

ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

นางสาววาสนา เมสเคน

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2568

ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

นางสาววาสนา เมสเคน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2568

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุมัติวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาววาสนา เมสเคน แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

จิระโน ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ธรรมวิเศษ)

รุ่งลาวัลย์ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอำคา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(อาจารย์อนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....ปี.....

เรื่อง	:	ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัย	:	นางสาววาสนา เมสเคน
ปริญญา	:	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอำคา
ปีที่สำเร็จการศึกษา	:	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย และ 2) เปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กระดับอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านโคกผักหอม จำนวน 13 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรม จำนวน 32 แผน มีความเหมาะสมที่สุด 4.97 2) แบบทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.99 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง มี 3 ขั้น ได้แก่ 1.1) ขั้นเตรียมการ เป็นการจูงใจให้พร้อมเรียนรู้ 1.2) ขั้นกระบวนการเรียนรู้ มี 3 ขั้นย่อย คือ 1.2.1) การมีเหตุผล 1.2.2) การพอประมาณ และ 1.2.3) การสร้างภูมิคุ้มกัน ผ่านสถานการณ์จำลอง โดยสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย การเตรียมการ การนำเสนอสถานการณ์ การเลือกบทบาท การดำเนินกิจกรรม การประยุกต์และนำไปใช้ และ 1.3) ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นสรุป ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ 2) ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงิน อยู่ระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =19.23, $S.D.$=4.33) และหลังการจัดกิจกรรม อยู่ระดับดีมาก ($\overline{X}$ =43.92, $S.D.$=0.91) แสดงว่าเด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้น

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สถานการณ์จำลอง, ความฉลาดรู้ทางการเงิน, เด็กปฐมวัย

รุ่งลาวัลย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Title	:	The Effects of Organizing Activities Based on the Philosophy of Sufficiency Economy and with Technique on the Financial Literacy of Young children
Author	:	Miss Wasans Mesken
Degree	:	Master of Education (Early Childhood Education) Rajabhat Maha Sarakham University
Advisors	:	Assistant Professor Dr.Runglawan Laumka
Year	:	2025

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the process of organizing activities based on the Philosophy of Sufficiency Economy combined with simulation techniques to enhance the financial literacy of young children, and 2) compare the financial literacy of young children before and after participating in these activities. The target group consisted of 13 boys and girls aged 5–6 years, enrolled in Kindergarten Year 3, Semester 2, Academic Year 2024, at Ban Khok Phak Hom School, Nong Wua So District, Udon Thani Province, under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 1. The research instruments included: 1) 32 activity plans across 8 activities (4 plans per activity), developed based on the Philosophy of Sufficiency Economy and simulation techniques, with a high suitability rating of 4.97; and 2) a financial literacy test comprising three components, with 15 items per component, showing content validity index (CVI) values ranging from 0.80 to 1.00. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and progress scores.

The findings revealed that: 1) the activity process consisted of three main stages: 1.1) Preparation, which involved introducing children to the principles of Sufficiency Economy; 1.2) Learning Process, which included three subcomponents: 1.2.1) Reasonableness-comprising problem posing and knowledge exploration; 1.2.2) Moderation-comprising planning and implementation; 1.2.3) Immunity Building-conducted through simulation-based learning, including preparation, scenario presentation, role selection, activity participation, and application of knowledge; and 1.3) Conclusion and Reflection, which included reviewing content, connecting prior knowledge, questioning, summarizing benefits, observing behaviors, reflecting through questions, collecting student work, and recording learning outcomes. 2) The comparison of children's financial literacy before and after the activity implementation showed that prior to the intervention, children demonstrated a moderate level of financial literacy (mean=19.23, $S.D.$=4.33), whereas after the intervention, they reached a very good level (mean=43.92, $S.D.$=0.91). These results indicate a significant improvement in the financial literacy of young children following the activity implementation.

Keywords: Organizing activities based on the philosophy of sufficiency economy with simulation situations, Financial Literacy, Young children.

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาในการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ และให้ความรู้เป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอำคา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ธรรมวิเศษ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตรจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล, คุณครูธิดาวรรณ แสนณรงค์ และคุณครูจารุพักตร์ รติวีรภัทรกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคณาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาราชภัฏมหาสารคามทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คำแนะนำข้อเสนอแนะในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และบุคลากรโรงเรียนบ้านบ้านโคกผักหอม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้ปกครองและขอขอบใจเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่งที่เป็นกำลังใจสำคัญ และให้การสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น สาขาการศึกษาปฐมวัย รุ่นที่ 5 ทุกคน ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และคอยเป็นกำลังใจให้กันเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

นางสาววาสนา เมสเคน

สารบัญ

หัวเรื่อง **หน้า**

บทคัดย่อ ..... ก
ABSTRACT ..... ข
กิตติกรรมประกาศ ..... ง
สารบัญ ..... จ
สารบัญตาราง ..... ช
สารบัญภาพ ..... ฌ
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 4
1.3 ขอบเขตการวิจัย 4
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ 5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 9
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 10
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน 10
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง .. 21
2.3 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 32
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 41
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย 48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 49
3.1 กลุ่มเป้าหมาย 49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 49
3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ 49
3.4 แบบแผนการวิจัย 76
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล 76
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 78
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 79
บทที่ 4 ผลการวิจัย 81
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 81
4.2 วิเคราะห์ข้อมูล 81
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 116
5.1 สรุป 116
5.2 อภิปรายผล 117

หัวเรื่อง **หน้า**

5.3 ข้อเสนอแนะ 123
บรรณานุกรม 125
ภาคผนวก 130
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 131
ภาคผนวก ข หนังสือขอแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 133
ภาพผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 140
ภาคผนวก ง แบบทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย 161
ภาคผนวก จ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 170
การเผยแพร่ผลงานวิจัย 176
ประวัติผู้วิจัย 177

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน 14
2.2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 30
2.3 องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 34
2.4 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 39
3.1 กำหนดแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 51
3.2 การสร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ... 62
3.3 เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย 64
3.4 แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pertest-Posttest Design 76
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 77
4.1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 106
4.2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 107
4.3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการออม 108
4.4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการใช้จ่ายเงิน 109
4.5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคลโดยภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 110
4.6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน . 111

ตารางที่ หน้า

4.7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการออม 112
4.8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการใช้จ่ายเงิน 114
จ.1 คะแนนการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 171
จ.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 173
จ.3 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม 174
จ.4 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน 175

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 48
4.1 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 83
4.2 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้วิดีโอสถานการณ์ในการซื้อขายสินค้า 84
4.3 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้ปริศนาคำทาย เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ... 84
4.4 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน 85
4.5 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 86
4.6 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้วิดีโอสถานการณ์ในการซื้อขายสินค้า 86
4.7 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้ปริศนาคำทาย เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ... 87
4.8 ขั้นตั้งคำถามของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน 87
4.9 การแสวงหาความรู้จากของจริงและสื่อจากอินเทอร์เน็ต 88
4.10 การแสวงหาความรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่าน youtube 88
4.11 การแสวงหาความรู้จากร้านค้าหรือสถานการณ์จริง 89
4.12 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ ให้เด็กใช้การวางแผนการทำกิจกรรม 90
4.13 เด็กวางแผนกิจกรรมโดยการวาดภาพกระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้ 90
4.14 ครูแนะนำแผ่นวางแผน เพื่อให้เด็กได้นำสินค้าที่วางแผนจะซื้อไปติดในแผ่นวางแผน .. 91
4.15 เด็กนำแผ่นวางแผนไปวางแผนในการเลือกซื้อสินค้า 91
4.16 เด็กนำเสนอแผนวางแผนการซื้อสินค้าของตัวเอง 92
4.17 เด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแผนวางแผนในการซื้อสินค้า 92
4.18 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ธนาคารน้อย อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์ 93
4.19 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ปาร์ตี้และร้านสะสม อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์ ... 93
4.20 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์ 94
4.21 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ตลาดนัดพอเพียง 94
4.22 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ธนาคารน้อย 95
4.23 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ห้างสรรพสินค้า 95
4.24 ครูให้เด็ก ๆ เลือกบทบาทหน้าที่ ในสถานการณ์ร้านค้า 96
4.25 ครูทบทวนบทบาทแต่ละหน้าที่ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น คนซื้อ คนขาย 96
4.26 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง 97
4.27 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ห้างสรรพสินค้า 97
4.28 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ธนาคารน้อย ๆ 98
4.29 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง 99
4.30 เด็กทำกิจกรรมสะสมดาว เพื่อมาแลกสิ่งของ ในสถานการณ์กระดานนักออมยอดเยี่ยม 99
4.31 เด็กทำกิจกรรมฝาก ถอนเงจากธนาคาร ในสถานการณ์ ธนาคารน้อยๆ ของหนู 99

ภาพที่ หน้า

4.32 เด็กทำกิจกรรมซื้อขายสินค้าโดยใช้เงินจำลองในการทำกิจกรรม ในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง 100
4.33 เด็กสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรม 100
4.34 ครูสรุปผลการเรียนรู้และทบทวนความรู้ทั้งหมดให้กับเด็ก ๆ 101
4.35 เด็กสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำเสนอผลงานของตนเอง 102
4.36 เด็กสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแรกเริ่มทำกิจกรรมจนสิ้นสุดกิจกรรม 102
4.37 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินของเด็กปฐมวัย 103
4.38 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการออมของเด็กปฐมวัย 104
4.39 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของเด็กปฐมวัย 105
4.40 การเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยโดยรวม 106
4.41 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 107
4.42 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม 108
4.43 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน 109
4.44 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 112
4.45 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านการออม 113
4.46 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านการใช้จ่ายเงิน 115

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการขาดวินัยทางการเงินในประเทศไทยเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้หนี้ครัวเรือนสูงมาก ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยเผยว่าหนี้ครัวเรือนไทยสูงเป็นอันดับ 2 ของเอเชียและเป็นลำดับที่ 12 ของโลกในปี 2566 สาเหตุสำคัญของปัญหานี้มาจากการขาดความรู้เรื่องการเงิน ซึ่งส่งผลให้การวางแผนและการบริหารเงินอย่างยั่งยืนเป็นเรื่องยาก ความรู้เรื่องการเงินไม่ถูกสอนในห้องเรียนอย่างจริงจังและการเข้าถึงความรู้เหล่านี้ยังไม่ทั่วถึง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การเงินเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคน ตั้งแต่การรับรายได้ การใช้จ่ายต่าง ๆ ไปจนถึงการออมเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2560 คนไทยมีหนี้สินต่อรายได้เพิ่มขึ้นถึง 6.6 เท่า และมีหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ 177,128 บาท กลุ่มคนที่มีหนี้สินมากที่สุดคือกลุ่มคนวัยทำงาน อายุระหว่าง 36-37 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20 ของคนที่มีหนี้สินทั้งหมด สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560 สอดคล้องกับข้อมูลจากบริษัท กรุงศรี คอนซูเมอร์ ที่ระบุว่าลูกค้ากลุ่ม Gen Y (ผู้ที่เกิดปี 2524-2543) มีความรู้การเงินพื้นฐานดี แต่ขาดการบริหารจัดการเงินที่เหมาะสม ส่งผลให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และนำไปสู่ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่รุนแรงยิ่งขึ้น (บริษัท กรุงศรี คอนซูเมอร์, 2566)

ภายในปี 2583 ประเทศไทยจะมีผู้สูงวัยจำนวน 20 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของคนไทยจะเป็นผู้สูงวัย โดยประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ผลกระทบของการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์คือการใช้จ่ายงบประมาณในสังคมผู้สูงวัยของประเทศไทยด้านสุขภาพ เบี้ยยังชีพ จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ภายใต้การศึกษาเรื่องการประมาณการณ์ค่าใช้จ่ายสุขภาพ การดูแล และเสริมสร้างสุขภาพ คาดการณ์ว่าในปี 2575 ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศจะสูงถึง 2.2 ล้านล้านบาท และในด้านการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะมากยิ่งขึ้น โดยในปี 2561 ปรากฏตัวเลขใช้งบประมาณจัดสรรเบี้ยยังชีพ ถึง 66.359 ล้านบาท ดังนั้นในอนาคตข้างหน้าต้องเตรียมรับมือกับค่าใช้จ่าย ค่าครองชีพในการใช้ชีวิตที่สูงขึ้น ถ้าทุกคนขาดทักษะด้านการเงินหรือมองข้ามเรื่องนี้ไป จะทำให้ไม่สามารถจัดการด้านการเงิน ด้านการวางแผนการใช้เงินให้อยู่รอดได้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2562)

ผลสำรวจในวันเด็กปี 2567 พบว่า วิชา 'การเงินและการลงทุน' เป็นวิชาที่เด็กมีความสนใจอยากเรียนมากที่สุด คิดเป็นเกือบร้อยละ 40 ซึ่งสะท้อนว่าเด็กไทยยังคงขาดความรู้เรื่องการเงิน มันคงจะดีถ้าทุกคนเข้าใจเรื่องการเงินของตัวเองและสามารถวางแผนการใช้เงินอย่างเหมาะสม สัญชัย อภิศักดิ์ศิริกุล กรรมการและกรรมการผู้จัดการ ที่ปรึกษา สำนักกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารยูโอบี ประเทศไทย ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการเข้าใจเรื่องการเงินและการวางแผนการใช้เงินอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทุกคนสามารถบริหารจัดการเงินของตนเองได้อย่างยั่งยืนและลดปัญหาหนี้ครัวเรือนในระยะยาว

(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2562) จึงสรุปได้ว่า เรื่องเงินเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งในปัจจุบันและอนาคต และต้องให้ความสำคัญทุกช่วงอายุ เพราะทุกช่วงชีวิตต้องใช้เงินเป็นสื่อในการดำรงชีวิต จึงทำให้ผู้วิจัยมองเห็นถึงความสำคัญของการเงิน การใช้เงินเป็น การวางแผนการใช้เงินให้มีคุณค่าซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียด และต้องใช้เวลาในการปลูกฝังตั้งแต่จิตใจจนถึงพฤติกรรมและนิสัยที่ติดตัวมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมองว่า การเงินจะเข้มแข็งเราต้องปลูกฝังตั้งแต่ระดับปฐมวัยและสามารถต่อยอดได้ในระดับที่สูงขึ้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2562)

การส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินในหลายประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ มีการกำหนดหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร และโครงการให้ความรู้ทางการเงินระดับชาติแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในบริบทที่แตกต่างกัน (World Economic Forum, 2558) และการให้ความรู้ทางด้านการเงินควรเริ่มให้ความรู้ทางการเงินตั้งแต่ในระดับโรงเรียน (สำนักนโยบายการคลัง, 2559) โดยแนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันครูต้องเป็นผู้สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ (Faciitator) ใช้กระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนผ่านการลงมือทำจริง ไม่ได้มีหน้าที่เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ (Lecturer) เหมือนในอดีต การสอนทางการเงินที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนคือการให้นักเรียนเผชิญสถานการณ์จริงทางการเงิน ฝึกการแก้ปัญหา และอภิปรายร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ในประเด็นที่หลากหลาย (Sawatzi and Sullivan, 2017) โดยตัวครูผู้สอนควรมีความรู้ ทัศคติ และทักษะทางการเงินที่เพียงพอ (Deng, et al., 2013)

ความฉลาดรู้ทางการเงินถือเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เกิดจากการบูรณาการสาระวิชาหลักโดยสอดแทรกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ไสว ฟักขาว, 2558) ความฉลาดรู้ทางการเงินหมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงินเบื้องต้นได้อย่างรอบคอบ มีการวางแผนด้านการเงิน รวมถึงการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี ที่ก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ เพราะเรื่องการเงินแทบจะอยู่ในทุกบทบาทในชีวิตประจำวัน เราจึงต้องปลูกฝังและปูพื้นฐานเรื่องนี้ให้เด็กได้มองเห็นถึงคุณค่าและวางแผนด้านความรู้การเงินที่ถูกต้อง มีทักษะการใช้เงินที่ฉลาดและพอดีในรูปแบบของตัวเอง จากการศึกษาความฉลาดรู้ทางด้านการเงินในเด็กปฐมวัยจึงสรุปได้ว่า ความฉลาดรู้ทางด้านการเงินจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก เพราะเด็กเล็กจะซึมซับผ่านการปลูกฝัง การสร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับการเงิน ได้หยิบจับเหรียญหรือธนบัตร เรียนรู้การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงิน การออมเงิน การแยกแยะระหว่างความต้องการกับความจำเป็น โดยมีองค์ประกอบในการนำมาส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ซึ่งในปัจจุบันเด็กเข้าถึงสื่อชวนเชื่อได้ง่ายมาก ๆ ถ้าเด็กในช่วงวัย 3-5 ปี ได้รับการปลูกฝังความฉลาดรู้ทางการเงินตั้งแต่เด็ก ในอนาคตข้างหน้าเมื่อเด็กพบเจอสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็จะสามารถเอาตัวรอดได้ (กองทุนการออมแห่งชาติ, 2563)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเสนอขึ้นเพื่อให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน แนวคิดนี้ไม่ได้เน้นเพียงแค่การดำเนินชีวิตอย่างประหยัดและพอเพียง แต่เป็นการมุ่งเน้นความสมดุลและความพอเหมาะในทุกด้านของชีวิต เศรษฐกิจ

พอเพียง คือ การส่งเสริมความยั่งยืน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและรักษาทรัพยากรสำหรับอนาคต นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงิน การบริหารจัดการรายจ่ายและการสร้างรายได้เสริม ทำให้คนมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ โดยเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการในการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ คือ เงื่อนไขคุณธรรม และเงื่อนไขความรู้ เป็นการใช้ชีวิตในขอบเขตที่เหมาะสมกับตนเอง การไม่บริโภคเกินความจำเป็นช่วยลดความเครียดและปัญหาหนี้สิน เศรษฐกิจพอเพียงยังปลูกฝังการส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง โดยสอนให้คนรู้จักการประหยัด อดออม เพราะการออมมีความสำคัญต่อชีวิต เป็นเหมือนการสร้างรากฐานที่มั่งคงให้กับอนาคตได้ซึ่ง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการออมเป็นส่วนที่อยู่คู่กันจึงได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออม ที่เน้น ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งหมดนี้เป็นการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการออมที่จะช่วยให้เราสามารถสร้างความมั่งคงทางการเงินและบรรลุเป้าหมายในชีวิตได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique) คือ การสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสของจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยาวนานและเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ แต่ถ้าหากไม่สามารถปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ การเรียนการสอนที่ใช้สถานการณ์จำลองก็เป็นทางเลือกที่ดี ที่ให้ผู้เรียนสร้างสถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเลียนแบบสถานการณ์จริง ได้สัมผัสกับการเรียนที่สะท้อนความเป็นจริง ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ (ทิศนา แขมมณี, 2550) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งการสร้างสถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการแสดงบทบาทสมมติ แตกต่างกันตรงที่ว่าการแสดงบทบาทสมมติเราเน้นที่การแสดงออกและความรู้สึกของผู้แสดงแต่ละคน แต่การสร้างสถานการณ์จำลองเราเน้นที่กระบวนการและบรรยากาศทั้งหมดของการแสดง เน้นการจำลองสถานการณ์จริงทั้งหมดมาไว้ในห้องเรียน และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเด็กปฐมวัยชอบการเลียนแบบและการเล่นเป็นอย่างมาก การจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมจริง ๆ เช่น การเล่นเป็นแม่ค้าขายของ ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนได้ดี ซึ่งการที่เด็กได้ทำกิจกรรมผ่านสถานการณ์จำลองทำให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและเกิดความรู้ความเข้าใจในการจดจำได้นานขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือในอนาคตข้างหน้าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น (อินทิรา บุณยาทร, 2542)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้มองเห็นถึงความสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงินในเด็กปฐมวัยที่จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก เพราะเด็กเล็กจะซึมซับผ่านการปลูกฝัง การสร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับการเงิน ได้หยิบจับเหรียญหรือธนบัตร เรียนรู้การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงิน การออมเงิน

การแยกแยะระหว่างความต้องการกับความจำเป็นได้ตั้งแต่เด็ก ในอนาคตข้างหน้า เมื่อเด็กพบเจอสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็จะสามารถเองตัวรอดได้ โดยได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาบูรณาการกับสถานการณ์จำลองในการจัดกิจกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนได้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานผ่านการลงมือปฏิบัติที่เด็กจะลงมือกระทำผ่านสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น เพื่อให้เด็กสามารถรับมือกับปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ที่จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ที่จะสามารถต่อยอดหรือเป็นทักษะที่ติดตัวของเด็กไปจนเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกผักหอม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 13 คน

1.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2) ด้านการออม และ3) ด้านการใช้จ่ายเงิน

1.3.3 กรอบเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยผ่านการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมร้านค้าของพี่เบลล่า 2) กิจกรรมกระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้ 3) กิจกรรมเกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม 4) กิจกรรมเปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู 5) กิจกรรมเทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา 6) กิจกรรมตลาดนัดของเล่นมือสอง 7) กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง 8) กิจกรรมซุปเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งในแต่ละเนื้อหาเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 1.1) การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง 2) ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 2.1) ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย 2.1.1) ขั้นตั้งคำถาม 2.1.2) ขั้นแสวงหาความรู้ 2.2) ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย 2.2.1) ขั้นวางแผน 2.2.2) ขั้นปฏิบัติ

2.3) ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 2.3.1) ขั้นเตรียมการ 2.3.2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 2.3.3) ขั้นเลือกบทบาท 2.3.4) ขั้นดำเนินกิจกรรม 2.3.5) ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ และ 3) ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 3.1) ขั้นสรุป ประกอบด้วย 3.1.1) ทบทวนเนื้อหา 3.1.2) เชื่อมโยงความรู้เดิม 3.1.3) ถามคำถาม 3.1.4) สรุปประโยชน์ที่ได้รับ 3.2) ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ 3.2.1) สังเกตพฤติกรรม 3.2.2) ถามคำถาม 3.2.3) เก็บรวบรวมผลงาน 3.2.4) บันทึกผลการเรียนรู้

1.3.4 ระยะเวลา

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 45 นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.20-10.05 น. การทดลองทั้งสิ้น 32 ครั้ง

1.3.5 สถานที่วิจัย

โรงเรียนบ้านโคกผักหอม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความฉลาดรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงินเบื้องต้นได้อย่างรอบคอบ มีการวางแผนด้านการเงิน รวมถึงการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีที่จะก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ความฉลาดรู้ทางการเงิน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการรับรู้และทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและการใช้งานของเงินที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เด็กที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินจะสามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้ รู้จักเหรียญและธนบัตรชนิดต่าง ๆ รวมถึงมูลค่าและการใช้จ่ายที่เหมาะสม

2. ด้านการออม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการเก็บรักษาเงินและทรัพยากรสำหรับใช้ในอนาคต ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้วิธีการสะสม การตั้งเป้าหมายเพื่อการออม และการตระหนักถึงความสำคัญของการรอคอยในการสะสมสิ่งที่ต้องการ เด็กที่มีทักษะการออมจะสามารถบอกความหมายของการออม เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม ตลอดจนแบ่งเงินเพื่อการออมอย่างสม่ำเสมอและอธิบายให้ผู้อื่นฟังถึงความสำคัญของการออมได้

3. ด้านการใช้จ่ายเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการวางแผนและจัดการเงินที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการแยกแยะระหว่างความจำเป็นและความต้องการ การตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงคุณค่าและราคาของสินค้า การบันทึกค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายที่วางไว้ เด็กที่มีทักษะการใช้จ่ายเงินที่ดีจะสามารถจัดสรรเงินสำหรับสิ่งที่จำเป็นก่อนสิ่งที่ต้องการ และสามารถแสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในการจัดการเงินของตนเองได้

การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้อง

กับชีวิตประจำวันของเด็กตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการดำเนินในวิถีประจำวันตามวัยของตน

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้โดยการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ ด้วยการสังเกต ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ หมายถึง การสนทนาร่วมกันระหว่างเด็กและครูหลังจากที่ทำกิจกรรมจบลง โดยให้เด็กสรุปเป็นแนวคิดในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเองหรือสรุปเป็นกลุ่มร่วมกันทั้งชั้น และครูได้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้กับเด็กได้เกิดความตระหนักถึงกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 หลักการ 2 เงื่อนไข

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ขึ้นเลียนแบบของจริง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการแก้ปัญหา ได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจจากสถานการณ์นั้น ๆ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทหรือในสถานการณ์นั้น ๆ ให้มากที่สุด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การวางแผนและการจัดการของผู้สอน โดยผู้สอนจำเป็นต้องคัดเลือกหรือสร้างสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หากสร้างสถานการณ์จำลองเอง ผู้สอนต้องมีความรู้และประสบการณ์ในสถานการณ์นั้น เพื่อให้การสอนมีความสมจริงและตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนควรได้เรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำเสนอสถานการณ์บทบาทและกติกาจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดีผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอนไม่สับสนและควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อมในการนำเสนอผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้าง ๆ แก่ผู้เรียนว่าการเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะให้อะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกันต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมดแล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็นเช่นกติกาบทบาทเมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้วจึงให้เล่นได้

ขั้นที่ 3 ขั้นเลือกบทบาท หมายถึง เมื่อผู้เล่นเข้าใจภาพรวมและกติกาแล้วผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่นซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเองหรือในบางกรณีครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาทซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนทุกคนนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง เด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้รับบทบาทที่ได้รับในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ หมายถึง เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูให้เด็กได้ทบทวนและอภิปรายผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมเป็นอย่างไร หลังจากที่เด็กอภิปรายผลแล้ว ครูต้องสรุปองค์ความรู้ให้กับเด็กและเชื่อมโยงความรู้ให้กับเด็กเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติครั้งต่อไป

การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่ต้องเจอกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาบนหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผ่านสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ที่ต้องเจอและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์จำลองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้เด็กได้ส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน ประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ซึ่งในการวิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้กระบวนการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้โดยการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลงให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และรู้จักคุณค่าของสิ่งของ

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม

2.1 ขั้นมีเหตุผล หมายถึง กระบวนการที่เน้นการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผล โดยเริ่มจากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ

2.1.1 ขั้นตั้งคำถาม หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยและอยากรู้ อยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ขั้นแสวงหาความรู้ หมายถึง การค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งขึ้น อาจทำได้โดยการอ่านหนังสือสอบถามผู้รู้ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 ขั้นพอประมาณ หมายถึง กระบวนการที่เน้นการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสม

2.2.1 ขั้นวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การวางแผนการใช้เงิน การแบ่งปันสิ่งของ

2.2.2 ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3 ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง กระบวนการที่เน้นการเตรียมตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1.1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินกิจกรรม เช่น การเตรียมอุปกรณ์ บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

2.3.1.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง หมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและครูเป็นผู้แนะนำสถานการณ์จำลองเพื่อให้เด็กได้เข้าใจในสถานการณ์นั้น

2.3.1.3 ขั้นเลือกบทบาท หมายถึง การให้เด็กเลือกบทบาทที่ตนเองต้องการแสดงในสถานการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วม

2.3.1.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง การให้เด็กได้ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลอง

2.3.1.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ หมายถึง ครูและเด็กร่วมกันสรุปในสถานการณ์และบทบาทที่ได้รับเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ โดยครูเป็นผู้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นสรุป

3.1.1 ทบทวนเนื้อหา หมายถึง การสรุปเนื้อหาที่เด็กเรียนรู้ในวันนั้นอีกครั้ง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสั้นกระชับ อาจใช้ภาพประกอบ หรือวัตถุจริงประกอบการอธิบาย เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1.2 เชื่อมโยงความรู้เดิม หมายถึง การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เด็กเรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมที่เด็กเคยเรียนมา เพื่อให้เด็กเห็นภาพรวมและความเกี่ยวข้องของเนื้อหาต่าง ๆ

3.1.3 ถามคำถาม หมายถึง ถามคำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้คิดและวิเคราะห์ เช่น ให้เด็กเล่าเรื่องที่เรียนมาใหม่ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

3.1.4 สรุปประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง สรุปประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการเรียนรู้ในวันนี้ เช่น การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการพัฒนาทักษะต่าง ๆ

3.2 ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

3.2.1 สังเกตพฤติกรรม หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตั้งใจฟัง การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง เพื่อประเมินความเข้าใจและความสนใจของเด็ก

3.2.2 ถามคำถาม หมายถึง การถามคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น เด็กชอบส่วนไหนของกิจกรรมมากที่สุด เด็กเรียนรู้อะไรใหม่บ้าง

3.2.3 เก็บรวบรวมผลงาน หมายถึง การเก็บรวบรวมผลงานของเด็ก เช่น ภาพวาด การประดิษฐ์ เพื่อประเมินความสามารถและพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ

3.2.4 บันทึกผลการเรียนรู้ หมายถึง การบันทึกผลการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนครั้งต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินโดยใช้การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีพัฒนาการสูงขึ้น

1.5.2 เป็นแนวทางสำหรับครูในการการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองไปใช้ในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยหรือ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ความฉลาดรู้ทางดิจิทัล ความฉลาดรู้ทางอาหาร ความฉลาดรู้ทางกาย ฯลฯ

1.5.3 เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง สามารถนำหลักการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองไปใช้ส่งเสริมบุตรหลานในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับการเรียนรู้ในชีวิตจริง

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน

2.1.1 ความหมายของความฉลาดรู้ทางการเงิน

ความหมายของความฉลาดรู้ทางการเงิน ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

Potrich, et al. (2016) กล่าวว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินคือ ความสามารถในการนำความรู้มาปรับใช้ได้จริงในชีวิต ในด้านการเงินส่วนบุคคล และได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน และพบว่าความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศคติทางการเงิน ซึ่งต่างจากการศึกษาทางด้านการเงินที่มองแค่ความรู้ทางการเงินเท่านั้น

Son and Park (2018) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของการศึกษาทางด้านกานเงินต่อการมีสถานะทางการเงินที่ดีของประชากรในประเทศเกาหลีใต้ ปี 2014 และพบว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินสามารถวัดได้จากความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเงิน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ใช้คำว่า "ความฉลาดรู้ทางการเงิน" เป็นศัพท์บัญญัติของ"Financial Literacy" โดยให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจด้านทรัพยากรการเงินได้อย่างรอบรู้จากข้อมูลรอบด้าน มีประสิทธิผลเกิดความมั่นคงและความอยู่ดีมีสุขของบุคคลและสังคม

ธนาคารไทยพาณิชย์ (2567) ความรู้ด้านการเงินคือ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงิน รวมทั้งมีทักษะในการบริหารจัดการ เช่น การจัดงบประมาณการใชเงินในหมวดหมู่ต่าง ๆ การลงทุน การกู้ยืม ภาษี และการบริหารจัดการเรื่องการเงินส่วนตัวในภาพรวม การมีความรู้ทางด้านการเงินเบื้องต้นทำให้สามารถเตรียมการ วางแผนเรื่องการเงินในการดำเนินชีวิตได้ราบรื่น ลดโอกาสในการมีปัญหาเรื่องการเงินในอนาคต การมีความรู้เรื่องการเงินกลายเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบันเพราะชีวิตกับเงินนั้นต้องเดินเคียงคู่กันอยู่ตลอดเวลาหรือพูดง่าย ๆ ว่าเงินเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้

การดำเนินชีวิตราบรื่นตามต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ในชีวิตประจำวัน เป้าหมายการเงินในอนาคตทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว การใช้บัตรเครดิตให้เกิดประโยชน์ การกู้เงินเพื่อซื้อบ้าน การลงทุนเพื่อให้เงินงอกเงย หรือแม้กระทั่งการทำประกันชีวิตหรือทำประกันสุขภาพเพื่อเป็นหลักประกันในชีวิต

สฤณี อาชวานันทกุล (2013) กล่าวได้ว่า ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจเหล่านี้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผล ในหลากหลายบริบททางการเงิน เพื่อปรับปรุงความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของปัจเจกและสังคม และช่วยให้สามารถมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) กล่าวว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) คือ การตระหนักความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญความชำนาญ ทัศนคติ และพฤติกรรม ในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และในที่สุดจะช่วยส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี

บุญธิดา เสงี่ยมเนตร (2566) กล่าวไว้ว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) และอาจเข้าใจว่า คนที่มีทักษะทางการเงินที่ดีหมายถึงคนที่มีความรู้ความเข้าใจใน Concept ทางการเงิน และมีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินเพียงเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว ทักษะทางการเงินที่ดีจะต้องมีหลายองค์ประกอบ ทั้งความสามารถทางคณิตศาสตร์พื้นฐาน ความตระหนักรู้ รวมถึงการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีที่จะก่อให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความฉลาดรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงินเบื้องต้นได้อย่างรอบคอบ มีการวางแผนด้านการเงิน รวมถึงการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีที่จะก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ

2.1.2 ความสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงิน

ความสำคัญของความฉลาดรู้ทางการเงิน ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ได้เสนอไว้ว่าการรู้เรื่องการเงินเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน เนื่องจากการมีความรู้และความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงินจะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนทางการเงินและสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558) ที่ระบุว่าจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรู้เรื่องการเงินถือเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนทุกคน และทุกชนชั้นที่มีรายได้แตกต่างกัน อีกทั้งยังถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องจากภาวะหนี้สินส่วนบุคคลที่เพิ่มสูงขึ้นและการขาดความรู้และความเข้าใจทางการเงิน ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมของรายได้และความยากจนในหลายพื้นที่ของประเทศ ดังนั้น การรู้เรื่องการเงินจึงถือเป็นรากฐานสำคัญของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

Atkinson and Messy (2012) ได้กล่าวว่า แม้การรู้เรื่องการเงินจะได้รับการยอมรับว่าเป็นความสามารถสำคัญของบุคคลที่จำเป็นต้องมีใช้ในสถานการณ์ทางการเงินที่ซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน

แต่ผลการศึกษาจากทั่วโลกพบว่า ประชากรจำนวนมากในโลกยังคงขาดการรู้เรื่องการเงิน ซึ่งถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน และสนับสนุน

Grifoni and Messy (2012) ได้กล่าวว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ทั้งวิกฤตการณ์ทางการเงิน การปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการรู้เรื่องการเงินที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ล้วนแสดงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการรู้เรื่องการเงินของประชาชนให้มากขึ้น

Kempson (2009) สอดคล้องกับในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ต่างมีความกังวลเกี่ยวกับระดับความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ของพลเมืองของตนมากขึ้น ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีความท้าทายมากขึ้น ดังนั้นความฉลาดรู้ทางการเงินจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาได้อย่างมั่นคง

มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2566) กล่าวไว้ว่า การเงิน เป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราทุกคน ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ผู้ใหญ่เท่านั้นที่ต้องเรียนรู้วิธีการบริหารเงิน เพื่อใช้จ่ายและใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ เรื่องการเงินนั้นสามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่ 3 ขวบ เพราะยิ่งเรียนรู้ปลูกฝังเร็ว ก็จะยิ่งทำให้เด็กเติบโตมาด้วยนิสัยด้านการเงินที่ดี และช่วยให้เขาสามารถวางแผนชีวิตตนเองเพื่อการเติบโตอย่างมีคุณภาพ

สรุปความสำคัญได้ว่า เรื่องการเงินเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถือว่าการรู้เรื่องการเงินถือเป็นรากฐานสำคัญของความอยู่ดีมีสุขของประชาชน เนื่องจากการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของการบริหารทางการเงินจะทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักการวางแผนทางการเงิน ดังนั้นความฉลาดรู้ทางการเงินจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาได้อย่างมั่นคง

2.1.3 องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน

องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

Pennsylvania Department of Education (2014) กล่าวได้ว่า การรู้เศรษฐศาสตร์ในเด็กปฐมวัยเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมของเด็กที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุและผล การได้มาของเงิน วิธีการออมเงิน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ การแยกแยะระหว่างความต้องการและความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยเนื้อหาสำสำคัญที่เกิดขึ้นกับเด็ก 3 ด้าน คือ ความขาดแคลนและทางเลือกตลาดและระบบเศรษฐกิจและ หน้าที่ของรัฐบาลในการจัดการระบบเศรษฐกิจ

Potrich, et al. (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน และพบว่าความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศคติทางการเงิน ซึ่งต่างจากการศึกษาทางด้านการเงินที่มองแค่ความรู้ทางการเงินเท่านั้น

กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ได้ระบุองค์ประกอบ ด้านความรู้ทางการเงิน คือ 1) การวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) หมายถึง กระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน โดยมีขั้นตอนการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายทางการเงินการวาง

แผนการใช้จ่าย การวางแผนการออมเงิน และการวางแผนการลงทุน และ 2) การจัดการการเงิน (Financial Management) หมายถึง ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติตามแผนทางการเงินอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสถานะของบุคคล ได้แก่ การจำแนกการใช้จ่ายตามความจำเป็นกับความต้องการการลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น การติดตามการใช้จ่ายเงินและการปรับเปลี่ยนแผนทางการเงิน

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) กล่าวว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) และเจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)

1.ความรู้ทางการเงิน

2. พฤติกรรมทางการเงิน

3. เจตคติทางการเงิน

อธิป กีรติพิชญ์ (2021) กล่าวได้ว่า การสอนเรื่องเงินให้เด็ก ไม่ใช่แค่ “หยอดเหรียญลงหมูออมสิน” เท่านั้น แต่มันครอบคลุมอย่างน้อย 4 เรื่องสำคัญ ดังนี้

1. ออมเงินได้ (Saving) คือ คือการสอนให้ลูกรู้ว่า จงอย่ารีบใช้เงินทั้งหมดที่มีในทันที เราสามารถเก็บออมมันไว้สำหรับอนาคต และมันเป็นเรื่องดีงามที่ลูกมีเงินออม พ่อแม่สามารถเริ่มสร้างความเข้าใจพื้นฐานให้กับลูกตั้งแต่วัยอนุบาล ด้านการมัธยัสถ์อดออม รู้คุณค่าของเงิน เช่น พ่อแม่สอนให้เด็กเล็กเริ่มนำเหรียญหยอดกระปุกและเก็บรักษากระปุกนั้นให้ดีด้วยตัวเอง ดูเหมือนจะไม่มีอะไรไม่ได้สอนอะไร แต่ที่จริงแล้วมันมีความหมายทางการเงินสูงกว่านั้น และเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี

2. ใช้เงินเป็น (Spending) คือ การสอนให้ลูกรู้ว่า การใช้เงินคือการนำเงินสด ไปแลกสินค้า/บริการกลับมา ในเมื่อเงินเป็นสิ่งมีค่า ดังนั้น สินค้า/บริการ ที่ลูกตัดสินใจซื้อต้องมีคุณค่าและเหมาะสมคุ้มค่าต่อทุกการใช้จ่ายด้วย“ละเอียดในการใช้เงิน” เช่น พ่อแม่เปรียบเทียบราคาสินค้าทุกครั้งก่อนซื้อ ใช้คูปองลดราคาอย่างชาญฉลาด มีการนับเงินทอนทุกครั้งก่อนเก็บใส่กระเป๋า สิ่งเหล่านี้คือความละเอียดพื้นฐานในการใช้เงินทั้งสิ้น

3. หาเงินเก่ง (Earning) คือ การสอนให้ลูกรู้ว่า ถ้าการใช้เงินคือการนำเงินสดไปแลกสินค้า/บริการ การหาเงินก็คือการที่ตัวเราต้องทำงานสร้างสินค้า/บริการที่มีผู้คนต้องการ ไปขายเพื่อแลกเงินกลับมาเช่นกันเด็กเล็กต้องเรียนรู้ตั้งแต่เนิ่น ๆ ว่าเงินไม่ใช่สิ่งที่งอกได้เองบนต้นไม้ และไม่ได้ไหลออกมาจากตู้ ATM แต่เงินเป็นสิ่งที่ต้องทำงานสร้างสินค้าและบริการขึ้นมาขายแลกเงิน

4. ต่อเงินงอกเงย (Investing) คือ คือการสอนให้ลูกรู้ว่า การลงทุนคือการวางเงินลงในสินทรัพย์ที่มีโอกาสเพิ่มมูลค่าในระยะยาว การลงทุนที่ดีจะช่วยผ่อนแรงในการสร้างความมั่งคั่งได้คนสมัยก่อน เมื่อมีเงินออมจำนวนหนึ่งเขาจะนำไปลงทุนซื้อ “ทองคำ” เก็บเอาไว้ เพราะทองคำเป็นสินทรัพย์ที่เพิ่มมูลค่าในระยะยาว และยังสามารถใช้งานเป็นเครื่องประดับได้อีกด้วย เราจะเห็นชุมชนเก่าหลายแห่งมักจะมีร้านขายทองตั้งอยู่กลางชุมชนเลย และวันเงินเดือนออก คือ วันที่คนแน่น

บริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด (2022) กล่าวได้ว่า 5 เรื่องการเงินง่าย ๆ ที่สอนลูกได้ตั้งแต่เด็ก เรื่องระเบียบวินัยที่ควรปลูกฝังกันตั้งแต่เด็ก คือเรื่องการเงิน เพราะถ้าสอนให้ลูกเห็นคุณค่าของเงินตั้งแต่เล็ก ก็จะช่วยสร้างรากฐานการวางแผนการเงินที่ดีและยกระดับคุณภาพชีวิตในอนาคตได้เช่นกัน

1. จำเป็น กับ ต้องการ คือ 2 สิ่งที่ควรสอนให้เด็กมองเห็นความแตกต่าง เพื่อให้สามารถจัดลำกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้ “จำเป็น” คือสิ่งที่ต้องมีเพื่อการดำรงชีวิต ในขณะที่ “ต้องการ” คือความอยากได้ที่มีก็ดี แต่ไม่มีก็สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยอาจเริ่มจากสิ่งรอบตัว เช่น อาหาร น้ำดื่ม บ้าน ช็อคโกแลต ของเล่น เป็นต้น เพื่อปูพื้นฐานการจัดลำดับให้ความสำคัญในการใช้เงินกับสิ่งจำเป็น

2. รู้จักอดออม คือ อาจจะสอนให้เด็กรู้จักวางแผนอนาคตผ่านการเก็บออม โดยเริ่มจากหารหยอดเหรียญใส่กระปุกทุกวัน เพื่อให้พวกเขาเห็นคุณค่าของเงินที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ยิ่งกระปุกหนักขึ้นก็จะทำให้พวกเขาเห็นถึงความก้าวหน้าและความภูมิใจที่สามารถออมเงินได้จำนวนนึงด้วยตัวเอง

3. เปิดโอกาสให้บริหารเงิน คือ อีกวิธีที่ทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้นจากการให้เด็กได้ฝึกการใช้เงิน โดยคุณพ่อคุณแม่อาจให้เงินจำนวนหนึ่งต่อสัปดาห์ เพื่อคอยดูการใช้เงินและการวางแผนใช้เงินของพวกเขา อาจตั้งเป้าหมายบางอย่างเพื่อให้พวกเขารู้สึกมีแรงจูงใจขึ้น เช่น ถ้าเขาใช้เงินค่าขนมจนหมดไม่มีแบ่งมาออม จะทำให้เขาไม่ได้มีโอกาสเก็บเงินจนได้ของที่อยากได้

4. ใส่ใจรายละเอียดการใช้เงิน คือ เป็นการสอนให้เด็กรู้จักเปรียบเทียบ ได้เห็นความคุ้มค่าและความเหมาะสมทุกครั้งที่ใช้จ่าย เช่น การเปรียบเทียบราคาและปริมาณเวลาซื้อของ, ใช้คูปองส่วนลด และเรียนรู้เรื่องโปรโมชั่นง่าย ๆ รวมถึงความละเอียดเวลาใช้จ่ายเงิน เช่น การทบทวนหรือนับเงินทอนทุกครั้งหลังได้รับ

5. สร้างภูมิต้านทานโฆษณาสินค้า คือ เพราะสื่อเข้ามามีอิทธิพลกับคนแทบทุกวัย ในหลากหลายรูปแบบ คุณพ่อคุณแม่ควรอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับโฆษณาจูงใจให้คนเชื่อและซื้อตาม โดยให้เด็กรู้จักตั้งข้อคำถาม ข้อสงสัยสิ่งที่สื่อเผยแพร่ออกมา จะชวนสร้างภูมิต้านทานความน่าหลงใหลของโฆษณาและการหลงเชื่อจากข้อความจูงใจ เพราะเรื่องการเงินแทบจะอยู่ในทุกอย่างของชีวิตประจำวัน เราจึงต้องปลูกฝังและปูพื้นฐานเรื่องนี้ให้เด็กได้มองเห็นคุณค่าและวางแผนตั้งแต่เนิ่น ๆ ซึ่งถ้าอยากได้ความรู้การเงินที่ถูกต้อง ด้วยทักษะการใช้เงินที่ฉลาดและพอดีในรูปแบบตัวเอง

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน

องค์ประกอบขององค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน	ชื่อนักการศึกษา/นักวิจัย						
	Pennsylvania	Potrich et al	กมลชนก สกนธวัฒน์	องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)	อธิป กิรติพิชญ์	บริษัท เอ็ร์น เอ็นด์ ยัง จำกัด	ภาพรวม
ความรู้ทางการเงิน		√	√	√			3
พฤติกรรมทางการเงิน		√		√			2
ทัศนคติทางการเงิน		√		√			2
การจัดการทางการเงิน			√				1

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

องค์ประกอบขององค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน	ชื่อนักการศึกษา/นักวิจัย						
	Pennsylvania	Potrich et al	กมลชนก สกนธวัฒน์	องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)	อธิป กีรติพิชญ์	บริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด	ภาพรวม
การลงทุน					√		1
การบริหารเงิน						√	1
ออมเงินได้	√				√	√	3
ใช้เงินเป็น					√	√	2
หาเงินเก่ง					√		1
จำเป็นกับต้องการ	√		√			√	3
สร้างภูมิต้านทานโฆษณาสินค้า						√	1
การได้มาของเงิน	√						1

จากตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า Pennsylvania (2014) วิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินได้ 3 ด้าน คือ ด้านการออมเงิน ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ด้านการได้มาของเงิน ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ Potrich, et al. (2016) และองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ มีองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินตรงกัน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของกมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) มี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการจัดการการเงิน ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของอธิป กีรติพิชญ์ มี 4 ด้าน คือ ด้านการลงทุน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านการหาเงินเก่ง และองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด มีองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารเงิน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ด้านการสร้างภูมิต้านทานโฆษณาสินค้า

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว โดยกำหนดองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน ซึ่งปรับประยุกต์ใช้องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ Pennsylvania (2014), Potrich, et al. (2016), กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562), องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ, อธิป กีรติพิชญ์ (2021) และบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด (2022) มีรายละเอียดที่แสดงถึงความฉลาดรู้ทางการเงิน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการรับรู้และทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและการใช้งานของเงินที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เด็กที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินจะ

สามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้ รู้จักเหรียญและธนบัตรชนิดต่าง ๆ รวมถึงมูลค่าและการใช้จ่ายที่เหมาะสม

2. ด้านการออม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการเก็บรักษาเงินและทรัพยากรสำหรับใช้ในอนาคต ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้วิธีการสะสม การตั้งเป้าหมายเพื่อการออม และการตระหนักถึงความสำคัญของการรอคอยในการสะสมสิ่งที่ต้องการ เด็กที่มีทักษะการออมจะสามารถบอกความหมายของการออม เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม ตลอดจนแบ่งเงินเพื่อการออมอย่างสม่ำเสมอและอธิบายให้ผู้อื่นฟังถึงความสำคัญของการออมได้

3. ด้านการใช้จ่ายเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการวางแผนและจัดการเงินที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการแยกแยะระหว่างความจำเป็นและความต้องการ การตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงคุณค่าและราคาของสินค้า การบันทึกค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายที่วางไว้ เด็กที่มีทักษะการใช้จ่ายเงินที่ดีจะสามารถจัดสรรเงินสำหรับสิ่งที่จำเป็นก่อนสิ่งที่ต้องการ และสามารถแสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในการจัดการเงินของตนเองได้

2.1.4 ความฉลาดรู้ทางการเงินในเด็กปฐมวัย

ความฉลาดรู้ทางการเงินในเด็กปฐมวัย ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

Money matter (2562) กล่าวได้ว่า ครอบครัวเป็นที่แรกที่ควรปลูกฝังนิสัยการใช้เงินที่ดีให้ลูกตั้งแต่ยังเล็ก พร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้เงินให้กับลูกเพราะจริง ๆ แล้วเด็กจะซึมซับพฤติกรรมการใช้เงินจากพ่อแม่ เมื่อเด็กเห็นตัวอย่างที่ดีในการวางแผนบริหารเงินของครอบครัว ก็จะถือเป็นนิสัยที่ติดตัวต่อไป การปลูกฝังเด็กเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ในแต่ละช่วงวัยก็มีความแตกต่างกัน วัยอนุบาล : สำหรับเด็กวัย 3-4 ขวบควรปลูกฝังเรื่องประโยชน์ของเงิน ให้รู้ว่าของต้องใช้เงินซื้อ ควรเล่าให้ลูกฟังว่าพ่อแม่ต้องทำงานเพื่อให้ได้เงินมาไว้ใช้ซื้อของ และพยายามใช้จ่ายด้วยเงินสดต่อหน้าลูก เพราะเครดิตการ์ดเป็นเรื่องที่นามธรรมเกินไปสำหรับเด็กเล็ก เด็กวัยนี้เริ่มชอบเอาเงินหยอดกระปุกให้มีจำนวนเหรียญมาก ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่พ่อแม่จะเริ่มสอนให้รู้จักเก็บเงินเพื่อไว้ใช้ในอนาคต

บริษัท เดอะ บริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น (2022) กล่าวได้ว่า มีงานวิจัยจากมหาวิทยาลัย Wisconsin-Madison ที่สรุปว่าเด็กในวัย 3 ขวบเข้าใจแล้วว่าเงินเอาไว้ใช้แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่เราต้องการ และยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้สรุปไว้ว่า นิสัยต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ลูกบริหารการเงินของตนเองได้นั้นได้ถูกหล่อหลอมเสร็จสิ้นแล้วเมื่อลูกอายุ 7ขวบ

มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2566) กล่าวได้ว่า ทักษะเรื่องการเงินในแต่ละช่วงอายุ มีความแตกต่างกัน แต่ช่วงอายุที่ควรเริ่มส่งเสริมทักษะได้การเงินคือ ช่วงอายุ 3-5 ปี สร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับเงิน เด็กในช่วงวัยนี้ อยู่ในช่วงอยากอยู่อยากเห็นและต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ คุณพ่อคุณแม่ควรเริ่มสอนให้ลูกทำความคุ้ยเคยเกี่ยวกับเงิน ได้หยิบจับนับเหรียญและธนบัตร เรียนรู้ว่าเราต้องซื้อขายแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงินเหล่านี้

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์ (2021) กล่าวได้ว่า วัยอนุบาล เริ่มด้วยการแยกแยะ ดังนี้

1. แยกให้ออกระหว่าง 'ความอยาก' กับ 'ความจำเป็น'การแยกแยะระหว่างสิ่งที่อยากได้และของที่จำเป็นต้องใช้อาจเป็นสิ่งธรรมดาสามัญที่ใคร ๆ ก็ทำได้ แต่สำหรับเจ้าตัวเล็กทุกความต้องการของเขาอาจเป็น 'ความจำเป็น' ตั้งแต่เค้กแสนสวย ชุดซุปเปอร์ฮีโร่ หรือสนามแข่งรถราคาแพง พ่อแม่จึงต้องเรื่องพื้นฐานเหล่านี้ให้เด็ก ๆ ผ่านเกมส์ "อยากได้" หรือ "จำเป็น"

2. อย่าเชื่อโฆษณาในสายตาผู้ใหญ่การแยกแยะระหว่างโฆษณากับรายการทั่วไปนั้นไม่ใช่เรื่องยาก แต่มีการศึกษาพบว่าเด็กในช่วงปฐมวัยไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนเองรับชมนั้นคือโฆษณาหรือรายการทั่วไป พ่อแม่จึงต้องบอกอย่างชัดเจนว่าสิ่งที่อยู่บนจอคืออะไร พร้อมทั้งอธิบายให้เข้าใจว่าโฆษณาทำงานอย่างไร การรับสื่อโฆษณาเป็นเรื่องที่พ่อแม่ควรใส่ใจและระมัดระวัง เพราะมีการวิจัยยืนยันว่าเด็ก ๆ สามารถรับรู้แบรนด์ได้ตั้งแต่อายุเพียง 3 ขวบเท่านั้น โดยนอกจากจะออกเสียงอ่านชื่อได้อย่างถูกต้องแล้ว เด็กบางคนยังสามารถบอกได้ถึงผลิตภัณฑ์ที่แบรนด์จำหน่ายเพียงแค่เห็นรูปโลโก้

3. อย่ากลัวที่จะปฏิเสธลูกภาพเด็กดีดดิ้นกับพื้นในห้างสรรพสินค้าคือฝันร้ายที่พ่อแม่แทบทุกคนหวาดกลัว จนบางครอบครัวเลือกที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้ลูกเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวแต่ทางเลือกที่ดีกว่าและสอดคล้องกับความเป็นจริงคือการให้ลูกเรียนรู้ที่จะผิดหวัง แม้ว่าเด็กจะดีดดิ้นกรีดร้องราวกับจะตายเสียให้ได้หากไม่ได้ซื้อของที่ต้องการ แต่หลังเหตุการณ์นั้นไม่นานเจ้าตัวเล็กก็อาจจะลืมไปขณะที่ทิ้งบาดแผลในใจพ่อแม่เสียมากกว่า หากลูกของคุณสามรถสงบสติอารมณ์ได้ไม่นานก็ถือว่าโชคดีไป แต่หากเด็กเล็กมีแนวโน้มจะโยเยแม้ว่าเคยถูกปฏิเสธไปแล้ว คุณอาจต้องเตรียมแผน เช่น การทำสัญญาเกี่ยวก้อยกับลูกเสียก่อนเดินเข้าแดนอันตรายสิ่งสำคัญที่สุดคือพ่อแม่ต้องเข้มแข็งให้คำว่าไม่ก็คือไม่ มิฉะนั้นเจ้าตัวเล็กจะพัฒนากลยุทธ์โดยร้องโยเยทุกครั้งจนกว่าจะได้ของที่ตัวเองต้องการ

จากการศึกษาความฉลาดรู้ทางด้านการเงินในเด็กปฐมวัยจึงสรุปได้ว่า ความฉลาดรู้ทางด้านการเงิน จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก เพราะเด็กเล็กจะซึมซับผ่านปลูกฝัง ดังนั้น วัยอนุบาล 3-5 ปี สร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับการเงิน ได้หยิบจับเหรียญหรือธนบัตร เรียนรู้การแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงิน การออมเงิน การแยกแยะระหว่างความอยากกับความจำเป็น การรับรู้ผ่านสื่อโฆษณา ซึ่งในปัจจุบันเด็กเข้าถึงสื่อชวนเชื่อได้ง่ายมาก ๆ ถ้าเด็กในช่วงวัย 3-5 ปี ได้รับการปลูกฝังความฉลาดรู้ทางการเงินได้ตั้งแต่เด็ก ในอนาคตขางหน้า เมื่อเด็กพบเจอสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็จะสามารถเองตัวรอดได้

2.1.5 แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน

แนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

Rachel Cruze (2024) กล่าวได้ว่า 15 วิธีในการสอนเด็ก ๆ เรื่องเงินด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ใช้กระปุกใสในการออมเงิน ใครมีกระปุกออมสินสีชมพูแบบคลาสสิกตอนเด็ก ๆ บ้าง เป็นความคิดที่ดี แต่กระปุกออมสินไม่สามารถทำให้เด็ก ๆ นึกภาพออกได้ เมื่อคุณใช้กระปุกใส เด็ก ๆ จะมองเห็นเงินที่งอกเงยขึ้นได้

2. ตั้งตัวอย่างนิสัยการใช้เงินของตนเอง นิสัยการใช้เงินของเด็ก ๆ จะถูกหล่อหลอมขึ้นระหว่างช่วงอาย 6 ถึง 12 ปี ดวงตาเล็ก 1 คอยจับตาดูคุณอยู่ ถ้าคุณตบถุงพลาสติกทุกครั้งที่ไปทานอาหารเย็นหรือไปซื้อของที่ร้านขายของชำ ลูก 1 ของคุณ ก็จะสังเกตเห็น หรือถ้าคุณและคู่สมรสของคุณทะเลาะกันเรื่องเงินอยู่ตลอดเวลา พวกเขาก็จะสังเกตเห็นเช่นกัน จงเป็นตัวอย่างที่ดีให้พวกเขา และพวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะทำตามเมื่อพวกเขาโตขึ้น เพราะท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่เรียนรู้ได้มากกว่าสิ่งที่เรียนรู้

3. แสดงให้พวกเขาเห็นว่าสิ่งของมีค่าใช้จ่าย เมื่อคุณสอนเด็ก ๆ เรื่องเงิน คุณต้องทำมากกว่าแค่พูดว่า "ขอโทษนะเด็ก ๆ รถชุดนั้นราคา 5 เหรียญ" พวกเขาต้องได้สัมผัสประสบการณ์ว่าเงินทำงานอย่างไร ช่วยพวกเขาหยิบเงินออกจากกระปุกสองสามเหรียญ เอาไปที่ร้านด้วย และให้พวกเขา

ส่งเงินให้แคชเชียร์ด้วยตัวเอง กรเรียนรู้บทเรียนแบบเรียลไทม์จะสร้างผลกระทบมากกว่าการบรรยาย 5 นาที

กองทุนการออมแห่งชาติ (2563) กล่าวได้ว่า 5 นิสัย ปลูกฝังให้เด็กใช้เงินเป็นการปลูกฝังให้เด็กออมเงิน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวินัยให้กับเด็ก ๆ ช่วยให้เด็กรู้จักประหยัดอดออม และรู้จักการรอคอย เพราะกว่าที่เด็ก ๆ จะได้สิ่งของมาจะต้องใช้เวลาในการออมเงิน ดังสำนวนไทยที่ว่า "เก็บหอมรอมริบ" ซึ่งก็คือ การเก็บรวบรวมไว้ทีละเล็กทีละน้อย ค่อย ๆ เก็บสะสมจน พอกพูนมากขึ้นในที่สุด การทำให้เด็กรู้คุณค่าของเงิน ปลูกฝังให้รู้จักการใช้เงินตั้งแต่ยังเล็ก นับเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเมื่อโตขึ้นจะสามารถวางแผนการใช้เงินได้อย่างเหมาะสม ตามที่ได้ปูพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. สอนให้รู้คุณค่าของเงิน พ่อแม่สามารถสอนลูกได้ว่า เงินที่หามาได้ อแม่ต้องตั้งใจ และต้องเหนื่อยแค่ไหน เมื่อได้เงินมาแล้วก็ต้องรู้คุณค่าของเงิน ใช้เงินอย่างไรให้คุ้มค่าแม้ว่าเงินจะสามารถซื้อของที่ต้องการได้ แต่ก็ควรรู้ว่าอะไรจำเป็นไม่จำเป็น เพราะเงินที่ได้มานั้นมีวันหมดไป หากใช้โดยไม่วางแผน

2. สอนให้รู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่าย เมื่อเด็ก ๆ ได้รับเงินค่าขนมจากพ่อแม่แล้ว อย่าลืมสอนให้ "เก็บก่อนใช้" โดยแบ่งเก็บไว้ก่อน 10 เปอร์เซ็นต์ เช่น ได้เงินค่าขนม 100 บาท ให้เก็บเป็นเงินออมก่อน 10 บาท แล้วที่เหลือให้ทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อควบคุมและรับรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเองว่าใช้จ่ายไปกับอะไรบ้าง เหลือเก็บเท่าไร ต่อไปจะได้บริหารวางแผนการใช้เงินของตัวเองอย่างเป็นระบบ และเป็นการปลูกฝังวินัยการวางแผนทางการเงินอีกด้วย

3. สอนการออมที่คุ้มค่าที่สุด สอนให้เด็กรู้จักการเก็บออม โดยให้นำเงินที่ได้เป็นค่าขนมแบ่งไว้ออมหยอดกระปุกทุกวัน ฝึกจนเป็นนิสัยติดตัว และบอกถึงประโยชน์ของการออมเงิน ซึ่งกิจกรรมการนับเหรียญ และธนบัตร ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการนับเงินและเห็นคุณค่าของเงิน รู้จักอดทนและรอคอยได้ดี เพราะกว่าจะเก็บเงินได้ครบตามต้องการก็ต้องใช้เวลา เมื่อครบตามต้องการแล้วให้เลือกการเก็บออมที่สามารถต่อยอดเงินออมของตัวเองได้

4. สอนให้เก็บเงินซื้อของที่อยากได้เอง วิธีนี้จะทำให้เด็กเห็นความสำคัญของสิ่งของ จะได้รู้ว่ากว่าจะได้ของแต่ละอย่างมาต้องใช้เงินเท่าไร และกว่าจะเก็บเงินซื้อได้ต้องใช้เวลาแค่ไหน ซึ่งเป็นการสร้างนิสัยในการดูแลสิ่งของ ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น

5. สอนลูกด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ เด็กมักเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะพ่อแม่ และคุณครู เพราะอยู่ใกล้ชิดกันมากที่สุด ทำให้เห็นพฤติกรรมการใช้ชีวิตได้ชัดเจน ดังนั้นควรปลูกฝังนิสัยด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ของอะไรที่ซ่อมแซมได้ก็นำมาซ่อมไม่จำเป็นต้องซื้อใหม่ เวลาพาไปซื้อของก็ซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น อธิบายว่า อะไรควรซื้อ ไม่ควรซื้อ เป็นต้น

บริษัท เดอะ บริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น (2022) กล่าวได้ว่า เด็กในวัย 3 ขวบเข้าใจแล้วว่าเงินเอาไว้ใช้แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่เราต้องการ และยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ได้สรุปไว้ว่านิสัยต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ลูกบริหารการเงินของตนเองได้นั้น ได้ถูกหล่อหลอมเสร็จสิ้นแล้วเมื่อลูกอายุ 7 ขวบ เด็กในวัย 3 ขวบเข้าใจแล้วว่าเงินเอาไว้ใช้แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่เราต้องการ ซึ่งมีวิธีการสอนการเงิน ดังนี้

1. ดึงดูดใจให้เด็กออมเงิน คือ การพูดคุยกับลูกถึงความสำคัญของการออม คุณพ่อคุณแม่อาจพูดถึงเป้าหมายในการออมเงินระยะสั้น ระยะยาว และการออมเงินเผื่อสถาณกรณ์ฉุกเฉินโดยอาจ

ยกตัวอย่างว่าคุณพ่อคุณแม่ออมอย่างไรสำหรับเป้าหมายแต่ละอย่าง ให้ลูกตั้งเป้าหมายในการออมด้วยตัวเอง โดยอาจเป็นการออมเพื่อซื้อสิ่งของที่ต้องการ หรือเป็นการออมระยะยาวก็ได้ถ้าลูกอยากทำ

2. ชวนลูกคุยเรื่องความต้องการและความจำเป็นในการใช้เงิน คือ การสอนให้เด็ก ๆ รู้จักความแตกต่างระหว่างความต้องการและความจำเป็น สอนให้เด็ก ๆ รู้จักสำรวจที่มาของความต้องการซื้อสินค้าบางอย่างของตนเอง โดยอาจจะตั้งคำถามง่าย ๆ ว่า "ทำไมลูกถึงอยากได้ของชิ้นนี้ ลูกเห็นเพื่อนใช้ หรือเห็นจากโฆษณา" เมื่อลูกขอซื้อของบางอย่างที่คุณพ่อคุณแม่มองว่าไม่จำเป็นและสอนให้ลูกรู้ว่าเป็นเรื่องปกติที่เราจะอยากได้สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ แต่เราต้องรู้ว่าสิ่งนั้นจำเป็นหรือไม่ รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่าย และไม่ใช้เงินทั้งหมดที่มีไปกับสิ่งที่เป็นความต้องการ

3. ให้ลูกฝึกบริหารงบประมาณ คือ ลองให้ลูกบริหารงบประมาณแบบง่าย ๆ ด้วยการให้ลูกเป็นคนตัดสินใจซื้อของตามงบประมาณที่จำกัด เมื่อไปร้านสะดวกซื้อ คุณพ่อคุณแม่อาจจะให้โจทย์ลูกว่าต้องการซื้ออะไรบ้างในจำนวนเงินที่กำหนดและให้ลูกเป็นคนเลือกแบรนด์ต่าง ๆ ของสินค้าเหล่านั้นให้อยู่ในงบประมาณเพื่อให้ลูกได้ฝึกการเปรียบเทียบสินค้าและตัดสินใจ

4. ให้โอกาสลูกในการบริหารเงินของตัวเอง คือ ลูกจะรู้จักการบริหารเงินได้หากเขามีเงินมากพอ คุณพ่อคุณแม่ควรให้ค่าขนมในจำนวนที่เห็นว่า ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในแต่ละวันและสามารถเหลือเก็บได้เล็กน้อย โดยไม่นำส่วนที่เหลือจากวันนี้ไปหักออกจากค่าขนมของวันถัดไป (เช่น คุณพ่อคุณแม่ให้ค่าขนมวันละ 40 บาท วันนี้ลูกใช้เงินเหลือ 10บาท วันถัดไปคุณพ่อคุณแม่จึงให้เงิน 30 บาทเพื่อเติมให้ครบ 40 บาท) เพราะจะทำให้เด็ก ๆ ขาดแรงจูงใจในการออม สิ่งที่ควรทำคือช่วยลูกดูแลเงินที่เหลือในแต่ละวันโดยอาจจะหยอดกระปุกและช่วยลูกจดบันทึกเงินออม

5. เป็นตัวอย่างที่ดีทางการเงินให้กับลูก คือ วิธีท้ายที่สุด เด็ก ๆ จะเรียนรู้เรื่องการเงินมากที่สุดจากพฤติกรรมการใช้เงินของคนในครอบครัว ถ้าหากลูกได้เห็นคุณพ่อคุณแม่ใช้จ่ายอย่างไม่ยั้งคิด ลูกก็จะมองว่านั่นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในทางกลับกันหากลูกได้เห็นคุณพ่อคุณแม่ออมเงินอย่างมีเป้าหมาย คิดก่อนใช้จ่าย หรือพูดถึงการลงทุนอยู่เสมอ ลูก ๆ ก็จะซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้นอย่างเป็นธรรมชาติ

2.1.6 แนวทางการวัดและประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน

แนวทางการวัดและประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

Aisa Amagir (2560) กล่าวได้ว่า การศึกษาที่ประเมินผลลัพธ์ของการศึกษาความรู้ทางการเงิน หากรายงานผลกระทบต่อความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทัศนคติหรือความมั่นใจ การศึกษาส่วนใหญ่ครอบคลุมผลลัพธ์หลายประการในขณะที่การศึกษาอื่น ๆ เน้นความรู้ทางการเงินหรือพฤติกรรมทางการเงินเท่าที่เรารู้ ไม่มีการศึกษาวิจัยใดที่ประเมินทัศนคติหรือความมั่นใจ โดยเฉพาะผลลัพธ์เหล่านี้ ได้จากการประเมินโดยพิจารณาจากความรู้ทางการเงิน หรือพฤติกรรมทางการเงินเท่านั้น การศึกษาวิจัยที่ประเมินความรู้ทางการเงิน ส่วนใหญ่ใช้การทดสอบการเงินส่วนบุคคลเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ นอกเหนือจากข้อมูลที่รายงานด้วยตนเอง การศึกษาวิจัยที่ประเมินพฤติกรรมทางการเงินสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ประเภทแรกประกอบไปด้วยการศึกษาวิจัยที่ประเมินพฤติกรรมโดยอิงจากข้อมูลที่รายงานด้วยตนเอง ประเภทที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมที่ได้รับการประเมินจริงโดยส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมการออม ประเภทที่ 3 ประเมินความตั้งใจที่จะใช้พฤติกรรมทางการเงินที่ดี

Hung, et. al. (2009) อ้างถึงใน ปรินทร์ ทองเผือก (2561) กล่าวได้ว่า แนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินในช่วง ค.ศ. 1996-2008 โดยเสนอว่า การนิยามความหมายของความฉลาดรู้การเงินมีผลต่อการวัดและประเมินผล และความฉลาดรู้การเงินนั้นสามารถวัดได้จากความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะทางการเงิน โดยส่วนใหญ่การวัดความฉลาดรู้การเงินนั้นจะมีวิธีการวัด 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การทดสอบ (Performance Test) เพื่อความรู้และทักษะทางการเงิน 2) การประเมินตนเอง (Self Assessment) เพื่อวัดความรู้ตามการรับรู้ของตนเอง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัด ได้แก่ แบบทดสอบแบบสอบถาม หรืออาจเป็นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ใช้ทั้งแบบทดสอบและแบบสอบถาม ทั้งนี้ส่วนใหญ่เนื้อหาในการวัดให้ครอบคลุม

Sanook (2560) กล่าวไว้ว่า ความรู้ทางก้านการเงินที่นำมาสอนเด็กเล็กเป็นการสอนผ่านการลงมือปฏิบัติและเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นชัดเจน ซึ่งมีรายการที่จะนำมาสอนการเงินให้กับเด็ก ได้แก่ ให้พวกเขาออมเงิน ให้เงินรายสัปดาห์ มีเงื่อนไขในการใช้จ่ายเงินของลูก ฝึกฝนให้ลูกรอคอยสิ่งของที่อยากได้ สอนเรื่องการคำนวณเงิน สอนให้ลูกเปรียบเทียบราคาสินค้า ซึ่งรายการเหล่านี้สามารถวัดได้จากพฤติกรรมในการลงมือปฏิบัติ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) กล่าวไว้ว่า ได้ประยุกต์โครงสร้างการวัดความฉลาดรู้การเงินจากองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และได้นำเสนอโครงสร้างในการวัดความฉลาดรู้การเงินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านเจตติทางการเงิน

นิตยา อิ่มหิรัญ และคณะ (2564) กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาและทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการรู้เศรษฐศาสตร์ในเด็กปฐมวัย โดยออกแบบและสร้างเป็นแบบประเมินการรู้เศรษฐศาสตร์ในเด็กปฐมวัย 3 ด้าน มีจำนวนทั้งหมด 3 ชุด การรู้เศรษฐศาสตร์ในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย พฤติกรรมทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความขาดแคลนและการเลือก ด้านการการวางแผนการเงิน และด้านบทบาทการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมแบบโครงการ

บริษัทอีสท์สปริง (2565) กล่าวไว้ว่า อายุ 3 ถึง 6 ขวบ ให้แนะนำแนวคิดเรื่องเงินในช่วงอายุนี้ เป็นช่วงที่เด็กทำความเข้าใจโลก วัยทารกและอนุบาลต้องเรียนรู้ขั้นพื้นฐานว่าเงินคืออะไร และใช้ทำอะไร เราจะทำอะไรได้บ้าง ทำให้ลูกคุ้นเคยกับเงิน ให้ลูกเล่นกับเหรียญและธนบัตร ด้วยการให้ดูรูปและหน่วยเงินบนเหรียญและธนบัตร ยังสอนลูกว่าพ่อกับแม่ทำงานแล้วได้เงิน ซึ่งเงินนี้จะเข้าธนาคาร จากนั้นก็พาลูกไปที่ตู้เอทีเอ็มด้วย อาจจะให้ลูกลองกดปุ่มเล่นดู ที่สำคัญที่สุด สอนลูกว่าเราใช้เงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งต่าง ๆ พาลูกไปซื้อของกับคุณให้ลูกได้เห็นกับตา ตอนที่คุณจ่ายเงินที่ร้านค้า ก็ให้ลูกช่วยหยิบธนบัตรหรือเหรียญจากกระเป๋าเงินให้ครบตามจำนวน หรือหยิบเงินให้ลูกจ่ายแล้วให้ลูกรับเงินทอน ทั้งหมดที่กล่าวว่าเป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก เป็นการฝึกฝนให้เป็นนิสัย การวัดและการประเมินว่าเด็กมีความรู้ด้านการเงิน ต้องใช้การทดสอบเชิงสถานการณ์ การสังเกตพฤติกรรม ที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ

จากการศึกษาการวัดและการประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน สรุปได้ว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินสามารถวัดได้จากความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะทางการเงิน โดยส่วนใหญ่การวัดความฉลาดรู้การเงินนั้น จะมีวิธีการวัด 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การทดสอบ (Performance Test) เพื่อความรู้และทักษะทางการเงิน 2) การประเมินตนเอง (Self Assessment) เพื่อวัดความรู้ตามการรับรู้ของตนเอง

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัด ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม หรืออาจเป็นแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ใช้ทั้งแบบทดสอบและแบบสอบถาม ทั้งนี้ส่วนใหญ่เนื้อหาในการวัดให้ครอบคลุม ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และวิเคราะห์การวัดและการประเมินผลความฉลาดรู้ทางการเงินให้เข้ากับบริบทของช่วงอายุในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินในเด็กปฐมวัย จึงใช้การทดสอบเชิงสถานการณ์ โดยมีพฤติกรรมที่ใช้ในการทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินในเด็กปฐมวัย มี 4 ด้าน ด้านละ 2 ข้อ รวมเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. ด้านความรู้ทางการเงิน ได้แก่ 1) เด็กสามารถบอกค่าของเงินได้ เมื่อพบเจอในชีวิตประจำวัน 2) เด็กรู้จักการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เพื่อรู้ที่มาของเงินได้

2. ด้านการออมเงิน ได้แก่ 1) เด็กสามารถตั้งเป้าหมายเล็ก ๆ ในการเก็บเงินซื้อของที่อยากต้องการได้ 2) เด็กรู้จักการแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง

3. ด้านการใช้เงินเป็น ได้แก่ 1) เด็กรู้จักวางแผนในการใช้เงินทุกครั้ง 2) เด็กสามารถใช้เงินตามที่วางแผนได้

4. ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ได้แก่ 1) เด็กสามารถแยกแยะระหว่างความจำเป็นกับความต้องการได้ 2) เด็กสามารถบอกเหตุผลในการเลือกหรือตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งของต่าง ๆ ได้

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัยมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา แม่พ่อครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประหยัดและพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.2 แนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

สุรเกียรติ เสถียรไทย (2550) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มีความลึกซึ้ง คือ ปรัชญาซึ่งใช้กับการดำเนินชีวิตได้ทุกอย่างทั่วถึง 3 หลักที่สำคัญ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องต่าง ๆ ที่เราดำเนินการอยู่ เป็นฐานคิดสำคัญที่จะพัฒนาคนในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษา วัฒนธรรมชุมชน และการพัฒนาควรควบคู่ไปกับการพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกิน รู้จักใช้ ตามอัตภาพ และความจำเป็นในการดำรงชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงแห่งชาติ (2550) ให้แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึก ในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

นันทิยา น้อยจันทร์ (2541) ให้นิยามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยและได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ได้พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและมั่นคงในระยะยาว โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ และ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ: ดำเนินชีวิตอย่างไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรู้จักพอใจในสิ่งที่มี

2. ความมีเหตุผล: ตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาถึงเหตุผลและผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี: เตรียมตัวพร้อมรับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. เงื่อนไข (เงื่อนไขในการปฏิบัติ) ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ คือ ต้องมีความรู้ความเข้าในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างรอบด้าน

5. เงื่อนไขคุณธรรม คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการพึ่งพาภายนอก และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว โดยสามารถนำมาใช้ในทุกระดับของสังคม ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน องค์กร จนถึงระดับประเทศ

2.2.3 ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของหลักปรัญชาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเอกสารนี้ได้เรียบเรียงทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงพิจารณา โดยทรงพิจารณาตรวจแก้แล้วมีพระราชดำรัส ดังนี้

1. เป็นปรัชญาที่แนะแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

2.เป็นปรัชญาที่ใช้ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

3. ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัฒน์ เพื่อให้พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากต่างประเทศได้อย่างดี

4. ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่พอต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

5. ต้องมีความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังในการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

6. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ และนักธุรกิจทุกระดับ ให้มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความขยันหมั่นเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

กานดา เต๊ะขันหมาก (2556) ให้ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

สรุปได้ว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแก่ชาวไทย ให้อยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ มีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรอบรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ในการตัดสินใจและการกระทำเพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก รวมทั้งเกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

อภิชัย พันธเสน (2549) ให้ความหมายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ต้องประกอบด้วย ความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ่มเฟือยแต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียรจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็จะต้องมีเหตุผลแต่เป็นเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือความไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง การดำเนินชีวิตและการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง รู้จักพอประมาณ และมีความสมดุลในทุกด้าน โดยมีเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนให้กับชีวิตและสังคม โดยหลักการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงคือการดำเนินชีวิตที่พอเพียง รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผล และเตรียมตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถเห็นได้ในหลายด้าน ดังนี้

1. ด้านการเกษตร เป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการเงิน เป็นการบริหารจัดการเงินอย่างมีเหตุผล การออม การลงทุนอย่างรอบคอบ

3. ด้านการศึกษา เป็นการเน้นการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ

4. ด้านการดำเนินชีวิต เป็นการใช้อย่างเรียบง่าย รู้จักพอประมาณ ไม่บริโภคเกินความจำเป็น

2.2.4 ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2555) ได้ให้ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการขจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ

2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ

3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่าง ๆ ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการดำเนินงานบนรากฐานของความพอเพียง

4. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ

5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสม

6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยการพัฒนาคนให้พออยู่พอกินและอยู่ดีมีสุข พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง มีศักยภาพ มีทางเลือก ทั้งด้านสุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ

7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ

2.2.5 องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

นันทิยา น้อยจันทร์ องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับโดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการหลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ้วนถี่ โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที โดยมีเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ รอบรู้ คือ องค์ความรู้ตามความจริงที่เด็กเรียนรู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลายเล่าเรื่องจากผลงาน สนใจ กระตือรือร้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว แก้ปัญหาในการเล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รอบคอบ คือ ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ ตั้งแต่ต้นจนจบ อย่างมีความสุข รักษาสุขภาพร่างกายให้สะอาด ปฏิบัติตนตามสุขอนามัย ดื่มนมทุกวัน และรับประทาน

อาหารที่มีประโยชน์ ดูแลตนเองให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน ระมัดระวัง คือ ระมัดระวังดูแลตนเองให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ แปรงฟัน นอนพักผ่อน เงื่อนไขคุณธรรม คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) กล่าวว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึงความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเองสังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการหลักกฎหมายหลักศีลธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามคิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ้วนถี่โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัว ให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที โดยมีเงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียง การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัย ดังนี้

3.1 เงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้รัก สามัคคีไม่โลภ ไม่ตระหนี่และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

3.2 เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรอบรู้รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

สุวรรณี นครศรี (2566) องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. หลักความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากจนเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. หลักความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. หลักภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไขในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

3.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติกิจของตน

3.2 เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย กระทำทุกสิ่งบนพื้นฐานของจิตใจที่มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร รู้จักแบ่งปัน รู้จักใช้สติปัญญา ในการดำเนินชีวิต

ถวัลย์ มาศจรัส (2550) การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้รอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ประการหลัก และ 2 เงื่อนไขสำคัญ ดังนี้ ประกอบด้วย 3 ประการหลัก ดังนี้

1. ความพอประมาณ (Moderation) คือ การดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ทำเกินความสามารถหรือทรัพยากรที่มีอยู่ รู้จักพอใจในสิ่งที่มีอยู่และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) คือ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีการพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ใช้ข้อมูลและความรู้เป็นฐานในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) คือ การเตรียมตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การมีระบบป้องกันและเตรียมการที่ดี เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2 เงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ (Knowledge) คือ การมีความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและการทำงาน มีการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตนเอง

2. เงื่อนไขคุณธรรม (Integrity and Ethics) คือ การมีคุณธรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทนและความมีระเบียบวินัย เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุขและยั่งยืน

2.2.6 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

จากองค์ความรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้และความหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ ความหมายของการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ เน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้คอยสนับสนุน ช่วยเหลือเด็ก และสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการนำไปพัฒนาตนเองและสามารถนำความรู้มาใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ความหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการศึกษาที่เน้นให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยให้เด็ก ได้ลงมือปฏิบัติจริงจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้การในการดำเนินในวิถีประจำวันตามวัยของตนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

จิตรลัดดา พันธ์เครือ (2560) รูปแบบการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น การจัดกิจกรรมที่ผสมผสานหรือบูรณาการในทุกกิจกรรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง คุณครูมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันทำให้เด็กเด็กได้รับความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับรู้และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสุขสนุกสนาน ทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และกล้าแสดงออกในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกรักและมีความอนุรักษ์ในการรักษาธรรมชาติ มีความภาคภูมิใจ รักในบ้านเกิดของตน กิจกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ประกอบกับการที่ครูได้จัดสภาพแวดล้อมกระตุ้นและชี้แนะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมทุกครั้งจึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้เผชิญกับปัญหาและได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหาโดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือกระทำและคิดด้วยตัวเด็กเอง ครูสนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรมโดยการทำซ้ำ ๆ ตามความพอใจจะช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ว่า การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ก็ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติหรือทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่วและมีแรงจูงใจ มีความสนใจเข้าถึงเป้าหมายและคุณค่าของสิ่งที่ทำทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่าง

การเชื่อมโยงและการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการให้เด็กได้ลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนี้

1. ใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการจัดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมหลัก

2. สอดแทรกเชื่อมโยงจากประสบการณ์ตรงทั้งในและนอกห้องเรียนแนวคิดและการทำความเข้าใจ

3. ศึกษาทำความเข้าใจหลักความพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน ในเงื่อนไข ความรู้คู่คุณธรรม

4. นำหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน มาใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติจริงในการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

5. ไม่นำคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือคุณธรรมที่ต้องการปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัยมาเป็นตัวแปรตามหรือเป็นจุดหมายของการจัดกิจกรรมเทคนิคการนำไปประยุกต์ใช้ เมื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการทำงานของระบบที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต สามารถนำมาใช้เป็นหลักคิดได้ดังนี้ วัตถุประสงค์และปัจจัยนำเข้าคือ กิจกรรม แผนประสบการณ์ จุดประสงค์ทั้งด้านพุทธพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

นันทิยา น้อยจันทร์ (2541) ได้กล่าวเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ (ความพอประมาณ) การสร้างความสนใจและเร้าความอยากรู้ โดยใช้สื่อหลากหลายในการคิดหาสิ่งที่เป็นความรู้ที่ต้องการเรียนรู้

2. ขั้นกิจกรรม (ความมีเหตุผล) เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการลงมือกระทำ ผ่านทักษะการคิด การสังเกตเปรียบเทียบ คิดวิเคราะห์ โดยพยายามให้ใช้หลายอย่างร่วมกัน เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้

3. ขั้นสรุป (มีภูมิคุ้มกัน) เด็กมีโอกาสได้แสดงถึงสิ่งที่เรียนรู้ โดยการพูด/แสดงผลงานที่แสดงถึงคุณธรรมที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น และท้องถิ่นด้วยบรรยากาศที่อบอุ่น และรับฟังชื่นชมสิ่งที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของคนพอเพียงที่สามารถคิดไตร่ตรองก่อนทำ มีเหตุผล หมั่นแสวงหาความรู้ โดยมีคุณธรรมกำกับ

วัฒนา วงษ์สันต์ (2559) ได้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ได้ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ หมายถึง การนำเสนอให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้โดยการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน และเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. ดำเนินกิจกรรม หมายถึง การลงมือปฏิบัติจริงจากทางสัมผัสของประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีการโต้ตอบกับคุณครู เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความคิดของเด็กจากการเรียนรู้ จากการทำกิจกรรมและสื่อสารออกมาอย่างมีความหมาย

3. สรุป หมายถึง การให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเป็นรายกลุ่มหรือส่งตัวแทนมาแสดงบทบาทสมมติหรือสรุปจากการทำงาน อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

สำรวย สุขชัย (2554) การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กภายใต้กรอบแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองและมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสำรวจ สังเกต ทดลอง

สาธิต การเรียนรู้กับบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในชุมชน การฝึกฝนการบันทึกการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้คำคล้องจอง เพลงการพูดคุยสนทนา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เรียนรู้

2. ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ด้วยการสังเกต ทดลอง สำรวจ ทัศนศึกษา การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น อภิปรายในเรื่องที่สนใจ ภายใต้การเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีมารยาทในการพูด การแสดงออกตามความเหมาะสมของสถานการณ์และสามารถนำสิ่งของ อุปกรณ์ที่มีภายในบ้าน โรงเรียน รวมทั้งจากชุมชนนำกลับมาใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ความมีเหตุผล หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กฝึกฝนทักษะการคิด และนำมาอธิบายด้วยความเป็นเหตุและผลในสิ่งที่ค้นพบจากการลงมือปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองและผู้อื่น มีความรอบคอบในการตัดสินใจ เลือกนำมาปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม การสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมวางแผนในการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความพร้อมโดยไม่ประมาท และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงจากความเสี่ยงและการปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับการป้องกันดูแลตนเองไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน หรือเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การฝึกฝนตนเองของครูในการแสวงหาความรู้เพื่อให้สามารถนำมาถ่ายทอดในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็ก ตามความเหมาะสมของวัยด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายได้แก่ การสำรวจ ทดลอง การบันทึก และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเพื่อพัฒนาทักษะให้กับเด็กได้ตามวัย

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้จักช่วยเหลือและแบ่งปันให้กับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยไม่นำสิ่งของที่เป็นของผู้อื่นมาเป็นของตนรู้จักเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีความอดทนและเพียรพยายามในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาจัดกิจกรรมในขั้นการสอนจึงเป็นการหลอมรวมทั้ง 3 หลักการ 2 เงื่อนไข ร่วมกับการดำเนินกิจกรรมที่ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งในและนอกสถานที่ ด้วยการสำรวจ ทดลอง การตั้งประเด็นคำถามและนำมาพูดคุยสนทนาร่วมกัน

3. ขั้นสรุป เป็นการสนทนาร่วมกันระหว่างเด็กและครูหลังจากที่ทำกิจกรรมจบลงโดยให้เด็กสรุปเป็นแนวคิดในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเองหรือสรุปเป็นกลุ่มร่วมกันทั้งชั้น และครูได้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้กับเด็กได้เกิดความตระหนักถึงสาระการเรียนรู้ภายใต้กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 หลักการ 2 เงื่อนไขที่พัฒนาทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการลงความเห็น

พัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) การจัดประสบการณ์เรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีเงื่อนไขในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมคือเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม กระบวนการจัดประสบการณ์

เรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นกระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตั้งคำถาม ขั้นแสวงหาสารสนเทศ ขั้นสร้างความรู้ ขั้นสื่อความหมาย ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ ขั้นสรุป

หฤทัย น้อมระวี (2565) การจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นผสานสู่ความพอเพียงประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผล ขั้นพอประมาณ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน 3) ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนในการจัดกิจกรรมนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำ ปฏิบัติและทดลองด้วยตนเอง ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า ด้านการทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ ด้านการเลี้ยงสัตว์ และด้านการสนทนาเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย				
นันทิยา น้อยจันทร์ (2541) มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน	สำรวย สุขชัย (2554) มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน	วัฒนา วงษ์สันต์ (2559) มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน	พัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน	หฤทัย น้อมระวี (2565) มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน
1. ขั้นนำ (ความพอประมาณ)	1. ขั้นนำ	1. ขั้นนำ สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง	1. ขั้นนำ	1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นกิจกรรม (ความมีเหตุผล)	2. ขั้นสอนภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2. ขั้นดำเนินกิจกรรม	2. ขั้นกระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ - ขั้นตั้งคำถาม - ขั้นแสวงหาสารสนเทศ - ขั้นสร้างความรู้ - ขั้นสื่อความหมาย - ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	2. ขั้นผสานสู่ความพอเพียงประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผล ขั้นพอประมาณ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
3. ขั้นสรุป (มีภูมิคุ้มกัน)	3. ขั้นสรุป	3. ขั้นสรุป อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง	3. ขั้นสรุป	3. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

จากตารางที่ 2.2 ตารางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยพบว่า นันทิยา น้อยจันทร์ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือขั้นนำ (ความพอประมาณ) ขั้นกิจกรรม (ความมีเหตุผล) ขั้นสรุป (มีภูมิคุ้มกัน) สำรวย สุขชัย มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

สำหรับเด็กปฐมวัย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน (ภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) ขั้นสรุป วัฒนา วงษ์สันต์ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง พัทธนันท์ ธาราวุฒิ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นกระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตั้งคำถาม ขั้นแสวงหาสารสนเทศ ขั้นสร้างความรู้ ขั้นสื่อความหมาย ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ ขั้นสรุป หฤทัย น้อมระวี มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นผสานสู่ความพอเพียงประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผล ขั้นพอประมาณ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ พัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) และหฤทัย น้อมระวี (2565) ซึ่งการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ หฤทัย น้อมระวี (2565) มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ และใช้ขั้นตอนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของพัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) โดยใช้ขั้นกระบวนการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นตอนที่ให้เด็กได้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการเล่าสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้น เพื่อให้เด็กได้ความรู้และข้อมูลในการนำไปใช้ โดยครูจะมีสถานการณ์มาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์ในขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ โดยมีขั้นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจกพอเพียง ประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผล ขั้นนี้ครูจะใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กแสวงหาความรู้ โดยครูก็จะใช้คำถามนำพาเด็ก ๆ มาสู่ขั้นพอประมาณ เป็นขั้นที่เด็กจะได้วางแผนและปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ ในการใช้สถานการณ์ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในขั้นนี้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและได้ทำโดยครูใช้คำถามกระตุ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ พิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีอุปสรรค ปัญหาอะไรบ้าง และมีวิธีแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร

2.3 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนตัดสินในแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมหรือบทบาทในสถานการณ์นั้น ๆ โดยมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญ ไว้ดังนี้

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ความหมายและความสำคัญของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

อุปรมัย อุปไมย อธิชัย (2564) กล่าวถึง สถานการณ์จำลองว่า เป็นการจัดกระบวนการสอนและจัดสภาพแวดล้อม ที่จำลองจากสถานการณ์จริง โดยเน้นให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ โดยมีข้อมูล กติกาในการเล่น และบทบาทที่สะท้อนความเป็นจริง รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น ซึ่งจะใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง การแก้ปัญหา และการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลให้ผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน สถานการณ์จำลองนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากการจัดสถานการณ์จำลองเป็นการจัดสถานการณ์ ที่มีความคล้ายคลึงกับความเป็นจริง ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานพร้อมทั้งการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา การกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ทิศนา แขมมณี (2560) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือกระบวนการที่สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

เสริมศรี ลักษณศิริ (2540) อธิบายว่า การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนตัดสินในแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมหรือบทบาทในสถานการณ์นั้น ๆ ราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเอง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทั้งหมดที่นักวิชาการได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ขึ้นเลียนแบบของจริง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการแก้ปัญหาได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจจากสถานการณ์นั้น ๆ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทหรือในสถานการณ์นั้น ๆ ให้มากที่สุด

2.3.2 องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525) กล่าวถึง องค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองว่าประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในเกณฑ์ต้องชัดเจนว่า เกมที่ออกแบบใวนี้มุ่งที่จะสอนอะไร อาจมีลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา เช่น ความคิด ความคิดรวบยอดและการให้เหตุผล หรือการพัฒนาด้านจิตพิสัย เช่น ค่านิยม คุณธรรม อารมณ์และเจตดติ หรือพัฒนาทั้งสองอย่างสิ่งที่

สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องแยกความแตกต่างระหว่างจุดหมายของเกม จุดมุ่งหมายของเกม หมายถึง เป้าหมายของผู้เล่นเกม จุดมุ่งหมายของเกม จะเน้นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน

2. สาระของเกม ต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความจริงแม้ว่าสาระของเกมนั้นไม่อาจถอดแบบลักษณะของสภาพที่เป็นจริงได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ต้องมีลักษณะใกล้เคียงที่สุดและต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมากที่สุด การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงความรู้ที่จะให้แก่ผู้เรียนด้วย นั่น คือ การจะให้ผู้เล่นเกมใดต้องให้ผู้เล่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเล่นด้วย

3. ปฏิกิริยา ลักษณะของความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อ เมื่อผู้เล่นมีปฏิกิริยาต่อกันการออกแบบต้องคำนึงถึงว่าการกระทำของผู้เล่นแต่ละคนมีผลต่อผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไร

4. บทบาท เกมสถานการณ์จำลองจะต้องสร้างขึ้นตามสถานการณ์ของสังคมเพื่อที่จะให้ผู้เล่นต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่ผู้เรียนจะเล่นครูจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ก่อน กิจกรรมนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เล่นเข้าใจว่าบทบาทที่เล่น คืออะไร และจะแสดงบทบาทตามนั้นได้อย่างไร

5. กฎ กฎที่กำหนดไว้ในเกมถือ เป็นการจำกัดและกำกับการแสดงของผู้เล่น การกำหนดกฎเกณฑ์ ต้องทำให้ชัดเจนว่า ผู้เล่นต้องแสดงเป็นตัวอะไร เป้าหมายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง คืออะไร การจัดลำดับเหตุการณ์ และกำหนดเวลาเล่นระหว่างช่วงหรือขั้นตอนของการแสดง ผู้แสดงจะสามารถทำหรือไม่ทำอะไรได้บ้าง กฎที่กำหนดขึ้นต้องสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ในชีวิตความเป็นจริงมากที่สุด

6. การอภิปราย การอภิปรายหลังจากที่เล่นเกมแล้ว เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกิจกรรมนี้ การอภิปรายต้องร่วมกันทุกฝ่ายทั้งตัวครู ผู้แสดง และผู้ดู การอภิปรายต้องพยายามค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้น แล้วทำไมจึงไม่เกิด การอภิปราย จะช่วยให้ครูประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเกม และควรทำทันทีหลังจากที่เล่นเกมจบ ไม่ควรให้เวลาผ่านไปแล้ว หรือคอยให้ถึงอีกคาบเรียนหนึ่งค่อยอภิปราย เพราะผู้เรียนจะลืมหมด ลักษณะของการอภิปราย มีหลายอย่าง ครูอาจใช้คำถามที่เน้นการประเมินผลผู้เรียนในเกม เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายว่าผู้เรียนมีความคิดและได้พิจารณาอะไรบ้างต่อการกระทำของตนในระหว่างที่เล่นเกม ยุทธวิธีอะไรบ้างที่ผู้เรียนใช้ เป็นต้น การอภิปรายยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพของการเล่น ของผู้เล่นทั้งหมด

เสริมศรี ลักษณศิริ (2540) กล่าวถึง กระบวนการของการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลองจะต้องประกอบด้วย 5 ขั้นนตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นการเข้าร่วม ขั้นแสดง ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและประเมินผล นอกจากนี้วิธีการเสนอสถานการณ์จำลอง การเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. เล่าให้ฟังถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ให้ดูวีดีโอหรือภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ให้ดูภาพซึ่งลำดับตามเหตุการณ์หรือดูภาพแล้วเล่าประกอบ
4. ให้ดูจากสถานที่ที่ตกแต่งให้เหมือนสถานที่จริงและมีผู้แสดงบทบาทด้วย
5. ให้ดูจากเกมจำลองสถานการณ์ หรือให้ดูจากการแสดงบทบาทสมมุติหรือจากการแสดงนาฏการขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ไสว ฟักขาว (2544) กล่าวได้ว่า กระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองจะต้องประกอบไปด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2. คัดเลือกสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียน

3. กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์ซึ่งประกอบด้วย

4. การจัดสถานการณ์ให้เหมือนจริง

5. บทบาทของผู้ร่วมกิจกรรม

6. ลำดับขั้นตอนของสถานการณ์และปัญหาจากสถานการณ์

7. การอภิปรายและสรุปหลังการใช้สถานการณ์จำลอง

ทิศนา แขมมณี (2550) กล่าวได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน

2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง

3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น

4. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ให้ในการตัดสินใจ

5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

6. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

ทิศนา แขมมณี (2560) มีองค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน

2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง

3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในสถานการณ์นั้น

4. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ให้ในการตัดสินใจ

5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

6. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

7. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตารางที่ 2.3 องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	ชื่อนักการศึกษา/นักวิจัย				
	นาตยา ภัทรแสงไทย	เสริมศรี ล้ำเลิศศิริ	โสภา ฟักขาว	ทิศนา แขมมณี (2550)	ทิศนา แขมมณี (2560)
จุดมุ่งหมาย	√		√		
สาระของสถานการณ์	√				
ปฏิกิริยา	√				
บทบาท	√		√	√	√
กฎ	√				

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	ชื่อนักการศึกษา/นักวิจัย				
	นาตยา ภัทรแสงไทย	เสริมศรี ลักษณศิริ	ไสว ฟักขาว	ทิศนา แขมมณี (2550)	ทิศนา แขมมณี (2560)
อภิปราย	√	√	√	√	√
ขั้นนำ		√			
ขั้นการเข้าร่วม		√			
ขั้นการแสดง		√	√	√	√
ขั้นสรุปและประเมินผล		√			√
ขั้นการคัดเลือกสถานการณ์			√		
มีผู้สอนและผู้เรียน	√			√	√
ขั้นสถานการณ์				√	√
ขั้นข้อมูล				√	√
ขั้นกติกา				√	√
วิธีการเล่น					√

จากตารางที่ 2.3 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองพบว่า นาตยา ภัทรแสงไทย (2525) มีองค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 6 องค์ประกอบ คือ จุดมุ่งหมาย สาระของสถานการณ์ ปฏิกิริยา บทบาท กฎ อภิปราย ส่วนเสริมศรี ลักษณศิริ (2540) มีองค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 5 องค์ประกอบ คือ อภิปราย ขั้นนำ ขั้นการเข้าร่วม ขั้นการแสดง ขั้นสรุปและการประเมิน ส่วนไสว ฟักขาว (2544) มีองค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 5 องค์ประกอบ คือ จุดมุ่งหมาย บทบาท อภิปราย ขั้นการแสดง ขั้นการคัดเลือกสถานการณ์ ส่วนทิศนา แขมมณี (2550) มีองค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 7 องค์ประกอบ คือ บทบาท อภิปราย ขั้นการแสดง มีผู้สอนและผู้เรียน ขั้นสถานการณ์ กติกา และทิศนา แขมมณี (2560) มีองค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 9 องค์ประกอบ คือ บทบาท อภิปราย ขั้นการแสดง ขั้นสรุปและประเมินผล มีผู้สอนและผู้เรียน ขั้นสถานการณ์ กติกา วิธีการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. กติกา
3. บทบาท
4. สถานการณ์
5. ขั้นการแสดง
6. อภิปราย

7. ขั้นสรุปและประเมินผล

2.3.3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

อินทิรา บุณยาทร (2542) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ต้องประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน
   1.1 กำหนดจุดประสงค์
   1.2 กำหนดสถานการณ์จำลอง
2. ขั้นตอนดำเนินการสอน
   2.1 ผู้สอนเสนอสถานการณ์จำลองโดยอาจใช้วิธีต่อไปนี้
   2.2 ผู้เรียนศึกษาปัญหาและหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยร่วมกันแสดงความคิดเห็น
   2.3 ผู้เรียนเสนอแนวทางแก้ปัญหา
3. ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผล

ไสว ฟักขาว (2544) ได้เสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 : ขั้นปฐมนิเทศ
ขั้นที่ 2 : ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์
ขั้นที่ 3 : ขั้นอภิปราย
ขั้นที่ 4 : ขั้นสรุปและประเมินผล

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม
2. ขั้นสอน
3. ขั้นสรุปอภิปรายผล

ทิศนา แขมมณี (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3) การเลือกบทบาท 4) การเล่นในสถานการณ์จำลอง และ 5) การอภิปราย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. ขั้นการสอน คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่เด็ก การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เรียนรู้การแนะนำรูปแบบสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ประสบการณ์ ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ บทบาทของเด็ก เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม คือ เด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้รับบทบาทที่ได้รับ การศึกษาขอบข่าย ข่าวสาร ข้อมูลจากวัสดุ อุปกรณ์ที่กำหนดให้ การฝึกการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การหาข้อมูลเพิ่มเติม การรับผลคะแนนตามกระบวนการกระทำแต่ละขั้นตอนการอภิปราย

การศึกษาร่วมกัน การหาข้อตกลงวิธีการ แผนงานที่ใช้ในการศึกษา ครูจะต้องเป็นผู้ช่วยเรื่องการให้คำแนะนำช่วยเหลือ กำหนดกติกา การให้คะแนน การสังเกต การจดบันทึกที่เกิดขึ้น

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล คือ เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูควรนำให้เด็กได้ทบทวนและวิเคราะห์ ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์ และกติกา การวางเงื่อนไขที่จะนำไปใช้ การตัดสินใจ ค ครูควรเพิ่มเติมข้อสังเกต หรือจดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก เพื่อเสริมการอภิปรายในชั้นเรียน

4. การสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ คือ เด็กจะบังเกิดผลการเรียนรู้ได้มากในกรณีที่ครูได้สร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาเป็นตัวแทนของสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง สามารถดำเนินการสอนให้เป็นไปตามที่กำหนดให้ให้ได้ การสรุปจะมุ่งการประยุกต์เชื่อมโยงเทตการณ์จริงกับเหตุการณ์จำลองมีความสัมพันธ์กัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ทิศนา แขมมณี (2560) กล่าวได้ว่า ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของการสอน ดังนี้

1. ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น
3. ผู้เรียน เลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน
4. ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ซึ่งมีเทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การเตรียมการ ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอนโดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรงซึ่งถ้าจะสร้างขึ้นเองผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริงหรือผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้วหากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการสถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำหน่ายไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกว่าวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปก็จะมีอยู่ 2 ลักษณะคือเป็นสถานการณ์จำลองแท้กับเป็นสถานการณ์จำลองแบบเกมหรือที่เรียกว่าเกมจำลองสถานการณ์สถานการณ์จำลองแท้จะเป็นสถานการณ์การเล่นที่ให้พูดเรียนได้เล่นเพื่อเรียนรู้ความจริงเช่นผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์ในประวัติศาสตร์ขึ้นมาให้ผู้เรียนเล่นโดยผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนเกมจำลองสถานการณ์มีลักษณะเป็นการเล่นเกมแต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริงในลักษณะที่เกมธรรมดาทั่ว ๆ ไปอาจจะไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงอะไรเกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภทคือเป็นเกมจำลองสถานการณ์แบบไม่มีการแข่งขันเช่นเกณฑ์สถานการณ์จำลองการเลือกตั้งเกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพและเกณฑ์สถานการณ์จำลองแบบมีการแข่งขันเช่นเกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นพิษเกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้วผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจสถานการณ์จำลองนั้นและควรลง

เล่นด้วยตนเองเพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดขวางต่าง ๆ ในการเล่นจะต้องจัดเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อมเมื่อช่วยในการเล่นให้เป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่นต่อจากนั้นจึงจัดวัสดุเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นให้พร้อมรวมทั้งการจัดสถานที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเล่น

2. การนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาทและกติกาเนื่องจากสถานการณ์จำลองส่วนใหญ่จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมากการนำเสนอสถานการณ์บทบาทและกติกาจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดีผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอนไม่สับสนและควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อมในการนำเสนอผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้าง ๆ แก่ผู้เรียนว่าการเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะให้อะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกันต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมดแล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็นเช่นกติกาบทบาทเมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้วจึงให้เล่นได้

3. การเลือกบทบาท เมื่อผู้เล่นเข้าใจภาพรวมและกติกาแล้วผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่นซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเองหรือในบางกรณีครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาทซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนทุกคนนั้น

4. การเล่นในสถานการณ์จำลอง ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้นผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนและจดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้นอกจากนั้นต้องคอยดูแลในการเล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัดให้คำปรึกษาตามความจำเป็นรวมทั้งช่วยเหลือต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5. การอภิปราย เนื่องจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงในสถานการณ์จำลองนั้นดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่าในความเป็นจริงสถานการณ์เป็นอย่างนี้เป็นอย่างไรและอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นซึ่งผู้เรียนมักได้เรียนรู้จากการเล่นของตนเองในสถานการณ์นั้นจึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้วการอภิปรายอาจขยายต่อไปว่าเราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและจะทำอย่างไรจึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

ตารางที่ 2.4 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง	ชื่อนักการศึกษา/นักวิจัย					
	อินทิรา บุญยาทร	ไสว ฟักขาว	ชาญชัย ยมดิษฐ์	ทิศนา แขมมณี (2550)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ทิศนา แขมมณี (2560)
ขั้นเตรียมการ	√		√	√		√
ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม	√		√		√	
ขั้นตอนอภิปรายและสรุปผล	√		√			
ขั้นปฐมนิเทศ		√				
ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์		√				
ขั้นอภิปราย		√		√		√
ขั้นสรุปและประเมินผล		√				√
ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง				√		√
ขั้นเลือกบทบาท				√		√
ขั้นการเล่นในสถานการณ์จำลอง				√		
ขั้นการสอน					√	
ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล					√	
ขั้นเล่นตามกติกาที่กำหนด						√

จากตารางที่ 2.4 ตารางขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองพบว่า อินทิรา บุญยาทร และชาญชัย ยมดิษฐ์ มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองตรงกัน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ขั้นอภิปรายและสรุปผล ส่วนไสว ฟักขาว มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและประเมินผล ส่วนทิศนา แขมมณี (2550) มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นอภิปราย ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นการเล่นในสถานการณ์จำลอง ส่วนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ขั้นสอน ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล และทิศนา แขมมณี (2560) มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นเล่นตามกติกาที่กำหนด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การวางแผนและการจัดการของผู้สอน โดยผู้สอนจำเป็นต้องคัดเลือกหรือสร้างสถานการณ์จำลองที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หากสร้างสถานการณ์จำลองเอง ผู้สอนต้องมีความรู้และประสบการณ์ในสถานการณ์นั้น เพื่อให้การสอนมีความสมจริงและตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนควรได้เรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำเสนอสถานการณ์บทบาทและกติกา จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดีผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอนไม่สับสนและควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อมในการนำเสนอผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้าง ๆ แก่ผู้เรียนว่าการเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะให้อะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกันต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมดแล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็นเช่นกติกาบทบาทเมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้วจึงให้เล่นได้

ขั้นที่ 3 ขั้นเลือกบทบาท หมายถึง เมื่อผู้เล่นเข้าใจภาพรวมและกติกาแล้วผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่นซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเองหรือในบางกรณีครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาทซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนทุกคนนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง เด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่มเริ่มปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้รับบทบาทที่ได้รับในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ หมายถึง เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ครูให้เด็กได้ทบทวนและอภิปรายผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมเป็นอย่างไร หลังจากที่เด็กอภิปรายผลแล้ว ครูต้องสรุปองค์ความรู้ให้กับเด็กและเชื่อมโยงความรู้ให้กับเด็กเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติครั้งต่อไป

2.3.4 เทคนิคและข้อเสนอแนะในการใช้วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้มีนักวิชาการนิยามไว้ดังนี้

เสริมศรี ลักษณศิริ (2540) กล่าวได้ว่า จุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีดังนี้

1. เป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างมีระบบ
2. เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนมาเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง
3. เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการตัดสินปัญหาอื่น ๆ ต่อไป
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหามากมายในระยะเวลาอันจำกัด
5. ส่งเสริมการแสดงออกทางท่าทางประกอบการแสดงและการพูด
6. ช่วยพัฒนาความรู้สึกและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อผู้อื่น
7. ช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
8. ช่วยให้ปัญหาที่ยุ่งยากเป็นปัญหาที่ง่ายขึ้น การตัดสินปัญหาแม้จะผิดพลาดก็ไม่ทำให้เกิดผลเสียหาย
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้พบกับสภาพการณ์ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง และทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน
10. ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว ให้ความร่วมมือโดยไม่คิดถึงการแข่งขัน และกล้าแสดงความคิดเห็น
11. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ทำให้เกิดความสนุกสนานร่าเริง

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) อธิบายว่า จุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีดังนี้

1. ทำให้เข้าใจสถานการณ์จริงได้ก่อนปฏิบัติงานจริง
2. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการกล้าแสดงออกของผู้เรียน
3. ฝึกการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน
4. ช่วยนำสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติจริงมาฝึกได้ก่อนใช้ทักษะขั้นสูงในสถานการณ์จริงต่อไป

ทิศนา แขมมณี (2560) ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้แก่ ข้อดี 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจเกิดความเข้าใจเนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง 2) เป็นวิธีที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมากผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนานการเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียน 3) เป็นวิธีสอนที่พูดเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมากเช่นกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นกระบวนการสื่อสารกระบวนการตัดสินใจขบวนการแก้ปัญหากระบวนการคิด ข้อจำกัด 1) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงเพราะต้องมีวัสดุอุปกรณ์และ ข้อมูลสำหรับผู้เล่นทุกคนและสถานการณ์จำลองบางเรื่องมีราคาแพง 2) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้เวลามากเพราะต้องใช้เวลาแก่ผู้เล่นในการเล่นและอภิปราย 3) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมากผู้สอนต้องศึกษารายละเอียดและลองเล่นด้วยตนเองและในกรณีที่ต้องการสร้างสถานการณ์เองยิ่งต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น 4) เป็นวิธีสอนที่ต้องพึ่งสถานการณ์จำลองถ้าไม่มีสถานการณ์จำลองที่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือความต้องการผู้สอนต้องสร้างขึ้นเองถ้าพูดสอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์เพียงพอก็จะไม่สามารถสร้างขึ้นได้ 5) เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เล่นและแสดงออกอย่างหลากหลายจึงเป็นการยากสำหรับผู้สอนในการนำมาอภิปรายให้ไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า จุดเด่นของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เรียนรู้การตัดสินใจ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่ดึงดูดความสนใจ จูงใจให้เกิดความพยายาม และเกิดความสนุกสนานในการเรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างจริงจัง ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหามากมายในระยะเวลาอันจำกัด ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการกล้าแสดงออกของผู้เรียน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน

2.4.1.1 งานวิจัยในประเทศ

ประกายแก้ว ไกรสงคราม (2564) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับของความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน 2) ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงประจักษ์ของโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนและ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางการเงินให้แก่นักเรียนผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ระยะที่ 1

การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วยนักเรียนครูและผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 2,073 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามภูมิภาคและขนาดโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นให้มีคุณสมบัติ การวัดเชิงจิตมิติส่วนระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นักเรียนครูและผู้บริหาร รวม 22 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ ส่วนการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์โดยโมเดลสมการโดยโครงสร้างพหุระดับ 3 ระดับ โดยใช้โปรแกรม MPLUS ผลการวิจัยมีดังนี้

1. โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับของความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบไปด้วยโมเดลระดับนักเรียนระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนตัวแปรระดับนักเรียนประกอบไปด้วย การปลูกฝังด้านการเงินจากครอบครัวประสบการณ์ทางการเงินของนักเรียนและความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน โดยการปลูกฝังด้านการเงินจากครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียน และทางอ้อมผ่านประสบการณ์ทางการเงินของนักเรียนตัวแปรระดับห้องเรียน ประกอบไปด้วย ความฉลาดรู้ทางการเงินของครูและกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการเงินโดยความฉลาดรู้ทางการเงินของครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการเงิน ในขณะที่ตัวแปรระดับโรงเรียนมีเพียงปัจจัยเดียว คือการสนับสนุนของโรงเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ทางการเงิน ซึ่งมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของครูและระบบการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการเงินในระดับห้องเรียน นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการเงินมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนในระดับนักเรียนด้วย

2. โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับของความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พิมพ์สมการที่นี่) ผลการวิเคราะห์พบว่า การปลูกฝังด้านการเงินจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนและประสบการณ์ทางการเงินของนักเรียนด้วยขนาด 0.616 และ 0.368 ตามลำดับ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระดับ .05 นอกจากนี้การปลูกฝังด้านการเงินจากครอบครัวยังมีอิทธิพลโดยอ้อมผ่านประสบการณ์ทางการเงินของนักเรียนไปยังความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนด้วยขนาด 0.337 โดยสรุปเป็นค่าอิทธิพลโดยรวมขนาด 0.953 ส่วนความฉลาดรู้ทางการเงินของครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนการรู้ของครูด้านการเงินด้วยขนาด 0.618 อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการเงินมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนด้วยขนาด 0.467 อย่ามีนัยยะสำคัญที่ 0.05 ในขณะที่การสนับสนุนของโรงเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของครูด้วยขนาด 0.415 อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05

3. แนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย FTS Model ประกอบไปด้วย 1) ครอบครัวควรสนับสนุนประสบการณ์ทางการเงินในด้านการจัดการค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ให้ได้ทดลองลงทุนอย่างง่ายและมีโอกาสได้ทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบดิจิทัล ปลูกฝังด้านการเงินผ่านการพูดคุยเรื่องการเงินและเป็นแบบอย่างทางการทำธุรการทางการเงิน เช่น การออม การลงทุน เป็นต้น 2) ครูจัดการเรียนการสอนด้านการเงินโดยใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทางการเงินออนไลน์และสื่อโซเชียลมีเดีย ใช้สถานการณ์ทางการเงินจริงมาบูรณาการเกี่ยวกับเนื้อหา

บทเรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และ 3) โรงเรียนต้องสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งทางการเรียนรู้ด้านการเงินจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก และให้การสนับสนุนให้มีความฉลาดรู้ทางการเงินให้มาก เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีจึงจะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดรู้ทางการเงินด้วย

พัชราภา อินทพรต (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินโดยการจัดการเรียนรู้ใช้สถานการณ์เป็นฐานร่วมกับเกมจำลองสถานการณ์ ของนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรเสริมและศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินโดยการจัดการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมจำลองสถานการณ์ของนักศึกศึกษาระดับปริญญาตรี โดยพัฒนาตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนามี 4 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ชื่อมูลพื้นฐาน ศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของนึกศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน โดยสุ่มคณะและสุ่มสาขาวิชาแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้แบบสอบถามความฉลาดรู้ทางการเงิน มี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 20 -.67 หาค่าค่าความเชื่อมัน (ค่า KR. 20) เท่ากับ .89 ด้านเจตคติทางการเงินและด้านพฤติกรรมทางการเงิน ค่าความเชื่อมันอยู่ระหว่าง .92 .97 พบว่านักศึกษามีความฉลาดรู้ทางการเงินโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยประกอบด้วย 2 หน่วยการเรียน จำนวน 4 บทเรียน ระยะเวลารวม 9 ชั่วโมง ซึ่งกิจกรรมหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเกมจำลองสถานการณ์ในแต่ละบทเรียนมี 5 ช่วง คือ 1) อุ่นเครื่อง 2) นำเสนอความรู้ 3) ลงมือปฏิบัติ 4) สรุปความรู้ และ 5) นำไปใช้ หลักสูตรเสริมมีความเหมาะสมความสอดคล้องกันทั้งด้านองค์ประกอบภายใน และสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้วยวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งขั้นภูมิ ได้จำนาน 1 กลุ่ม และแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มโดยสมัครใจที่จะเป็นกลุ่มทดลอง 17 คน และกลุ่มควบคุม 22 คน พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินโดยภาพรวมและรายด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้นมีความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้น และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรเสริม นักศึกษากลุ่มทดลองมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมและรายด้านธยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ จึงนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงในส่วนของกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริมเพื่อเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินของนักศึกษาให้สูงขึ้น

2.4.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Aisa Amagir, Wim Groot, Henriëtte Maassen van den Brink and Arie Wilschut (2018) ได้ศึกษาการทบทวนโปรแกรมการศึกษาความรู้ทางการเงินสำหรับเด็กและวัยรุ่น ในการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้ เราประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการศึกษาความรู้ทางการเงินและการแทรกแซงสำหรับเด็กและวัยรุ่น นอกจากนี้ยังมีการอธิบายลักษณะสำคัญของการออกแบบหลักสูตรการศึกษาทางการเงินที่ประสบความสำเร็จ หลักฐานแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการศึกษาทางการเงินใน

โรงเรียนสามารถปรับปรุงความรู้และทัศนคติทางการเงินของเด็กและวัยรุ่นได้ การศึกษาที่ประเมินความตั้งใจที่จะฝึกพฤติกรรมที่ดีและการศึกษาตามพฤติกรรมที่รายงานด้วยตนเองก็รายงานผลในเชิงบวกเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ประเมินผลกระทบของการศึกษาทางการเงินต่อพฤติกรรมทางการเงินที่แท้จริงของเด็กและวัยรุ่นนั้นหายาก และแทบจะไม่แสดงผลใด ๆ วิธีการที่มีแนวโน้มในการสอนความรู้ทางการเงินให้กับเด็กและวัยรุ่นในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาคือ "การเรียนรู้จากประสบการณ์" ในวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับ "เหตุการณ์ในชีวิต" เฉพาะของนักเรียน ผลการวิจัยอาจเป็นประโยชน์สำหรับการออกแบบโปรแกรมการศึกษาทางการเงินในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

Tali Te'eni-Harari (2016) ได้ศึกษาความรู้ทางการเงินในเด็ก: บทบาทของการมีส่วนร่วมในการออมเงิน วัตถุประสงค์–การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบบทบาทของภาวะเศรษฐกิจ (ISM) เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมการออมของเด็กให้ดีขึ้นและช่วยให้เข้าใจกระบวนการรู้ทางการเงินในหมู่เด็ก การเน้นย้ำเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ขึ้นอยู่กับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่บ่งชี้ถึงบทบาทหลักของตัวแปรการมีส่วนร่วมในการประมวลผลข้อมูลในหมู่คนหนุ่มสาว การออกแบบ/ระเบียบวิธี/แนวทาง–การศึกษานี้อิงจากการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 103 คน การสัมภาษณ์สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเศรษฐกิจ (IMS) ของเด็กกับผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการออมเงินที่สำคัญ (ทัศนคติต่อการออมเงิน ความตั้งใจที่จะออมเงิน และพฤติกรรมการออม) และปัจจัยที่อาจอธิบายภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ของเด็ก (การเข้าถึงเงิน การรับรู้ถึงความสำคัญของทัศนคติของผู้ปกครองและเพื่อนที่มีต่อการออมเงิน และทัศนคติที่แท้จริงของผู้ปกครองและเพื่อนที่มีต่อการออมเงิน) ผลการวิจัย–เด็กที่มีภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ในระดับสูงแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการออมมากขึ้น เช่นเดียวกับพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้นเกี่ยวกับการออม ด้วยปัจจัยที่อาจอธิบายระดับภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ของเด็ก สองตัวในสามตัวแปร ได้แก่ ทัศนคติของผู้ปกครองและเพื่อนที่รับรู้ต่อการประหยัดเงินและการเข้าถึงเงินของเด็กมีบทบาทสำคัญในการกำหนดระดับภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ของเด็ก ความคิดริเริ่ม/คุณค่า–การศึกษาเบื้องต้นนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตัวแปรการมีส่วนร่วมในบริบทของความรู้ทางการเงินและความจำเป็นในการตรวจสอบการรับรู้และแรงจูงใจในการออมของเด็กโดยมุ่งเน้นไปที่มุมมองของเด็ก

Jumadil Saputra and Dwi Susanti (2021) ได้ศึกษาวิธีการสอนความรู้ทางการเงินหลายวิธีสำหรับเด็ก ความรู้ทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปใช้กับเด็กโดยเร็วที่สุด ความรู้ทางการเงินจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับการเงินและระดับความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหารือเกี่ยวกับหลายวิธีในการสอนเด็ก ๆ เกี่ยวกับหน้าที่และการใช้เงิน และวิธีจัดการการเงิน วิธีการที่ตรวจสอบ ได้แก่ การให้เบี้ยเลี้ยงเด็ก สอนเด็กให้มีเงินออม พาเด็กไปช้อปปิ้ง สอนเด็กแบ่งปัน สอนเด็กว่าต้องใช้ความพยายามในการหาเงิน และสอนการเงินด้วยความเข้าใจง่าย ๆ ผลการวิจัยพบว่าการแนะนำความรู้ด้านความรู้ทางการเงินตั้งแต่อายุยังน้อยทำให้เด็กคุ้นเคยกับการจัดการทางการเงินในอนาคต ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องสามารถศึกษาความรู้ทางการเงินให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่อายุยังน้อย

2.4.2 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยในประเทศ

หฤทัย น้อมระวี (2565) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเกษตรน้อยตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดสำหรับของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเกษตรกรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแบบประเมินพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นผสานสู่ความพอเพียงประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผลขั้นพอประมาณ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน และขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการใช้วัดและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า ด้านการทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการเพาะปลูก และดูแลต้นไม้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และด้านการสนทนาเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน 2) หลังการจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

จารุวรรณ ขจรอนันต์ (2562) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจเพียง ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนโรงเรียนสีดาวิทยา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต ประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสีดาวิทยา จำแนกตาม เพศและระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนสีดาวิทยา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสีดาวิทยา จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งเท่ากับ .87 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบได้แก่ t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับบ่อยมาก (x=3.89) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับบ่อยมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (x=4.16) ด้านความมีเหตุผล (X=3.82) และด้านประมาณ (x=3.69) 2) การเปรียบเทียบเพศ และระดับการศึกษา กับระดับการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มี เพศ ที่แตกต่าง

กันมีระดับการประยุกต์ใช้แตกต่างกันและนักเรียนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้ระดับการประยุกต์ใช้ด้านความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แตกต่างกัน ส่วนไม่แตกต่างกัน 3) ข้อคิดเห็นของนักเรียนต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ดำเนินชีวิต พบว่า นักเรียนได้เสนอข้อคิดเห็นในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งสิ้น 86 คน เรียงตามลำดับความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ปลูกผักผักกินเองในครัวเรือน มีความถี่จำนวน 26 คน 2) ห่อข้าวมากินที่โรงเรียนเพื่อลดค่าใช้จ่ายช่วยผู้ปกครอง มีความถี่ จำนวน 20 คน และ 3) ปั่นจักรยานแทนการขับขี่รถจักรยานยนต์ในการเดินทางระยะใกล้ มีความถี่ จำนวน 15 คน

สิริมาศ กาญจนโอภาส (2557) ได้ศึกษาการสร้างกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชา ย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านหนองบอน (นัยนานนท์อนุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน วันละ 60 นาทีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสังเกตพฤติกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Research and Develoment) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test for Dependent ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแสดงพฤติกรรม ด้านความพอประมาณ และเงื่อนไขคุณธรรม คือ การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำรวย สุขชัย (2554) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดยางสุทธารามเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อใช้ในการทดลองการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .66 แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Quasi-Experimental Designs) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test สำหรับ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตาม

แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

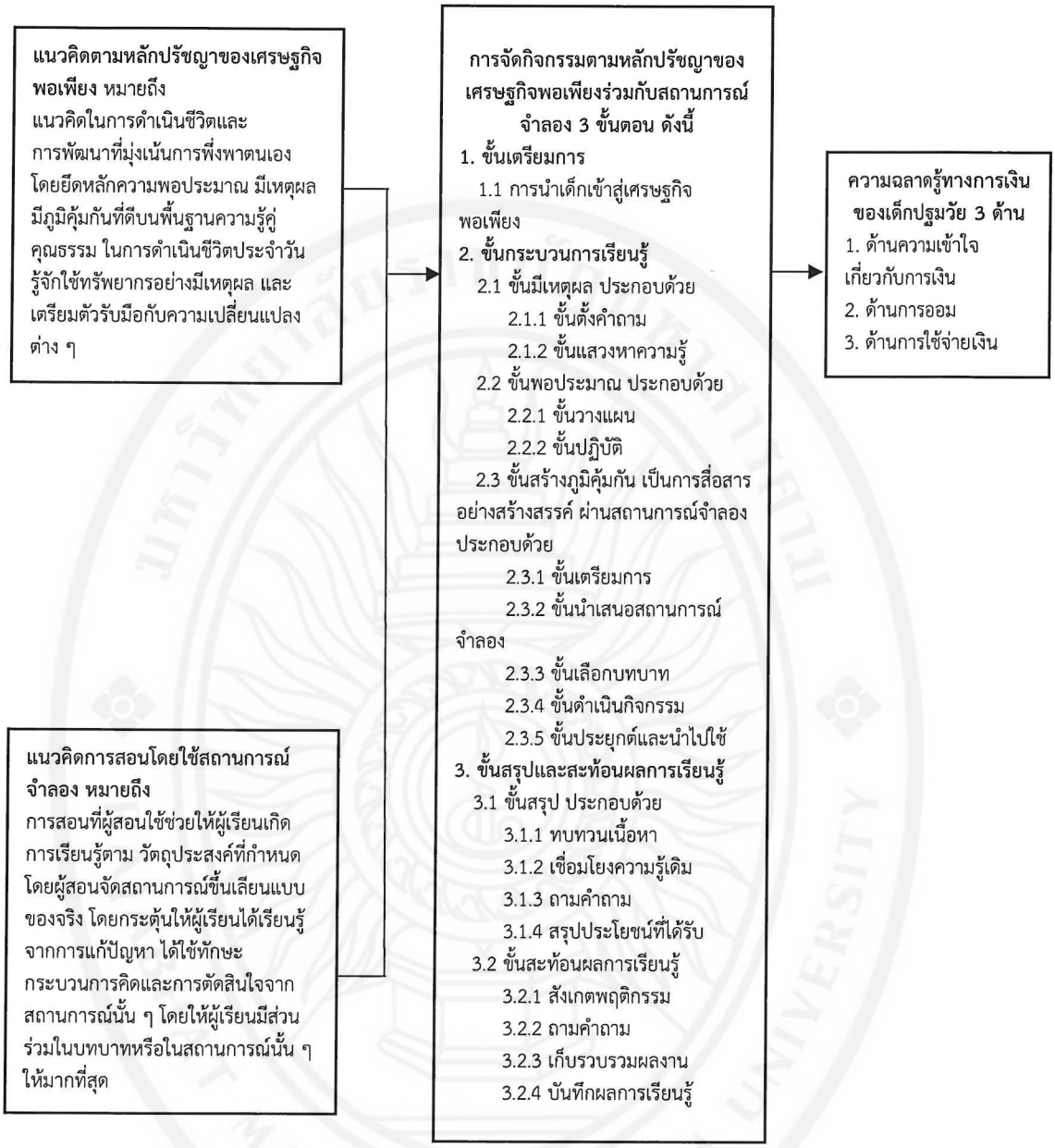
2.4.3 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

อรกช อุดมสาลี (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลอง การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองในภาพรวม และจำแนกรายด้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุ 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนลายไหม (ทัสนารมย์ อนุสรณ์) สำนักงานเขตสายไหม สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการลุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จ้านวน 1ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 3 ห้องเรียน แล้วจับฉลากเป็นกลุ่มตัวอย่าง15 คน เพื่อจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลอง ใช้เวลา 8 สัปดาห์ ๆ 3 วัน ๆ ละ 35 นาทีรวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองและแบบวัดพวัดพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น .80 แบบแผนการวิจัยใช้แบบ The One–Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและ t-test แบบ Dependent Sample ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมในการแก้ปัญหาโดยรวม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และพฤติกรรมรายด้าน ได้แก่ พฤติกรรมในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และพฤติกรรมในการแก้ปัญหาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินมีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก และได้มีการพัฒนาในทุกระดับช่วงอายุยกเว้นในระดับปฐมวัยที่ยังไม่มีการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ร่วมกับการจัดกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการนำกระบวนการของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกระบวนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมาประยุกต์ร่วมกัน โดยอธิบายรายละเอียดดังกรอบแนวคิดได้ดังนี้

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกผักหอม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 13 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

3.2.2 แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย วิธีการ หลักการ และเทคนิคการเขียนแผนการจัดกิจกรรมจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

3.3.1.2 ศึกษากระบวนการและขั้นตอนการของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นันทิยา น้อยจันทร์ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือขั้นนำ (ความพอประมาณ) ขั้นกิจกรรม (ความมีเหตุผล) ขั้นสรุป

(มีภูมิคุ้มกัน) สำรวย สุขชัย มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน (ภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) ขั้นสรุป วัฒนา วงษ์สันต์ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง พัทธนันท์ ธาราวุฒิ มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นกระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตั้งคำถาม ขั้นแสวงหาสารสนเทศ ขั้นสร้างความรู้ ขั้นสื่อความหมาย ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ ขั้นสรุป หฤทัย น้อมระวี มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นกระบวนการเรียนรู้ ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ พัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) และหฤทัย น้อมระวี (2565) ซึ่งการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ หฤทัย น้อมระวี (2565) มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ และใช้ขั้นตอนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ พัทธนันท์ ธาราวุฒิ (2563) โดยใช้ขั้นกระบวนการการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นกระบวนการเรียนรู้ ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

3.3.1.3 ศึกษากระบวนการและขั้นตอนการของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง อินทิรา บุญยาทร และชาญชัย ยมดิษฐ์ มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองตรงกัน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ขั้นอภิปรายและสรุปผล ส่วนไสว ฟักขาว มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและประเมินผล ส่วนทิศนา แขมมณี (2550) มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นอภิปราย ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นการเล่นในสถานการณ์จำลอง ส่วนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ขั้นสอน ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล และทิศนา แขมมณี (2560) มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นเล่นตามกติกาที่กำหนด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลอง 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นอภิปรายและสรุปผล

3.3.1.4 ศึกษากระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้กระบวนการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการและขั้นตอนของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยนำกระบวนการและขั้นตอนทั้ง 2 รูปแบบมาประยุกต์เข้าด้วยกัน จึงได้

กระบวนการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ (การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง) ขั้นกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นมีเหตุผล (ขั้นตั้งคำถาม ขั้นแสวงหาความรู้) ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย (ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ) ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย (ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย ขั้นเตรียมการ ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ขั้นเลือกบทบาท ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นประยุกต์และนำไปใช้) ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

ตารางที่ 3.1 กำหนดแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
1	ร้านค้าของพี่เบลล่า	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
2	กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
3	เกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
4	เปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
5	เทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
6	ตลาดนัดของเล่นมือสอง	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
7	ตลาดนัดพอเพียง	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
8	ซุปเปอร์มาร์เก็ต	อังคาร	ขั้นเตรียมการ - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	ขั้นกระบวนการเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		ศุกร์	ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	

3.3.1.5 สร้างแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย จำนวน 13 คน ใช้เวลาจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้โดยการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลงให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และรู้จักคุณค่าของสิ่งของ

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม

2.1 ขั้นมีเหตุผล หมายถึง กระบวนการที่เน้นการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผล โดยเริ่มจากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ

2.1.1 ขั้นตั้งคำถาม หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยและอยากรู้อยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ขั้นแสวงหาความรู้ หมายถึง การค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งขึ้น อาจทำได้โดยการอ่านหนังสือสอบถามผู้รู้ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 ขั้นพอประมาณ หมายถึง กระบวนการที่เน้นการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสม

2.2.1 ขั้นวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การวางแผนการใช้เงิน การแบ่งปันสิ่งของ

2.2.2 ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3 ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง กระบวนการที่เน้นการเตรียมตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1.1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินกิจกรรม เช่น การเตรียมอุปกรณ์ บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

2.3.1.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง หมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและครูเป็นผู้แนะนำสถานการณ์จำลองเพื่อให้เด็กได้เข้าใจในสถานการณ์นั้น

2.3.1.3 ขั้นเลือกบทบาท หมายถึง การให้เด็กเลือกบทบาทที่ตนเองต้องการแสดงในสถานการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วม

2.3.1.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง การให้เด็กได้ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลอง

2.3.1.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ หมายถึง ครูและเด็กร่วมกันสรุปในสถานการณ์และบทบาทที่ได้รับเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ โดยครูเป็นผู้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นสรุป

3.1.1 ทบทวนเนื้อหา หมายถึง การสรุปเนื้อหาที่เด็กเรียนรู้ในวันนั้นอีกครั้ง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสั้นกระชับ อาจใช้ภาพประกอบ หรือวัตถุจริงประกอบการอธิบาย เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1.2 เชื่อมโยงความรู้เดิม หมายถึง การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เด็กเรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมที่เด็กเคยเรียนมา เพื่อให้เด็กเห็นภาพรวมและความเกี่ยวข้องของเนื้อหาต่าง ๆ

3.1.3 ถามคำถาม หมายถึง ถามคำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้คิดและวิเคราะห์ เช่น ให้เด็กเล่าเรื่องที่เรียนมาใหม่ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

3.1.4 สรุปประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง สรุปประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการเรียนรู้ในวันนี้ เช่น การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการพัฒนาทักษะต่าง ๆ

3.2 ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

3.2.1 สังเกตพฤติกรรม หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตั้งใจฟัง การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง เพื่อประเมินความเข้าใจและความสนใจของเด็ก

3.2.2 ถามคำถาม หมายถึง การถามคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น เด็กชอบส่วนไหนของกิจกรรมมากที่สุด เด็กเรียนรู้อะไรใหม่บ้าง

3.2.3 เก็บรวบรวมผลงาน หมายถึง การเก็บรวบรวมผลงานของเด็ก เช่น ภาพวาด การประดิษฐ์ เพื่อประเมินความสามารถและพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ

3.2.4 บันทึกผลการเรียนรู้ หมายถึง การบันทึกผลการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนครั้งต่อไป

3.3.1.6 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, น. 102-103) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมมาก

3 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผล

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมน้อยที่สุด

3.3.1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองและแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องความเหมาะสมของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เกณฑ์ในการพิจารณาอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แผนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

3.3.1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองและแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม และแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

4) นางธิดาวรรณ แสนณรงค์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

5) นางจารุพักตร์ รติวีรภัทรกุล ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนชุมชนกุดหมากไฟ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

3.3.1.9 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจพิจารณาและเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข โดยปรับเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมจาก 30 นาที เป็น 45 นาที เรียงลำดับขั้นตอนและการใช้ข้อความกระชับเหมาะสมกับเนื้อหา ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยมากยิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเหมาะสมมากที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 102-103) ดังนั้นสรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ =4.97, $S.D.$=0.13)

3.3.1.10 นำแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง 32 แผน เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมาย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกผักหอม จำนวน 13 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

3.3.2 การสร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

การสร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ Pennsylvania (2014), Potrich, et al. (2016), กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562), องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ, อธิป กีรติพิชญ์ และบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

3.3.2.2 กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยศึกษาองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ Pennsylvania (2014) วิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินได้ 3 ด้าน คือ ด้านการออมเงิน ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ด้านการได้มาของเงิน ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ Potrich, et al. (2016) และองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ มีองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินตรงกัน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) มี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการจัดการการเงิน ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ส่วนองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ อธิป กีรติพิชญ์ มี 4 ด้าน คือ ด้านการลงทุน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านการหาเงินเก่ง และองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด มีองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารเงิน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น ด้านความจำเป็นกับความต้องการ ด้านการสร้างภูมิต้านทานโฆษณาสินค้า

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว โดยกำหนดองค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงิน ซึ่งปรับประยุกต์ใช้องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินของ Pennsylvania (2014), Potrich, et al. (2016), กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562), องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ, อธิป กีรติพิชญ์ และบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด มีรายละเอียดที่แสดงถึงความฉลาดรู้ทางการเงิน 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการรับรู้และทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและการใช้งานของเงินที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เด็กที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินจะสามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้ รู้จักเหรียญและธนบัตรชนิดต่าง ๆ รวมถึงมูลค่าและการใช้จ่ายที่เหมาะสมโดยจำแนกตัวบ่งชี้ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 15 รายการ ได้แก่ 1) การอธิบายเกี่ยวกับการใช้เงินในแต่ละวันได้ 2) การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยใช้เงินได้ 3) การบอกความสำคัญของเงินได้ 4) การรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเหรียญหรือธนบัตรมีมูลค่าแตกต่างกันได้ 5) การบอกแหล่งที่มาของเงินได้ 6) การบอกเกี่ยวกับเงินมีไว้แลกเปลี่ยนหรือบริการ 7) การแยกแยะมูลค่าของเหรียญและธนบัตรเบื้องต้นได้ 8) การบอกจำนวนเงินที่ได้รับมีจำนวนเท่าไหร่ 9) การระบุเหรียญหรือธนบัตรชนิดต่าง ๆ ได้ 10) การนับจำนวนเงินอย่างง่ายได้ 11) การแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อสามารถบอกค่าของเงินได้ 12) การแสดงความสนุกและภาคภูมิใจเมื่อได้รู้จักกับเงิน 13) การบอกค่าของเหรียญและธนบัตรที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 14) การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อเด็กสามารถแยกค่าของเงินได้ 15) การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อสามารถนับเงินได้ถูกต้อง

2. ด้านการออม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการเก็บรักษาเงินและทรัพยากรสำหรับใช้ในอนาคต ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้วิธีการสะสม การตั้งเป้าหมายเพื่อการออม และการตระหนักถึงความสำคัญของการรอคอยในการสะสมสิ่งที่ต้องการ เด็กที่มีทักษะการออมจะสามารถบอกความหมายของการออม เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม ตลอดจนแบ่งเงินเพื่อการออมอย่างสม่ำเสมอและอธิบายให้ผู้อื่นฟังถึงความสำคัญของการออมได้ โดยจำแนกตัวบ่งชี้ด้านการออม 15 รายการ ได้แก่ 1) การบอกความหมายของการออมได้ 2) การบอกวิธีการเก็บออมในแบบต่าง ๆ ได้ 3) กำหนดเป้าหมายในการออมได้ 4) รอคอยในการออมได้ 5) การรู้จักแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง 6) การกำหนดเป้าหมายในการออมได้ 7) การแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง 8) การออมหรือสะสมสิ่งของจนสำเร็จ 9) การอธิบายให้ผู้อื่นฟังเกี่ยวกับการเก็บออมเงินของตนเองได้ 10) การอดทนรอคอยในการซื้อของโดยการเก็บสะสม 11) การแสดงความตื่นเต้นเมื่อเห็นเงินออมในกระปุกเพิ่มขึ้น 12) การประหยัดอดออมในการใช้สิ่งของ 13) การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อได้ซื้อของด้วยเงินที่ตนเองเก็บออม 14) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการแบ่งปันหรือช่วยเหลือผู้อื่น 15) การแสดงความพอใจเมื่อได้รับคำชมจากผู้ปกครองในการเก็บออมเงิน

3. ด้านการใช้จ่ายเงิน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการวางแผนและจัดการเงินที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการแยกแยะระหว่างความจำเป็นและความต้องการ การตัดสินใจซื้อโดยคำนึงถึงคุณค่าและราคาของสินค้า การบันทึกค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติตามแผนการใช้จ่ายที่วางไว้ เด็กที่มีทักษะการใช้จ่ายเงินที่ดีจะสามารถจัดสรรเงินสำหรับสิ่งที่จำเป็นก่อนสิ่งที่ต้องการ และสามารถแสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในการจัดการเงินของตนเองได้ โดยจำแนกตัวบ่งชี้ด้านการใช้จ่ายเงิน 15 รายการ ได้แก่ 1) กำหนดแผนในการใช้จ่ายเงินได้ 2) การอธิบายคำว่า สินค้า ได้ 3) การอธิบายคำว่า

บริการได้ 4) การอธิบายการใช้จ่ายเงินของตนเองได้ 5) การรู้จักเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เงินหมดเร็ว 6) การวางแผนการใช้เงิน 7) การใช้เงินตามที่วางแผนไว้ 8) การเลือกซื้อของที่จำเป็นก่อนของที่ต้องการ 9) การอธิบายเหตุผลในการใช้เงิน 10) การเลือกวิธีการซื้อของจากความจำเป็นและมีราคาที่เหมาะสม 11) การแสดงความพอใจ เมื่อใช้จ่ายเงินตามที่วางแผนไว้ 12) การแสดงความรู้สึกกังวล เมื่อใช้เงินไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น 13) การเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้ 14) การอธิบายเหตุผลในการใช้จ่ายเงินได้ 15) การแสดงความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

3.3.2.3 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม และด้านการใช้จ่ายเงิน โดยศึกษาจากแบบทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของ Pennsylvania (2014), Potrich, et al. (2016), กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562), องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ, อธิป กีรติพิชญ์ และบริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น จำกัด

3.3.2.4 สร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ครอบคลุม ทักษะความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม และด้านการใช้จ่ายเงิน รวม 3 ด้าน ด้านละ 15 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมคะแนนภาพรวม 45 คะแนน ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 การสร้างแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย		
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน	ด้านการออม	ด้านการใช้จ่ายเงิน
1. การอธิบายเกี่ยวกับการใช้เงินในแต่ละวันได้	1. การบอกความหมายของการออมได้	1. กำหนดแผนในการใช้จ่ายเงินได้
2. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยใช้เงินได้	2. การบอกวิธีการเก็บออมในแบบต่าง ๆ ได้	2. การอธิบายคำว่า สินค้า ได้
3. การบอกความสำคัญของเงินได้	3. กำหนดเป้าหมายในการออมได้	3. การอธิบายคำว่า บริการได้
4. การรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเหรียญหรือธนบัตรมีมูลค่าแตกต่างกันได้	4. รอคอยในการออมได้	4. การอธิบายการใช้จ่ายเงินของตนเองได้
5. การบอกแหล่งที่มาของเงินได้	5. การรู้จักเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เงินหมดเร็ว	5. การรู้จักเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เงินหมดเร็ว
6. การบอกเกี่ยวกับเงินมีไว้แลกเปลี่ยนหรือบริการ	6. การกำหนดเป้าหมายในการออมได้	6. การวางแผนการใช้เงิน
7. การแยกแยะมูลค่าของเหรียญและธนบัตรเบื้องต้นได้	7. การแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง	7. การใช้เงินตามที่วางแผนไว้

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย		
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน	ด้านการออม	ด้านการใช้จ่ายเงิน
8. การบอกจำนวนเงินที่ได้รับมีจำนวนเท่าไหร่	8. การออมหรือสะสมสิ่งของจนสำเร็จ	8. การเลือกซื้อของที่จำเป็นก่อนของที่ต้องการ
9. การระบุเหรียญหรือธนบัตรชนิดต่าง ๆ ได้	9. การอธิบายให้ผู้อื่นฟังเกี่ยวกับการเก็บออมเงินของตนเองได้	9. การอธิบายเหตุผลในการใช้เงิน
10. การนับจำนวนเงินอย่างง่ายได้	10. การอดทนรอคอยในการซื้อของโดยการเก็บสะสม	10. การเลือกวิธีการซื้อของจากความจำเป็นและมีราคาที่เหมาะสม
11. การแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อสามารถบอกค่าของเงินได้	11. การแสดงความตื่นเต้นเมื่อเห็นเงินออมในกระปุกเพิ่มขึ้น	11. การแสดงความพอใจ เมื่อใช้จ่ายเงินตามที่วางแผนไว้
12. การแสดงความสนุกและภาคภูมิใจเมื่อได้รู้จักกับเงิน	12. การแสดงความรู้สึกกังวลเมื่อใช้เงินไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น	12. การแสดงความรู้สึกกังวลเมื่อใช้เงินไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น
13. การบอกค่าของเหรียญและธนบัตรที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้	13. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อได้ซื้อของด้วยเงินที่ตนเองเก็บออม	13. การเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้
14. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อเด็กสามารถแยกค่าของเงินได้	14. การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการแบ่งปันหรือช่วยเหลือผู้อื่น	14. การอธิบายเหตุผลในการใช้จ่ายเงินได้
15. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อสามารถนับเงินได้ถูกต้อง	15. การแสดงความพอใจเมื่อได้รับคำชมจากผู้ปกครองในการเก็บออมเงิน	15. การแสดงความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ 2 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย			
รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
1. การอธิบายเกี่ยวกับการใช้เงินในแต่ละวันได้ 2. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยใช้เงินได้ 3. การบอกความสำคัญของเงินได้ 4. การรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเหรียญหรือธนบัตรมีมูลค่าแตกต่างกันได้ 5. การบอกแหล่งที่มาของเงินได้ 6. การบอกเกี่ยวกับเงินมีไว้แลกเปลี่ยนหรือบริการ 7. การแยกแยะมูลค่าของเหรียญและธนบัตรเบื้องต้นได้ 8. การบอกจำนวนเงินที่ได้รับมีจำนวนเท่าไหร่ 9. การระบุเหรียญหรือธนบัตรชนิดต่าง ๆ ได้	1. หนูรู้ไหมเงินเอาไว้ทำอะไรได้บ้างคะ/ครับ	เงิน เป็นสิ่งที่เราใช้ซื้อของที่อยากได้ เงิน เป็นกระดาษหรือเหรียญที่มีไว้ใช้ซื้อของ	คะแนน 0 หมายถึง ตอบคำถามไม่ถูกต้องหรือให้คำตอบที่ไม่เหมือนแนวทางที่ระบุ
	2. หนูคิดว่าเราสามารถนำเงินไปใช้ทำอะไรได้บ้างคะ/ครับ	ซื้อขนม ซื้อของเล่นที่อยากได้ ซื้ออาหาร จ่ายค่ารถเวลาไปเที่ยว ให้คนอื่นที่ไม่มีเงิน เก็บไว้ในกระปุกออมสิน	คะแนน 1 หมายถึง ตอบคำถามได้ถูกต้องหรือเป็นไปตามแนวทางที่ระบุ
	3. หนูคิดว่าเงินสำคัญอย่างไรคะ/ครับ	สำคัญ เพราะเงินเอาไว้ซื้อของที่อยากได้ สำคัญ เพราะเอาไว้ซื้อขนมและของเล่น สำคัญ เพราะถ้าเราไม่มีเงินเราจะไม่มีเงินซื้อขนมไว้กินสำคัญ เพราะพ่อแม่ต้องใช้ซื้อของให้เรา	
	4. หนูสามารถบอกได้ไหมว่าเหรียญกับธนบัตรต่างกันอย่างไรคะ/ครับ	เหรียญเป็นกลม ๆ แข็ง ๆ ส่วนธนบัตรเป็นกระดาษ เหรียญเล็กกว่าส่วนธนบัตรใหญ่กว่า เหรียญทำจากโลหะแต่ธนบัตรทำจากกระดาษ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
10. การนับจำนวนเงินอย่างง่ายได้ 11. การแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อสามารถบอกค่าของเงินได้ 12. การแสดงความสนุกและภาคภูมิใจเมื่อได้รู้จักกับเงิน 13. การบอกค่าของเหรียญและธนบัตรที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 14. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อเด็กสามารถแยกค่าของเงินได้ 15. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อสามารถนับเงินได้ถูกต้อง		เหรียญมีเสียงดังตอนเคาะ แต่ธนบัตรไม่มีเสียง	
	5. หนูรู้ไหมว่าเงินมาจากที่ไหนบ้างคะ/ครับ	ได้มาจากพ่อกับแม่ให้ พ่อแม่ไปทำงานแล้วได้เงินมา ได้เงินจากการทำงาน ได้จากคุณปู่คุณย่า	
	6. ขนมชิ้นหนึ่งราคา 5 บาท อีกชิ้นราคา 10 บาท หนูคิดว่าอันไหนแพงกว่ากันคะ/ครับ	ชิ้นที่ราคา 10 บาท แพงกว่า 10 บาทแพงกว่า 5 บาท	
	7. อันไหนคือเหรียญ 1 บาท คะ/ครับ 	1. เหรียญ 1 บาท 	
	8. อันไหนคือเหรียญ 2 บาท คะ/ครับ 	1.เหรียญ 2 บาท 	
	9. อันไหนคือเหรียญ 5 บาท คะ/ครับ 	1.เหรียญ 5 บาท 	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
	10. อันไหนคือเหรียญ 10 บาท คะ/ครับ 	1.เหรียญ 10 บาท 	
	11. อันไหนคือธนบัตร 20 บาท คะ/ครับ 	1.ธนบัตร 20 บาท 	
	12. อันไหนคือธนบัตร 50 บาท คะ/ครับ 	1. ธนบัตร 50 บาท 	
	13.อันไหนคือธนบัตร 100 บาทคะ/ครับ 	1. ธนบัตร 100 บาท 	
	14. ธนบัตร 20 บาท กับ ธนบัตร 50 บาท อันไหนมีมูลค่ามากกว่ากันคะ/ครับ 	1. ธนบัตร 50 บาท เพราะมีจำนวนมากกว่า 	
	15. เหรียญ 5 บาทกับเหรียญ 1 บาท อันไหนมีมูลค่ามากกว่ากันคะ/ครับ 	1. เหรียญ 5 บาทมีค่ามากกว่า 	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย			
รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
ด้านการออม (15 คะแนน)			
1. การบอกความหมายของการออมได้ 2. การบอกวิธีการเก็บออมในแบบต่าง ๆ ได้	16. หนูรู้ไหมว่า "การออม" คืออะไรคะ/ครับ	การออมคือการเก็บเงินค่ะ/ครับ เก็บเงินใส่กระปุกออมสินค่ะ/ครับ การเก็บเงินไว้ใช้ตอนหลังค่ะ/ครับ	
3. กำหนดเป้าหมายในการออมได้ 4. รอคอยในการออมได้ 5. การรู้จักแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง 6. การกำหนดเป้าหมายในการออมได้	17. หนูคิดว่าเราสามารถเก็บออมด้วยวิธีไหนได้บ้างคะ/ครับ	เก็บในกระปุกออมสินค่ะ/ครับ เก็บกับพ่อกับแม่ค่ะ/ครับ ฝากธนาคารค่ะ/ครับ	
	18. ถ้าหนูอยากได้ของเล่นราคาแพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	เก็บเงินก่อนค่ะ/ครับ ต้องออมเงินไว้เยอะ ๆ ค่ะ/ครับ รอให้เก็บเงินครบก่อนค่อยซื้อค่ะ/ครับ	
7. การแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง 8. การออมหรือสะสมสิ่งของจนสำเร็จ 9. การอธิบายให้ผู้อื่นฟังเกี่ยวกับการเก็บออมเงินของตนเองได้	19. ถ้าหนูอยากเก็บเงินมากขึ้นหนูจะทำอย่างไรดีคะ/ครับ	เก็บใส่กระปุกออมสินทุกวันค่ะ/ครับ ไม่ซื้อขนมหรือของเล่นเยอะค่ะ/ครับ ขอให้พ่อแม่ช่วยสอนเก็บเงินค่ะ/ครับ เก็บเงินจากที่พ่อแม่ให้ค่ะ/ครับ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
10. การอดทนรอคอยในการซื้อของโดยการเก็บสะสม 11. การแสดงความตื่นเต้นเมื่อเห็นเงินออมในกระปุกเพิ่มขึ้น 12. การประหยัดอดออมในการใช้สิ่งของ 13. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อได้ซื้อของด้วยเงินที่ตนเองเก็บออม 14. การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการแบ่งปันหรือช่วยเหลือผู้อื่น 15. การแสดงความพอใจเมื่อได้รับคำชมจากผู้ปกครองในการเก็บออมเงิน	20. ถ้ามีคนให้เงินหนู 20 บาท หนูจะแบ่งเงินไว้ทำอะไรบ้างคะ/ครับ	เก็บเงิน 10 บาทไว้ในกระปุก แล้วเอา 10 บาทไปซื้อขนมค่ะ/ครับ เก็บไว้ทั้งหมดในกระปุกออมสินค่ะ/ครับ ซื้อขนมสัก 5 บาท แล้วเก็บที่เหลือค่ะ/ครับ เก็บเงินไว้ซื้อของที่อยากได้ค่ะ/ครับ	
	21. ถ้าหนูเก็บเงินได้พอแล้ว หนูจะเอาไปทำอะไรบ้างคะ/ครับ	เอาไว้ซื้อของที่อยากได้ค่ะ/ครับ เอาไว้ใช้ตอนจำเป็นค่ะ/ครับ ช่วยให้มีเงินเก็บเยอะ ๆ ค่ะ/ครับ จะได้ไม่ต้องขอพ่อแม่บ่อย ๆ ค่ะ/ครับ	
	22. หนูคิดว่าการออมเงินมีประโยชน์อย่างไรคะ/ครับ	จะได้มีเงินเอาไว้ซื้อของที่อยากได้ค่ะ/ครับ ทำให้มีเงินเอาไว้ใช้ตอนจำเป็นค่ะ/ครับ ช่วยให้มีเงินเก็บเยอะ ๆ ค่ะ/ครับ จะได้ไม่ต้องขอพ่อแม่บ่อย ๆ ค่ะ/ครับ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
	23. ถ้าหนูอยากมีของเล่นเยอะ ๆ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	เก็บสะสมให้ได้เยอะ ๆ เล่นแล้วต้องรักษาดี ๆ จะได้มีของเล่นเยอะ ๆ	
	24. ถ้าหนูเก็บเงินได้มากขึ้นแล้วหนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	เอาไปฝากธนาคารค่ะ/ครับ เก็บไว้ในกระปุกออมสินต่อค่ะ/ครับ แบ่งไปซื้อของที่อยากได้ค่ะ/ครับ แบ่งให้พ่อแม่ช่วยเก็บค่ะ/ครับ ใช้บางส่วนแล้วเก็บส่วนที่เหลือค่ะ/ครับ	
	25. ถ้ามีของเล่น 2 ชิ้น โดยชิ้นที่ 1 ขอเงินแม่ซื้อ ชิ้นที่ 2 สะสมเงินเองค่อยซื้อ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	แบ่งให้เพื่อนเล่นค่ะ/ครับ เล่นด้วยกันค่ะ/ครับ ให้เพื่อนยืม แต่ต้องดูแลของเล่นให้ดีค่ะ/ครับ บอกเพื่อนว่าเล่นเสร็จแล้วคืนให้หนูด้วยค่ะ/ครับ	
	26. ถ้าหนูเก็บเงินได้เต็มกระปุกแล้ว หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ	ดีใจ เพราะทำให้มีเงินเยอะ มีความสุข เพราะจะได้มีเงินไปซื้อสิ่งของ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย			
รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
	27. ถ้าหนูมีของเล่นอยู่แล้ว แต่หนูไปเจอของเล่นชิ้นใหม่หนูจะทำอย่างไร	หนูจะเก็บเงินไว้ให้ครบก่อนคะ/ครับ หนูจะถามแม่ว่าทำงานบ้านได้ไหมคะ/ครับ หนูจะเก็บเงินใส่กระปุกแล้วรอจนกว่าจะพอคะ/ครับ หนูจะขอให้แม่ช่วยซื้อค่ะ หนูจะเลือกของเล่นที่ถูกกว่าแทนคะ/ครับ	
	28. ถ้าหนูเก็บออมเงินจนซื้อของที่อยากได้สำเร็จ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ	ดีใจ ภูมิใจ มีความสุข	
	29. ถ้ามีเพื่อนอยากเล่นของเล่นกับหนู หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	แบ่งให้เพื่อน ๆ เล่นด้วยกัน	
	30. ถ้ามีผู้ใหญ่ชมหนูว่า เก่งมากเลยสามารถเก็บออมเงินได้ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ	ดีใจ มีความสุข ภูมิใจ	
ด้านการใช้จ่ายเงิน (15 คะแนน)			
1. กำหนดแผนในการใช้จ่ายเงินได้ 2. แยกแยะระหว่างสิ่งที่จำเป็นและสิ่งที่ต้องการได้ 3. เปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้	31. ถ้าหนูได้เงินมา 10 บาท หนูจะทำอย่างไรบ้างกับเงิน 10 บาทคะ/ครับ	แบ่งเงินออกเป็นส่วน ส่วนหนึ่งซื้อของ ส่วนหนึ่งเก็บใส่กระปุก	
	32. คำว่า สินค้า คืออะไรคะ/ครับ	สินค้าคือของที่เราซื้อคะ/ครับ สินค้าเป็นของในร้านคะ/ครับ สินค้าเป็นของที่เราซื้อจากตลาดค่ะ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
4. บันทึกการใช้จ่ายเงินของตนเองได้ 5. การรู้จักเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เงินหมดเร็ว 6. การวางแผนการใช้เงิน 7. การใช้เงินตามที่วางแผนไว้ 8. การเลือกซื้อของที่จำเป็นก่อนของที่ต้องการ 9. การอธิบายเหตุผลในการใช้เงิน 10. การเลือกวิธีการซื้อของจากความจำเป็นและมีราคาที่เหมาะสม 11. การแสดงความพอใจ เมื่อใช้จ่ายเงินตามที่วางแผนไว้ 12. การแสดงความรู้สึกกังวลเมื่อใช้เงินไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น 13. การแสดงความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า		สินค้าเป็นของที่วางขายค่ะ	
	33. คำว่า บริการ คืออะไรคะ/ครับ	บริการคือคนช่วยทำอะไรบางอย่างคะ/ครับ บริการคือพี่ในร้านช่วยขายของให้คะ/ครับ บริการคือคนมาส่งข้าวให้ที่บ้านคะ/ครับ บริการคือเวลาพี่คนขับรถพาเราไปที่ต่าง ๆ คะ/ครับ	
	34. ถ้าหนูได้เงินไปตลาด 20 บาท หนูจะซื้ออะไรบ้างคะ/ครับ	ซื้อของตามที่วางแผนไว้ ซื้อของที่จำเป็น นำเงินที่เหลือไปเก็บใส่กระปุก	
	35. ถ้าหนูมีเงินไม่พอซื้อสิ่งของที่อยากได้ เช่นหนูมีเงิน 3 บาท แต่ราคาของ 5 บาท หนูจะซื้อไหมคะ/ครับ	ไม่ซื้อค่ะ เพราะหนูมีเงินไม่พอ ไม่ซื้อค่ะ หนูจะเก็บเงินเพิ่มก่อน ไม่ซื้อหนูจะเก็บเงินให้ครบ 5 บาทก่อน ไม่ซื้อค่ะ เพราะหนูต้องมีเงินพอถึงจะซื้อได้	
	36. ถ้าหนูอยากได้ของที่แพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	หนูจะเก็บเงินก่อน หนูจะขอให้แม่ช่วยเก็บเงิน หนูจะออมเงินในกระปุก หนูจะรอจนมีเงินพอ	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
14. การแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อได้รับคำชมในการใช้จ่ายเงินอย่างรู้คุณค่า 15. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อสามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินในส่งที่ไม่จำเป็น		หนูจะเลือกของที่ถูกกว่านี้แทน	
	37. ทำไมเราถึงต้องวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินทุกครั้งคะ/ครับ	จะได้รู้ว่าต้องซื้อของอะไร ใช้เงินไปเท่าไหร่ เงินที่มีพอซื้อของอะไรได้บ้าง	
	38. สิ่งของที่มีประโยชน์ที่ควรซื้อมีอะไรบ้างคะ/ครับ	อาหารที่เรากิน ผักผลไม้ นม	
	39. ถ้าหนูเห็นเพื่อนซื้อของที่มีราคาแพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	หนูจะไม่ซื้อค่ะ เพราะหนูต้องเก็บเงินก่อน หนูจะบอกตัวเองว่าหนูซื้อของที่ถูกกว่าก็ได้ หนูจะเก็บเงินให้ได้มาก ๆ ก่อน หนูจะไม่ตามเพื่อนค่ะ หนูจะซื้อเท่าที่หนูมีเงิน หนูจะบอกเพื่อนว่าของแพงไม่จำเป็นเสมอไป	
	40. ถ้าหนูเห็นของที่อยากได้แต่มีเงินไม่พอที่จะซื้อ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	หนูจะเก็บเงินเพิ่มก่อน หนูจะรอจนกว่าจะมีเงินพอ หนูจะออมเงินในกระปุก หนูจะขอแม่ช่วยเก็บเงินให้ หนูจะไม่ซื้อค่ะ แล้วเลือกของอย่างอื่นที่ถูกกว่าแทน	

(ต่อ)

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

เกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

รายการความฉลาดรู้ทางการเงิน	ข้อคำถาม	แนวคำตอบ	เกณฑ์การประเมิน
	41. ถ้าหนูใช้เงินตามที่วางแผนได้ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ	ดีใจที่สามารถทำตามแผนได้ มีความสุขที่สามารถใช้เงินตามแผนได้	
	42. เวลาที่หนูซื้อของที่ไม่มีประโยชน์ หนูจะรู้สึกอย่างไร	เสียใจ เพราะทำให้เสียเงินซื้อและไม่มีประโยชน์	
	43. ก่อนที่หนูจะตัดสินใจซื้อของทำไมต้องดูราคาก่อนคะ	เราจะได้รู้ว่าสินค้ากับเงินที่มี สามารถซื้อได้มั้ย เราจะได้จ่ายเงินถูก เราจะได้คำนวณสินค้ากับเงินที่มี	
	44. ถ้าหนูไปซื้อของกินแต่อยากได้ของเล่นมาก หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ	ไม่ซื้อของเล่นค่ะ/ครับ เพราะเราต้องซื้อตามแผนที่วางไว้	
	45. ทำไมเราจึงต้องตัดสินใจก่อนที่จะซื้อของคะ/ครับ	เพราะเราจะซื้อต้องเลือกและซื้อของที่มีประโยชน์ เพราะต้องดูราคากับเงินหรือความจำเป็น	

การแปลผลคะแนนรวม (45 คะแนน)

ระดับคะแนนรวม	การแปลผล
36-45 คะแนน	มีความเข้าใจด้านการเงินที่ระดับดีมาก เหมาะสมกับวัย สามารถออมและใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม
26-35 คะแนน	มีความเข้าใจด้านการเงินระดับดี สามารถจัดการเงินได้ดี แต่ยังมีบางส่วนที่พัฒนาเพิ่มเติมได้
16-25 คะแนน	มีความเข้าใจด้านการเงินระดับปานกลาง ควรส่งเสริมให้รู้จักการออมและการใช้จ่ายที่เหมาะสมมากขึ้น

ระดับคะแนนรวม	การแปลผล
0-15 คะแนน	มีความเข้าใจด้านการเงินในระดับพอใช้ จำเป็นต้องการความช่วยเหลือและการสอนเพิ่มเติม

การแปลผลคะแนนในแต่ละด้าน (15 คะแนน)

ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ระดับคะแนน	การแปลผล
12-15 คะแนน	มีความเข้าใจทางการเงินระดับดีมาก สามารถอธิบายและเข้าใจแนวคิดพื้นฐานทางการเงินที่เหมาะสมกับวัยได้ดี
8-11 คะแนน	มีความเข้าใจทางการเงินระดับดี สามารถตอบคำถามพื้นฐานทางการเงินได้ แต่ควรพัฒนาความเข้าใจเพิ่มเติม
4-7 คะแนน	ความเข้าใจทางการเงินระดับพอใช้ จำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติม
0-3 คะแนน	ความเข้าใจทางการเงินระดับปรับปรุง ต้องการการแนะนำและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการออม

ระดับคะแนน	การแปลผล
12-15 คะแนน	มีทักษะการออมระดับดีมาก สามารถอธิบายและปฏิบัติตามการออมได้อย่างเหมาะสมในระดับวัย
8-11 คะแนน	มีความเข้าใจในการออมระดับดี ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม
4-7 คะแนน	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมระดับพอใช้ ควรเสริมทักษะการออมเพิ่มเติม
0-3 คะแนน	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมระดับปรุงปรุง ต้องการการแนะนำอย่างใกล้ชิด

ด้านการใช้จ่ายเงิน

ระดับคะแนน	การแปลผล
12-15 คะแนน	มีทักษะการใช้จ่ายเงินระดับดีมาก รู้จักวางแผนและใช้จ่ายอย่างเหมาะสมตามวัย
8-11 คะแนน	มีความสามารถในการใช้จ่ายเงินระดับดี ควรได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้จ่ายเงิน
4-7 คะแนน	มีความเข้าใจในแนวคิดการใช้จ่ายเงินระดับพอใช้ ควรได้รับการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้จ่ายเงิน
0-3 คะแนน	ความสามารถในการใช้จ่ายเงินระดับปรับปรุง ต้องการคำแนะนำในการจัดการเงินอย่างใกล้ชิด

3.3.2.5 นำแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.2.6 นำแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการออมเงิน และด้านการใช้เงินเป็น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยปรับแก้ไขภาษาและคำบางคำในคำถามให้เหมาะสมกับวัย เช่น คำว่าเก็บเงิน เปลี่ยนเป็นคำว่า เก็บออมเงิน ปรับภาษาให้เข้าใจได้ง่ายและปรับคำถามบางคำถามที่มี 2 คำตอบใน 1 คำถาม ให้เป็นคำตอบเดียวเพื่อให้เกิดความชัดเจนในสิ่งที่ต้องการทดสอบ

3.3.2.7 นำแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการออมเงิน ด้านการใช้เงินเป็น และด้านความจำเป็นกับความต้องการ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้อง (Index of Congruence IOC) (ไพศาล วรคำ, 2562) โดยแปลงระดับความสอดคล้องเป็นคะแนน ดังนี้

สอดคล้อง มีคะแนนเป็น +1
ไม่แน่ใจ มีคะแนนเป็น 0
ไม่สอดคล้อง มีคะแนนเป็น -1

3.3.2.8 นำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งค่าดัชนีความอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หมายความว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับใช้ได้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยมีค่าเท่ากับ 0.99 แสดงว่า มีความตรงเชิงเนื้อหา (ไพศาล วรคำ, 2562) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ในแต่ละด้านได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

1) ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ของแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.99

2) ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ของแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 2 ด้านการออม มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.99

3) ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ของแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายเงิน มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00

3.3.2.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 45 ข้อ เพื่อนำไปใช้ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.4 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการทดลองเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง One Group Pretest-Posttest Design (ไพศาล วรคำ, 2562) โดยทำการทดสอบตัวแปรตามก่อนทำการทดลอง ดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นทำการทดสอบตัวแปรตามหลังจากการทดลอง ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง One Group Pertest-Posttest Design

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง	หลังทดลอง
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

T_1 แทน การทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินก่อนการทดลอง

X แทน การทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

T_2 แทน การทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยใช้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองกับเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 4 วัน (วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์) วันละ 45 นาทีรวมระยะเวลาทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ช่วงเวลา 09.20-10.05 น. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.5.2.1 ขั้นเตรียมการ

3.5.2.2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้

3.5.2.3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

3.5.3 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ครบ 32 แผนแล้ว ผู้วิจัยทำการนำแบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงิน

ของเด็กปฐมวัย ทดสอบถามตอบเป็นรายบุคคลด้วยตนเอง โดยใช้แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

สัปดาห์ที่	ชุดกิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
1	ทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินก่อนการทดลอง		
2	ร้านคเของพี่เบลล่า	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
3	กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
4	เกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
5	เปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
6	เทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

(ต่อ)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	ชุดกิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
7	ตลาดนัดของเล่นมือสอง	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
8	ตลาดนัดพอเพียง	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
9	ซุปเปอร์มาร์เก็ต	อังคาร	1. ขั้นเตรียมการ
		พุธ	2. ขั้นมีเหตุผลและขั้นพอประมาณ
		พฤหัสบดี	3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน
		ศุกร์	4. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้
10	ทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินหลังการทดลอง		

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ดังนี้

3.6.1.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงกระบวนการการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

3.6.1.2 ผลของความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

3.6.2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

3.6.2.2 เปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกรายด้าน ก่อน และหลังการทดลอง

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 สถิติพื้นฐาน

3.7.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage: %) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2562) ดังนี้

$$\text{ร้อยละ } (\%) = \frac{f}{N} \times 100 \tag{3-1}$$

เมื่อ f แทน ความถี่ของรายการที่สนใจ

N แทน จำนวนทั้งหมด

3.7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\overline{X}$, μ) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2562)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^{n} X_i}{n} \tag{3-2}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

X_i แทน คะแนนของคนที่ i

n แทน จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

3.7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2562)

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n} (X_i - \overline{X})^2}{n-1}} \tag{3-3}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

X_i แทน คะแนนของคนที่ i

N แทน จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

3.7.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยใช้สูตรดังนี้ ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2562)

$$IOC = \frac{\sum R}{n} \quad (3\text{-}4)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

R แทน คะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

3.7.2.2 การหาความก้าวหน้าของคะแนนพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, น. 78)

$$\text{ค่าความก้าวหน้า} = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100 \quad (3\text{-}5)$$

เมื่อ $\overline{X_1}$ แทน ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง

$\overline{X_2}$ แทน ค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ดังต่อไปนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

D แทน ค่าความก้าวหน้าของการพัฒนา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงคุณภาพของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงกระบวนการการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

2. ผลของความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน

2. ข้อมูลเชิงปริมาณความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย จำแนกออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน

3. ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงการเปรียบเทียบคะแนนและระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงคุณภาพของการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

จากการที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมผ่านสถานการณ์จำลองที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเงิน การออม การใช้จ่ายเงินผ่านกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ 2 ส่วน ดังนี้

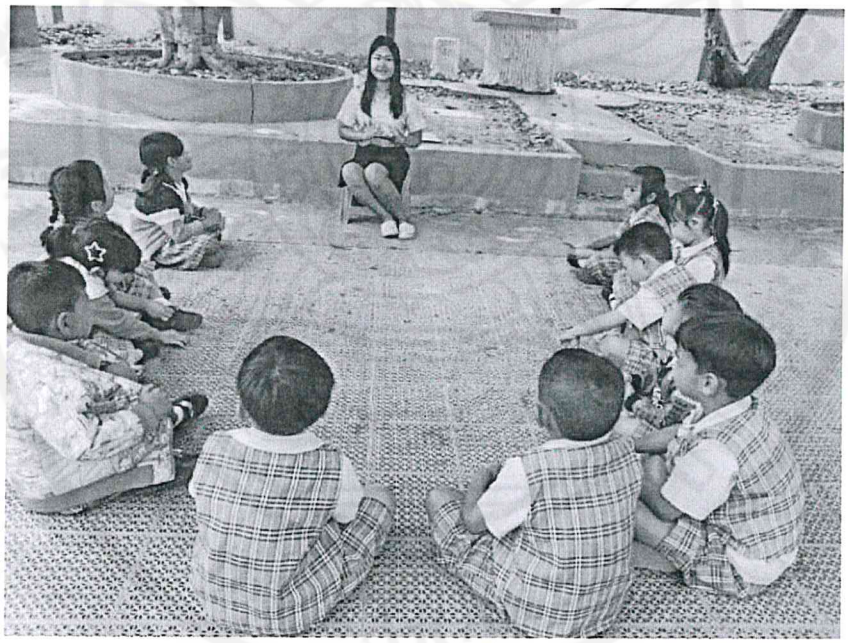
1. ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงกระบวนการการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ใช้การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย จำนวน 32 แผน ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ 1) ร้านค้าของพี่เบลล่า 2) กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้ 3) เกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม 4) เปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู 5) เทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา 6) ตลาดนัดของเล่นมือสอง 7) ตลาดนัดพอเพียง 8) ห้างสรรพสินค้า ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จัดกิจกรรมกิจกรรมละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 45 นาที รวมเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ คือ การเตรียมการให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้ หรือทำกิจกรรมในขั้นต่อไป ได้แก่ การท่องคำคล้องจอง การสนทนาโต้ตอบ การใช้ปริศนาคำทาย การเล่านิทาน การใช้สถานการณ์ และการร้องเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

ในขั้นเตรียมการเป็นการเตรียมเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเรียนรู้และปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้ตระหนักถึงความพอเพียงในการใช้เงินในชีวิตประจำวัน โดยการเริ่มกิจกรรมผ่านการท่องคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย การเล่านิทาน การใช้สถานการณ์ และการใช้เพลงให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และรู้จักคุณค่าของสิ่งของ เมื่อเด็กปฐมวัยได้ดำเนินการในขั้นเตรียมการนี้ เด็ก ๆ มีความรู้สึกตื่นเต้น มีความสนใจในการทำกิจกรรม กล้าแสดงออก กล้าที่จะยกมือขึ้นถามในสิ่งที่สงสัย หรือร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็ก ๆ ได้ความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า เด็ก ๆ มีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมในขั้นต่อ ๆ ไปได้ โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็กในขั้นเตรียมการ ดังนี้

คนที่ 1 ถ้าเราไม่ออมเงิน เราจะไม่มีเงินไว้ซื้อของที่อยากได้
คนที่ 2 เราต้องเหลือเงินไว้ หยอดใส่กระปุกทุกครั้ง
คนที่ 3 เราจะไม่ซื้อของเล่นหรือของที่ไม่จำเป็น
คนที่ 4 เราต้องซื้อของเท่าเงินที่เรามี

ภาพที่ 4.1 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ภาพที่ 4.2 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้วิดีโอสถานการณ์ในการซื้อขายสินค้า

ภาพที่ 4.3 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้ปริศนาคำทาย เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 4.4 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม และที่สำคัญในขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการเท้าความ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ก่อนเพื่อเชื่อมโยงความรู้ของเด็ก ในขั้นกระบวนการเรียนรู้นี้สิ่งแรกที่จะทำคือ การเท้าความขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนเพื่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้เป็นการทบทวนความรู้และทำความเข้าใจกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในขั้นกระบวนการเรียนรู้บนพื้นที่ฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 2.1 ขั้นมีเหตุผล คือ กระบวนการที่เน้นการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผลโดยเริ่มจากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ ได้แก่ การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยและอยากรู้ อยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นนี้ เด็กและครูร่วมกันสนทนาโต้ตอบกันในหัวข้อและประเด็นที่สงสัย หลังจากนั้นหลังจากนั้นครูและเด็กจะนำประเด็นคำถามที่ตั้งไว้มาแสวงหาความรู้ในการค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้อาจจะได้ความรู้จากการอ่านหนังสือสอบถามผู้รู้หรือทำกิจกรรมศึกษาผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

ครูถาม : ทำไมเราถึงต้องมีเงินค่ะ
คนที่ 1 เพราะว่าเราจะได้เอาไว้ซื้อกับข้าวให้แม่กินครับ
คนที่ 2 ต้องเอาไปซื้อของที่จำเป็น
คนที่ 3 ต้องไปทำงานและเอาเงินมาหยอดกระปุก
คนที่ 4 เพราะว่าเผื่อพ่อแม่ป่วยเอาไปซื้อยาให้พ่อแม่และเอาไปหยอดกระปุก

คนที่ 5 เพราะว่าจะได้เอามาเป็นเงินฉุกเฉิน เผื่อว่าเราจะต้องเอาไปซื้อของอะไร แต่ว่าไม่มีตังค์จะได้เอาไปซื้อได้ค่ะ

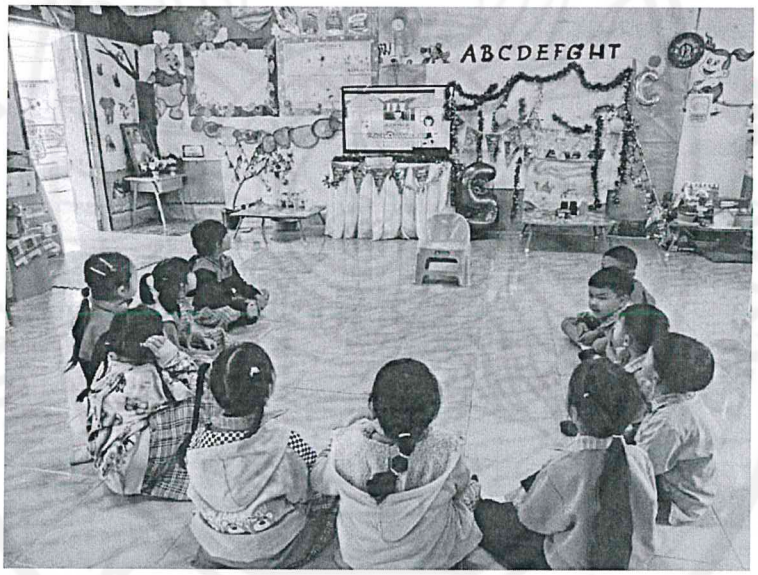
ภาพที่ 4.5 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ภาพที่ 4.6 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้วิดีโอสถานการณ์ในการซื้อขายสินค้า

ภาพที่ 4.7 การเตรียมการเด็กปฐมวัยโดยใช้ปริศนาคำทาย เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 4.8 ขั้นตั้งคำถามของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน

ภาพที่ 4.9 การแสวงหาความรู้จากของจริงและสื่อจากอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 4.10 การแสวงหาความรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่าน youtube

ภาพที่ 4.11 การแสวงหาความรู้จากร้านค้าหรือสถานการณ์จริง

ขั้นที่ 2.2 ขั้นพอประมาณ คือ กระบวนการที่เน้นการวางแผนที่วางไว้โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมเมื่อเจอสถานการณ์ในการใช้เงิน ได้แก่ การวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างสำเร็จเด็กปฐมวัยต้องรู้จักการวางแผนโดยครูจะท้าวความตั้งแต่ขั้นมีเหตุผลการตั้งประเด็นคำถามการแสวงหาความรู้ก่อนว่าจะทำอย่างไรเกิดปัญหานี้เกิดจากสาเหตุอะไรแล้วเด็ก ๆ จะแก้ปัญหาอย่างไรเพื่อเข้าสู่ขั้นวางแผนจากนั้นให้เด็ก ๆ นำความรู้ที่ได้จากขั้น 2.1 ขั้นมีเหตุผลมาสู่ขั้น 2.2 ขั้นพอประมาณเพื่อจะเชื่อมโยงความรู้มาสู่การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยที่เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ในขั้นนี้เด็กจะได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหาเมื่อพบสถานการณ์ในการวางแผนแต่เมื่อนำมาปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้เด็กก็จะรู้สาเหตุและปัญหาวิธีการแก้ปัญหาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้โดยการนำกลับมาวางแผนใหม่คิดหาวิธีใหม่ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้

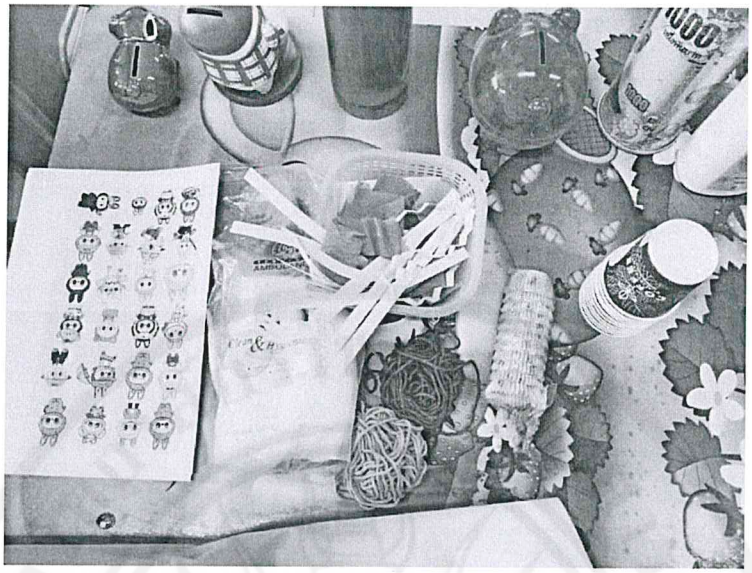
คนที่ 1 ผมจะเริ่มเก็บเงินไว้ในกระปุกออมสินครับ

คนที่ 2 ผมจะซื้อของ 5 บาททุกวัน เพื่อเก็บออมเงินครับ

คนที่ 3 เอาเงินมาหยอดกระปุกออมสิน เราต้องไปซื้อราคาถูก ๆ แล้วเอาเงินมาหยอดกระปุกครับ

คนที่ 4 หนูจะซื้อที่มันราคาถูก ๆ แล้วเอาเงินไปหยอดกระปุกออมสิน ให้มันได้เยอะ ๆ จะได้ซื้อของที่อยากได้

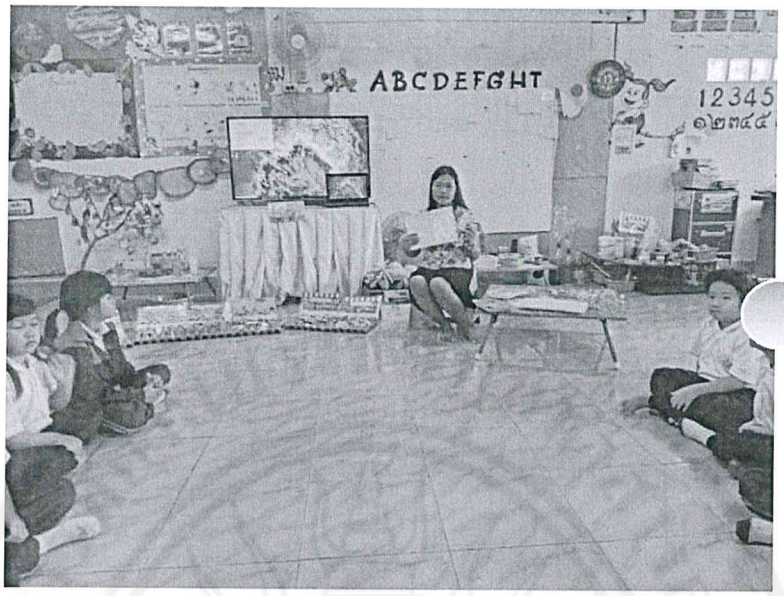
คนที่ 5 ก็เพราะว่าจะเหลือไปหยอดกระปุก 10 บาท

ภาพที่ 4.12 ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ ให้เด็กใช้การวางแผนการทำกิจกรรม

ภาพที่ 4.13 เด็กวางแผนกิจกรรมโดยการวาดภาพกระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้

ภาพที่ 4.14 ครูแนะนำแผ่นวางแผน เพื่อให้เด็กได้นำสินค้าที่วางแผนจะซื้อไปติดในแผ่นวางแผน

ภาพที่ 4.15 เด็กนำแผ่นวางแผนไปวางแผนในการเลือกซื้อสินค้า

ภาพที่ 4.16 เด็กนำเสนอแผนวางแผนการซื้อสินค้าของตัวเอง

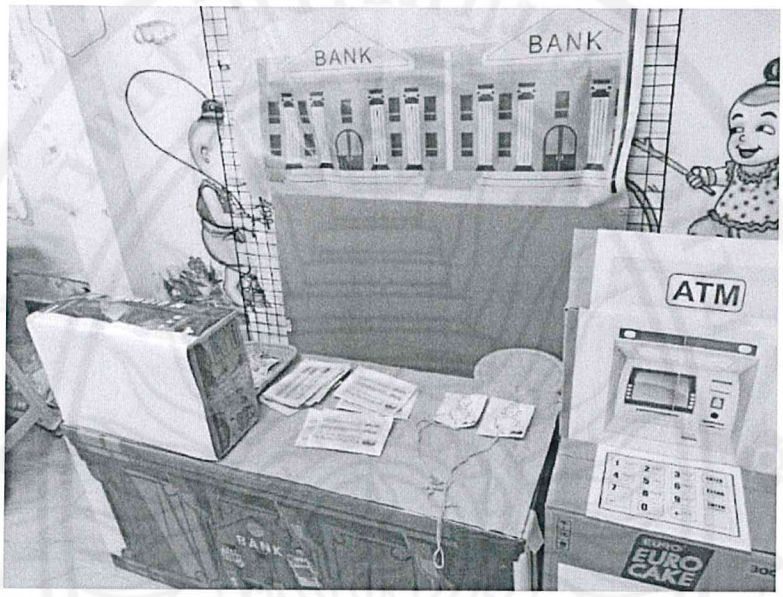

ภาพที่ 4.17 เด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแผนวางแผนในการซื้อสินค้า

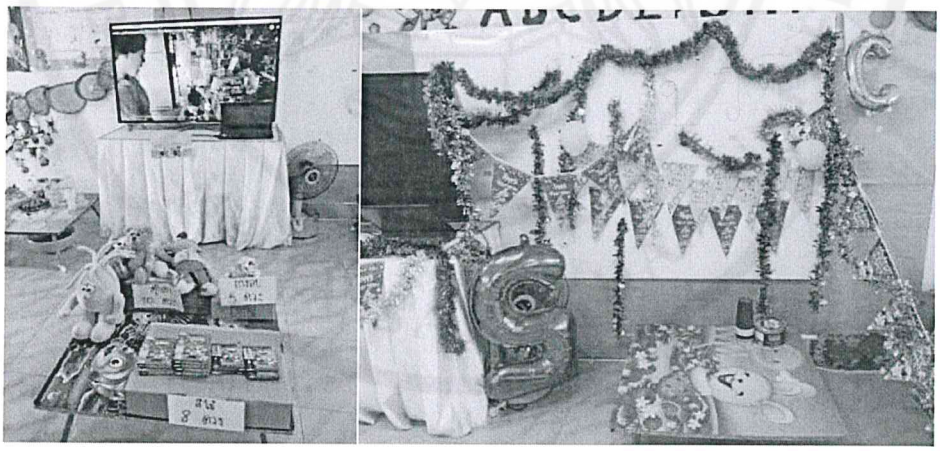
ขั้นที่ 2.3 ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน คือ กระบวนการที่เน้นการเตรียมการ การเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้เด็กสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ก่อนที่จะมาถึงขั้นสร้างภูมิคุ้มกันเด็กจะต้องได้เรียนรู้และทำกิจกรรมในขั้น 2.1 ขั้นมีเหตุผลและขั้น 2.2 ขั้นพอประมาณที่เด็กจะได้ฝึกการตั้งคำถามการแสวงหาคำตอบการวางแผนการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้แล้วเด็กจึงจะเข้าสู่ขั้นสร้างภูมิคุ้มกันเป็นขั้นสุดท้ายในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เด็กจะมีภูมิคุ้มกันจากการนำความรู้ทุกขั้นมาใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยขั้นที่ 2.3 การสร้างภูมิคุ้มกันจะเป็นขั้นที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านสถานการณ์จำลองคือการนำ

สถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น ในขั้นสร้างภูมิคุ้มกันที่เน้นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กได้เจอกับสถานการณ์จริง จึงมีขั้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลองคือการนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้นโดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

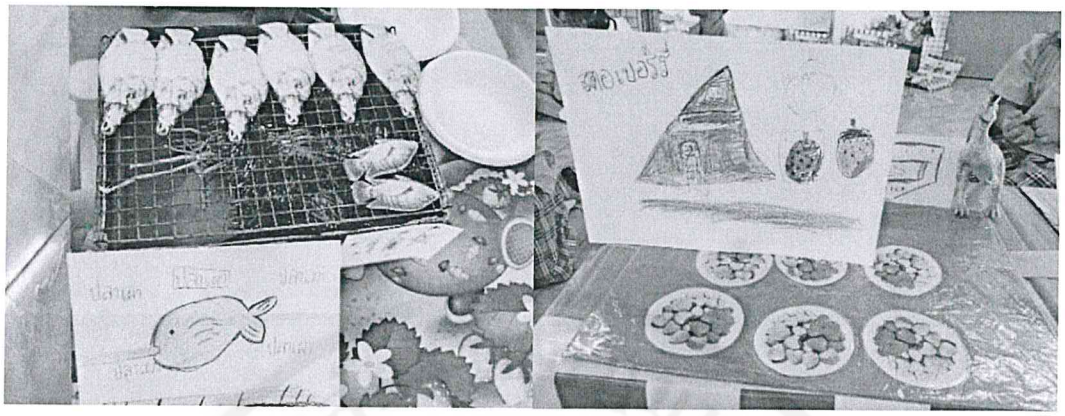
ขั้นเตรียมการ คือ การเตรียมความพร้อมในสถานการณ์นั้น เช่น เตรียมอุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ สถานการณ์จำลอง

ภาพที่ 4.18 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ธนาคารน้อย อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์

ภาพที่ 4.19 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ปาร์ตี้และร้านสะสม อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์

ภาพที่ 4.20 ครูจัดเตรียมสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง อุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ในสถานการณ์

ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง คือ การจัดสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น ตลาดนัดห้างสรรพสินค้าธนาคารตลาดนัดของเล่นมือสองและครูเป็นผู้แนะนำสถานการณ์จำลอง เพื่อให้เด็กได้เข้าใจในสถานการณ์นั้นซึ่งต้องท้าวความไปที่ขั้นเตรียมการก่อนเพราะในขั้นที่ครูต้องเตรียมสถานการณ์จำลองสร้างบทบาทในสถานการณ์นั้นเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครบก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง ครูถาม : เด็ก ๆ สังเกตดูซิว่า ในแต่ละสถานการณ์มีอะไรบ้าง

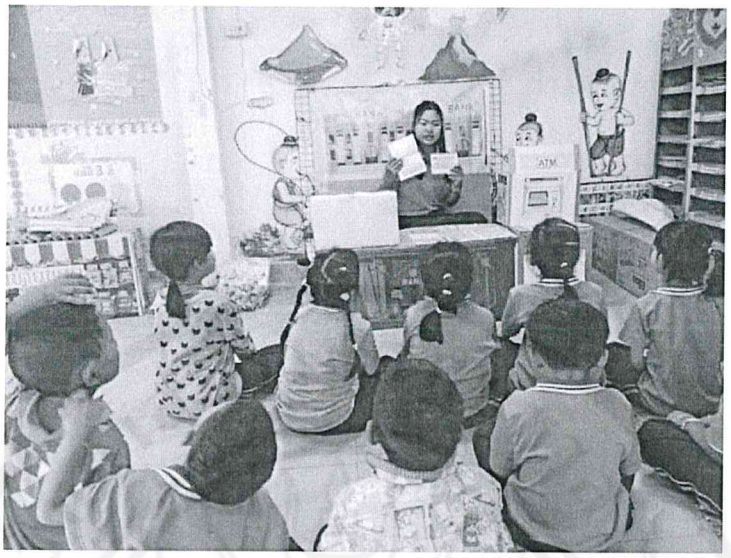
คนที่ 1 ธนาคารค่ะ มีตู้ ATM ไว้กดเงินค่ะ

คนที่ 2 ร้านปลาเผาและก็มีป้ายราคา 10 บาทครับ

คนที่ 3 ร้านน้ำส้ม มีป้ายราคา 10 บาทครับ

ภาพที่ 4.21 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ตลาดนัดพอเพียง

ภาพที่ 4.22 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ธนาคารน้อย

ภาพที่ 4.23 ครูแนะนำสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ ห้างสรรพสินค้า

ขั้นเลือกบทบาท คือ ขั้นที่ให้เด็กได้เลือกบทบาทที่ตนเองต้องการที่จะแสดงในสถานการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกคนก่อนที่เด็กจะเข้าสู่ขั้นเลือกบทบาทเด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ตั้งแต่ขั้นการเตรียมการและขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลองมาแล้วว่าในขั้นในสถานการณ์นั้นมีบทบาทอะไรบ้างและในแต่ละบทบาทจะทำหน้าที่อะไรบ้างในสถานการณ์นั้น หลังจากนั้นครูก็จะให้เด็กเลือกบทบาทได้โดยที่คุณครูจะได้ร่วมกิจกรรมทุกบทบาทครูจึงสร้างข้อตกลงโดยการสลับบทบาทหน้าที่กันในแต่ละครั้ง โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

ครูถาม : ใครได้บทบาทไหนบ้างคะ
คนที่ 1 หนูเป็นคนขายค่ะ มีหน้าที่ขายของ รับเงินกับลูกค้า
คนที่ 2 หนูเป็นคนซื้อค่ะ มีหน้าที่ เอาเงินไปซื้อของอยู่ที่ร้านค้า
คนที่ 3 ผมเป็นชาวบ้าน เอาเงินไปฝากที่ธนาคาร แล้วก็มีสมุดธนาคารด้วยครับ
คนที่ 4 หนูเป็นคนที่อยู่ธนาคาร รอรับเงินที่ชาวบ้านมาฝาก และก็เวลาที่มีคนมากดเงินค่ะ

ภาพที่ 4.24 ครูให้เด็ก ๆ เลือกบทบาทหน้าที่ ในสถานการณ์ร้านค้า

ภาพที่ 4.25 ครูทบทวนบทบาทแต่ละหน้าที่ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น คนซื้อ คนขาย

ภาพที่ 4.26 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง

ภาพที่ 4.27 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 4.28 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ธนาคารน้อย ๆ

ขั้นดำเนินกิจกรรม คือ การให้เด็กได้ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์จำลองเมื่อเด็กเลือกบทบาทและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้วเด็ก ๆ จะเข้าสู่ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมในสถานการณ์นั้นโดยการนำความรู้ นำประสบการณ์ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นเตรียมการเกี่ยวกับความรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการมีเหตุผลในการตั้งคำถามการแสวงหาความรู้การพอประมาณโดยการใช้แผ่นวางแผนวางแผนการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้การนำมาใช้ในสถานการณ์จำลองที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้มีภูมิคุ้มกันที่ดีสามารถรับมือกับสถานการณ์และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

คนที่ 1 ซื้อปลาเผามั้ยครับ 10 บาท 10 บาท
คนที่ 2 ซื้อชูชิมั้ยคะ 20 บาท ค่ะ
คนที่ 3 ซื้อไข่มั้ยคะ มีไข่ไก่ มีไข่นกกระทา ฟองละ 5 บาทค่ะ
คนที่ 4 ซื้อขนมมั้ยคะ 5 บาท 10 บาทค่ะ

ภาพที่ 4.29 ครูให้เด็กแนะนำบทบาทที่ตนเองเลือกในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง

ภาพที่ 4.30 เด็กทำกิจกรรมสะสมดาว เพื่อมาแลกสิ่งของ ในสถานการณ์กระดานนักออมยอดเยี่ยม

ภาพที่ 4.31 เด็กทำกิจกรรมฝาก ถอนเงจากธนาคาร ในสถานการณ์ ธนาคารน้อย ๆ ของหนู

ภาพที่ 4.32 เด็กทำกิจกรรมซื้อขายสินค้าโดยใช้เงินจำลองในการทำกิจกรรม ในสถานการณ์ ตลาดนัดพอเพียง

ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ คือ ครูและเด็กร่วมกันสรุปในสถานการณ์และบทบาทที่ได้กำหนดเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในขั้นนี้ครูจะให้เด็ก ๆ แต่ละคนมาเล่าบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้รับสถานการณ์ในสถานการณ์นั้นว่าเกิดอะไรขึ้นในการทำกิจกรรมอย่างไรเป็นไปตามแผนที่วางไว้ไหมแล้วแก้ปัญหาอย่างไรเพื่อให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน โดยมีตัวอย่างคำพูดของเด็ก ดังนี้

ครูถามว่า : เกิดปัญหาอะไรบ้าง ในการทำกิจกรรม

คนที่ 1 เงินไม่พอครับ เพราะไม่ได้ซื้อตามแผน แต่ครั้งต่อไปซื้อตามแผนเงินเหลือครับ

คนที่ 2 ตอนที่เป็นคนขาย ขายไม่ได้สักบาท เพราะว่ามันแพง ก็เลยขาย 10 บาท ขายดีมากครับ

คนที่ 3 หนูขาย 5 บาท ขายดีมากเลยค่ะ

ภาพที่ 4.33 เด็กสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโดยครูเป็นผู้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้ในขั้นสุดสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ประกอบไปด้วยขั้นสรุป คือ เด็กจะได้ทบทวนเนื้อหาทั้งหมดตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายโดยครูเป็นผู้สรุปความรู้ให้เด็กได้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ผ่านการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เมื่อครูสรุปองค์ความรู้ครบแล้วขั้นต่อไปครูจะให้เด็กนำผลงานของตนเองนำความรู้ที่เด็กได้จากการทำกิจกรรมมาสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ให้ครูและเพื่อน ๆ ฟังในชั้นเรียน โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ในขั้นสรุปและสะท้อนผล ดังนี้

คนที่ 1 ตอนแรก ๆ เขาหั่นสับปะรดช่วยแม่ แล้วทีนี้เขาไปโรงเรียนเขาเห็นเพื่อน ๆ เขาซื้อไอศกรีม แล้วทีนี้เขาอยากกิน แล้วตอนนอนแม่เขาไปหั่นสับปะรดแล้วก็แกะสละให้เป็นรูปไอศกรีม แล้วทีนี้พอเขากิน เขาก็บอกว่าอร่อย จะเอาไปทำขาย พอเอ่ไปทำขายไม่มีคนซื้อ เขาเลยทำป้ายหน้าร้านเสร็จค่อยปทำขาย แล้วคราวนี้ก็ได้ตังค์

คนที่ 2 เขาชิมไอศกรีมไป เขาก็รู้สึกว่าจะทำขายให้แม่ แล้วทีนี้เขาก็ขายไม่ได้ เขาก็ขายไม่ได้ แล้วเขาก็เขียนป้ายมาแล้วก็คิดแผนได้ ที่นี้เขาก็ไปขายให้เพื่อน ๆ ในโรงเรียนค่ะ

คนที่ 3 ใช้เงินให้พอดีค่ะ ไม่ซื้อเกิน

คนที่ 4 ถ้ามีเงิน 20 บาท จะซื้อโออิชิ 10 บาท อีก 10 บาท จะเอาไปหยอดกระปุก

คนที่ 5 ถ้าแม่ใช้ให้หนูมาซื้อซันไลต์ แล้วพอซื้อซันไลต์เสร็จแล้ว ก็เอาเงินที่เหลือไปให้แม่

คนที่ 6 ผมเอาเงินไปซื้อขนม แล้วเอาเงินที่เหลือไปหยอดกระปุก

คนที่ 7 หนูก็จะซื้อของที่จำเป็น และซื้อของที่จำเป็นของน้องค่ะ

คนที่ 8 ถ้าหนูเก็บเงินไปซื้อไอแพทแล้ว แล้วเงินเหลือหนูจะเอาไปให้พ่อกับแม่

คนที่ 9 ถ้าหนูซื้อน้ำใช่มั้ยคะ แล้วทีนี้หนูซื้อขนม แล้วถ้าเขาถอนเงินให้หนู หนูจะเอาใส่กระปุกออมสินให้ได้เยอะ ๆ

ภาพที่ 4.34 ครูสรุปผลการเรียนรู้และทบทวนความรู้ทั้งหมดให้กับเด็ก ๆ

ภาพที่ 4.35 เด็กสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำเสนอผลงานของตนเอง

ภาพที่ 4.36 เด็กสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแรกเริ่มทำกิจกรรมจนสิ้นสุดกิจกรรม

2. ผลของความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ผลจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย มีผลการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ก่อนทำการวิจัย พบว่า เด็กไม่รู้จักเหรียญและธนบัตรต่าง ๆ เวลาได้เงินจากผู้ปกครองหรือเวลาไปซื้อของเด็กไม่รู้ว่าเงินที่ได้คือเหรียญอะไรซื้อของได้เท่าไหร่ไม่สามารถแยกแยะเงินเหรียญหรือเงินธนบัตรแต่ละชนิดได้และไม่รู้ว่าเงินได้มาจากที่ไหนนอกจากได้มาจากการไปขอพ่อแม่และเด็กไม่สามารถอธิบายการใช้เงินในแต่ละวันได้รู้แค่ว่าอยากได้อะไรก็ซื้อโดยที่ไปบอกให้พ่อกับแม่ซื้อให้เด็กจึงไม่ได้ฝึกการคิดคำนวณเงินและไม่รู้จักค่าของเงินในการใช้แต่ละครั้ง

หลังจากทำการวิจัย พบว่า เด็กมีพฤติกรรมด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินรู้จักค่าของเงินแต่ละชนิดว่าสามารถซื้อหรือใช้ได้เท่าไหร่ สามารถบอกมูลค่าของเงินได้ว่ามีมากหรือน้อยพอซื้อหรือไม่พอซื้อ เด็กสามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้ว่ามาจากการขายสินค้า การทำงานเพื่อแลกเงิน

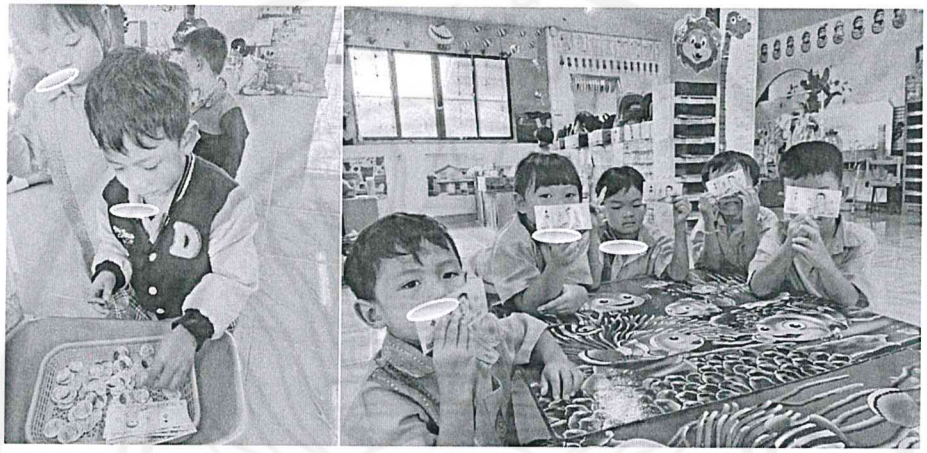
มา การสะสมและเด็กสามารถบอกหรือระบุได้ว่าจะซื้ออะไรถ้ามีเงินเท่านี้ซื้อของอะไรได้บ้างดูป้ายราคาและเปรียบเทียบกับเงินที่มีได้ว่ามีมูลค่าเท่าไหร่สามารถซื้อได้หรือซื้อไม่ได้ โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

คนที่ 1 หนูขายหมึกซ็อตได้ 60 บาทค่ะ

คนที่ 2 ผมขายกุ้งได้ 60 บาทครับ

คนที่ 3 อันนี้กี่บาทคะ

คนที่ 4 20 บาทครับ

ภาพที่ 4.37 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินของเด็กปฐมวัย

2.2 ความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านการออม

ก่อนทำการวิจัย พบว่า เด็กมีเงินเท่าไหร่ใช้หมดทุกบาทบางครั้งมีเงินไม่พอแต่จะซื้อของที่มีราคาแพงกว่าโดยการขอจากพ่อแม่เวลาที่เด็ก ๆ ได้เงินเด็ก ๆ จะซื้อของหรือสิ่งของที่อยากได้อย่างเดียวไม่รู้จักการนำเงินไปเก็บออมหยอดกระปุกไม่รู้จักกันตั้งเป้าหมายในการเก็บออมเงินให้ได้ซื้อของที่อยากได้ด้วยตนเองมีแต่ให้พ่อกับแม่ซื้อให้ร้องงอแงให้พ่อแม่ซื้อให้และพอได้มาแล้วก็เล่นแบบไม่รักษาของเล่นได้ไม่นานเจอของเล่นชิ้นใหม่ก็ซื้อชิ้นใหม่ไม่เล่นชิ้นเดิมทำให้เกิดการสิ้นเปลืองเงินไม่มีการเก็บออมไว้ใช้ซื้อของที่จำเป็น

หลังจากทำการวิจัย พบว่า เด็กได้ประดิษฐ์กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้ด้วยตนเองทำให้เกิดการเห็นคุณค่าของสิ่งของ เด็กรู้จักการนำเงินไปหยอดกระปุก และเริ่มรู้จักกำหนดเป้าหมายในการเก็บออมเงินซื้อของที่อยากได้ รู้จักการรอคอยหรือเล่นของเล่นที่มีให้คุ้มค่าที่สุด และรู้จักการแบ่งเงินไว้เป็นส่วน ๆ เช่น ส่วนนี้ซื้อของที่มีประโยชน์อีกเงินส่วนหนึ่งนำไปหยอดกระปุกออมสิน และเมื่อได้เงินเต็มกระปุกแล้วเด็ก ๆ ก็รู้จากวิธีการนำเงินไปฝากที่ธนาคาร รู้ว่าธนาคารมีหน้าที่อะไรบ้างเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานด้านการเก็บออมไว้ใช้ในอนาคตได้ โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

คนที่ 1 หนูจะสะสมดาว 15 ดวง ได้รถ ดีใจมากค่ะ

คนที่ 2 ผมจะสะสมดาว 15 ดวง ได้รถครับ ดีใจมากครับ

คนที่ 3 หนูสะสมดาว ได้ 12 ดวง ได้พวงกุญแจ ดีใจมากค่ะ

คนที่ 4 ผมมีกระปุกออมสิน หยอดได้ครึ่งแล้วครับ มีแต่เหรียญ 5 กับเหรียญ 10 ครับ

คนที่ 5 ถ้าเราอยากได้ของ เราต้องเก็บเงินไว้ซื้อค่ะ

คนที่ 6 เราจะได้เหลือเงินเผื่อว่าปีหน้าเราเข้าโรงเรียนใหม่ แล้วเราไม่มีเงินซื้อชุดนักเรียน เราก็เอาเงินที่เราออมมาซื้อค่ะ

ภาพที่ 4.38 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการออมของเด็กปฐมวัย

2.3 ความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านการใช้จ่ายเงิน

ก่อนทำการวิจัย พบว่า เด็กทุกคนไม่มีการวางแผนการใช้เงินเลยเวลาได้เงินมาเด็ก ๆ ก็นำไปซื้อสิ่งของที่อยากซื้อ บางคนซื้อเกินเงินที่ตัวเองมี เวลาที่เงินไม่พอใช้ เด็กใช้วิธีการมาขอเงินไปซื้อเพิ่ม เด็กไม่มีการคำนวณในการใช้จ่ายใช้ตามความต้องการของตนเองเป็นหลัก ในการใช้เงินเด็กบางคนไม่มีการคิดแยกแยะในการซื้อของเลยว่าสินค้าชิ้นไหนจำเป็นหรือไม่จำเป็น และเวลาที่เด็ก ๆ ใช้เงินซื้อของเด็ก ๆ ไม่ดูราคาสินค้าและไม่มีการเปรียบเทียบราคาสินค้ากับเงินที่มี จึงทำให้เงินไม่พอในการใช้จ่าย ไม่สามารถบอกเหตุผลในการตัดสินใจซื้อสิ่งของได้

หลังจากทำการวิจัย พบว่า เด็กรู้จักค่าของเงินทุกชนิดได้ เด็กสามารถนำเงินมาซื้อสินค้าแลกเปรียบเทียบราคาดูราคากับเงินที่มีได้ เด็กทุกคนก่อนจะซื้อของทุกครั้ง เด็กทุกคนซื้อของทุกครั้งดูราคากับเงินที่มีได้ และรู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง และมีเงินเหลือไว้เก็บออมอีกด้วย เด็กสามารถบอกเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าตามแผนที่วางไว้ได้ ในการวิจัยนี้เด็กได้รู้จักค่าของเงิน แหล่งที่มาของเงิน และใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า รู้จักการวางแผนและตัดสินใจในการซื้อของทุกครั้งเด็ก ๆ สนุกและอยากเรียนรู้เกี่ยวกับเงินมากขึ้น ทำให้เด็กสามารถใช้เงินในชีวิตประจำวันได้อย่างชาญฉลาด โดยมีตัวอย่างคำพูดเด็ก ดังนี้

คนที่ 1 ผมซื้ออมยิ้ม และเยลลี่ 10 บาทครับ อีก 10 บาทเอาไปหยอดกระปุกออมสิน

คนที่ 2 หนูซื้อลูกอม 5 บาท มาสเมโล่ 5 บาท เป็น 10 บาท อีก 10 บาทจะเอาไปฝากธนาคารค่ะ

คนที่ 3 หนูซื้ออมยิ้ม 1 อัน 5 บาท เหลือเงิน 15 บาท จะเอาไปให้คุณแม่ค่ะ

ภาพที่ 4.39 เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยรวม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2) ด้านการออม 3) ด้านการใช้จ่ายเงิน

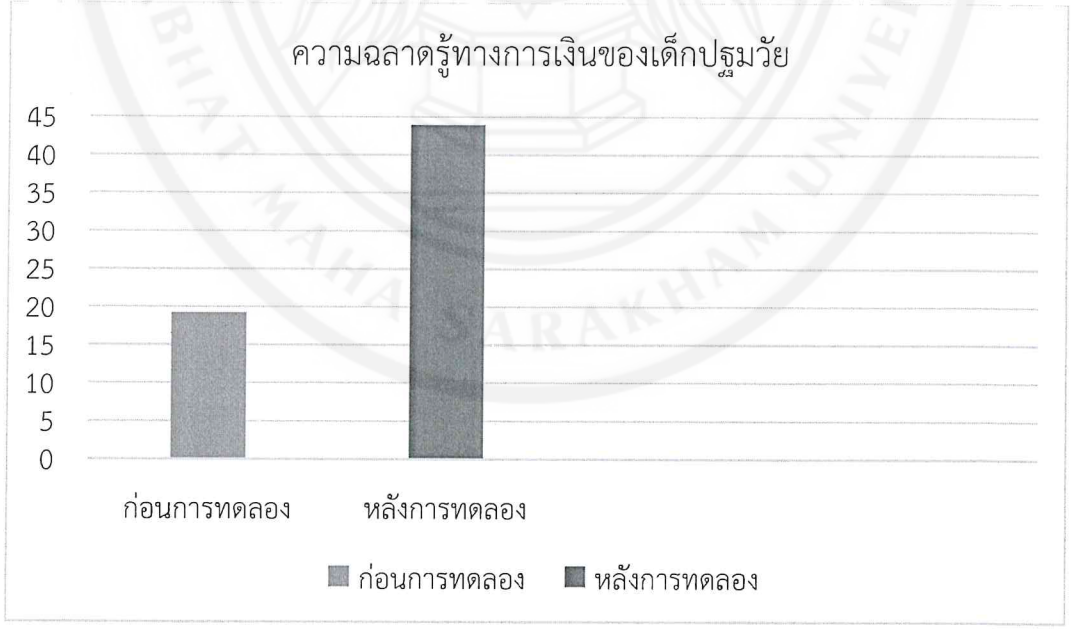
ผลการศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนจากการทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย จากการทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ค่าความก้าวหน้า แสดงผลโดยรวมแต่ละช่วงเวลา ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย											
	ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน (15 คะแนน)			ด้านการออม (15 คะแนน)			ด้านการใช้จ่ายเงิน (15 คะแนน)			รวม (45 คะแนน)		
	$\overline{X}$	ระดับ	$S.D.$	$\overline{X}$	ระดับ	$S.D$	$\overline{X}$	ระดับ	$S.D$	$\overline{X}$	ระดับ	$S.D.$
ก่อน	6.70	พอใช้	3.09	6.85	พอใช้	2.70	5.70	พอใช้	1.38	19.23	พอใช้	1.55
หลัง	15	ดีมาก	0	14.92	ดีมาก	0.28	14.46	ดีมาก	0.87	43.92	ดีมาก	4.26
ค่าความก้าวหน้า	8.31			8.07			8.76					
อันดับความก้าวหน้า	2			3			1			24.69		

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.1 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัยมีผลคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยเฉลี่ยรวมทุกด้านเพิ่มขึ้น ก่อนการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =19.23, $S.D.$=1.55) และหลังการทดลอง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =43.92, $S.D.$=4.26) มีค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 24.69 ซึ่งด้านที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด คือ ด้านการใช้จ่ายเงิน มีค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 8.76 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน มีความก้าวหน้าเท่ากับ 8.31 และด้านการออม มีค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 8.07 ตามลำดับ

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยนำมาเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังแสดงในภาพที่ 4.40

ภาพที่ 4.40 การเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยโดยรวม

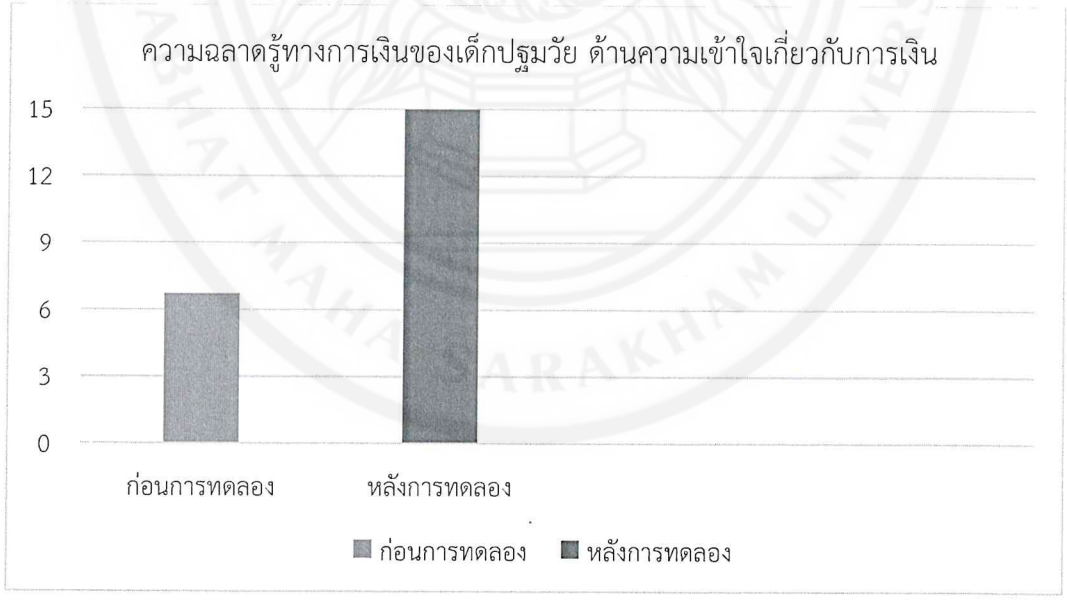
2. ข้อมูลเชิงปริมาณความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย จำแนกออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน

ผลการศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้นำเสนอคะแนนวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย นำเสนอเป็นรายด้านดังนี้ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย	คะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน		
	$\overline{X}$	*S.D.*	ระดับคุณภาพ
ก่อนการทดลอง	6.70	3.09	พอใช้
หลังการทดลอง	15	0	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.2 พบว่า ก่อนการทดลอง ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =6.70, *S.D.*=3.09) และหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =15, *S.D.*=0) แสดงว่า แต่ละช่วงเวลาผลคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นตามลำดับ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังแสดงในภาพที่ 4.41

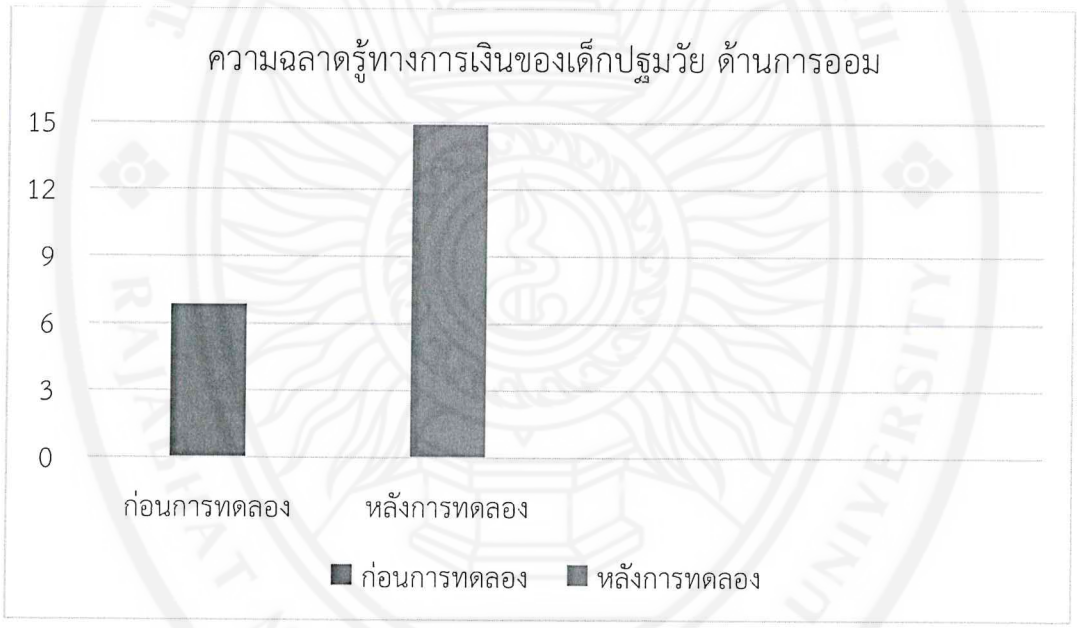

ภาพที่ 4.41 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ตารางที่ 4.3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการออม

ทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย	คะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม		
	$\overline{X}$	*S.D.*	ระดับคุณภาพ
ก่อนการทดลอง	6.85	2.70	พอใช้
หลังการทดลอง	14.92	0.28	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.3 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =6.85, *S.D.*=2.70) และหลังการทดลองอยู่ในระดับระดับดีมาก ($\overline{X}$ =14.92, *S.D.*=0.28) ตามลำดับ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังแสดงในภาพที่ 4.42

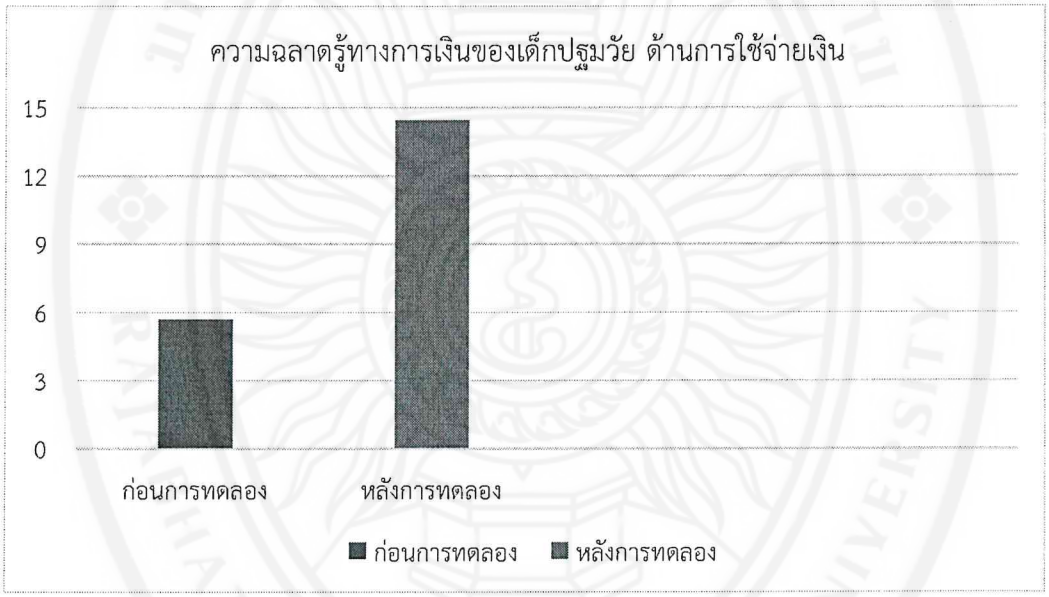

ภาพที่ 4.42 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม

ตารางที่ 4.4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการใช้จ่ายเงิน

ทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย	คะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน		
	$\overline{X}$	*S.D.*	ระดับคุณภาพ
ก่อนการทดลอง	5.70	1.38	พอใช้
หลังการทดลอง	14.46	0.87	ดีมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.4 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =5.70, *S.D.*=1.38) และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =14.46, *S.D.*=96.4) ตามลำดับ เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังแสดงในภาพที่ 4.43

ภาพที่ 4.43 พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน

3. ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงการเปรียบเทียบคะแนนและระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตารางที่ 4.5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคลโดยภาพรวม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

คนที่	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย			
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
	คะแนน (45)	ระดับ	คะแนน (45)	ระดับ
1	14	พอใช้	45	ดีมาก
2	14	พอใช้	43	ดีมาก
3	14	พอใช้	45	ดีมาก
4	24	ดี	44	ดีมาก
5	20	ดี	45	ดีมาก
6	15	ปรับปรุง	43	ดีมาก
7	23	พอใช้	42	ดีมาก
8	23	ดี	45	ดีมาก
9	22	พอใช้	44	ดีมาก
10	19	ดี	45	ดีมาก
11	15	ปรับปรุง	40	ดีมาก
12	22	ดี	45	ดีมาก
13	25	ดี	45	ดีมาก
$\overline{X}$	19.23 (พอใช้)		43.92 (ดีมาก)	
S.D.	1.55		4.26	

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาโดยภาพรวมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเด็กปฐมวัยมีผลคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =19.23, *S.D.*=1.55) และหลังการทดลอง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =43.92, *S.D.*=4.26) แสดงผลเป็นรายบุคคลภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

คนที่	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน					
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่าความก้าวหน้า (D)	อันดับความก้าวหน้า
	คะแนน (15)	ระดับ	คะแนน (15)	ระดับ		
1	4	พอใช้	15	ดีมาก	11	3
2	4	พอใช้	15	ดีมาก	11	3
3	4	พอใช้	15	ดีมาก	11	3
4	10	ดี	15	ดีมาก	5	6
5	11	ดี	15	ดีมาก	4	7
6	3	ปรับปรุง	15	ดีมาก	12	2
7	6	พอใช้	15	ดีมาก	9	4
8	10	ดี	15	ดีมาก	5	6
9	6	พอใช้	15	ดีมาก	9	4
10	9	ดี	15	ดีมาก	6	5
11	2	ปรับปรุง	15	ดีมาก	13	1
12	9	ดี	15	ดีมาก	6	5
13	9	ดี	15	ดีมาก	6	5
$\overline{X}$	6.70 (พอใช้)		15 (ดีมาก)			
S.D.	3.09		0			
ร้อยละ	44.66		100			

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ก่อนทดลองและหลังการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินโดยรวม อยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =6.70, *S.D.*=3.09) ร้อยละ 44.66 และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =15, *S.D.*=0) ร้อยละ 100 และเมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการทดลองเด็กมีพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ระดับปรับปรุง จำนวน 2 คน ระดับพอใช้ จำนวน 5 คน ระดับดี จำนวน 6 คน และหลังการทดลองเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ระดับดีมาก จำนวน 13 คน

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพที่ 4.44

ภาพที่ 4.44 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคลก่อนการทดลอง และหลังการทดลองด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ตารางที่ 4.7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการออม

คนที่	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม					
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่าความก้าวหน้า (D)	อันดับความก้าวหน้า
	คะแนน (15)	ระดับ	คะแนน (15)	ระดับ		
1	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	3
2	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	3
3	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	3
4	6	พอใช้	15	ดีมาก	9	4
5	4	พอใช้	15	ดีมาก	11	2
6	9	ดี	15	ดีมาก	6	7
7	11	ดี	14	ดีมาก	3	9
8	7	พอใช้	15	ดีมาก	8	5
9	11	ดี	15	ดีมาก	4	8
10	2	ปรับปรุง	15	ดีมาก	13	1

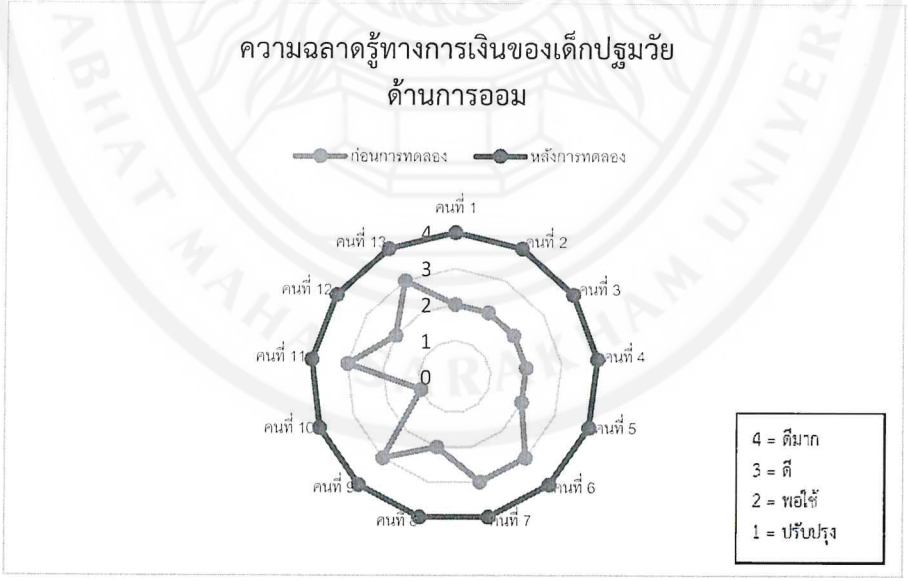
(ต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

คนที่	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม					
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่าความก้าวหน้า (D)	อันดับความก้าวหน้า
	คะแนน (15)	ระดับ	คะแนน (15)	ระดับ		
11	8	ดี	15	ดีมาก	7	6
12	7	พอใช้	15	ดีมาก	8	5
13	9	ดี	15	ดีมาก	6	7
$\overline{X}$	6.85 (พอใช้)		14.92 (ดีมาก)			
S.D.	2.70		0.28			
ร้อยละ	45.67		99.47			

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =6.70, *S.D.*=3.09) ร้อยละ 45.67 และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =14.92, *S.D.*=0.28) ร้อยละ 99.47 และเมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการทดลองเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการออม ระดับปรับปรุง จำนวน 1 คน ระดับพอใช้ จำนวน 7 คน ระดับดี จำนวน 5 คน และหลังการทดลองเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการออม ระดับดีมาก จำนวน 13 คน

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านการออม เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพที่ 4.45

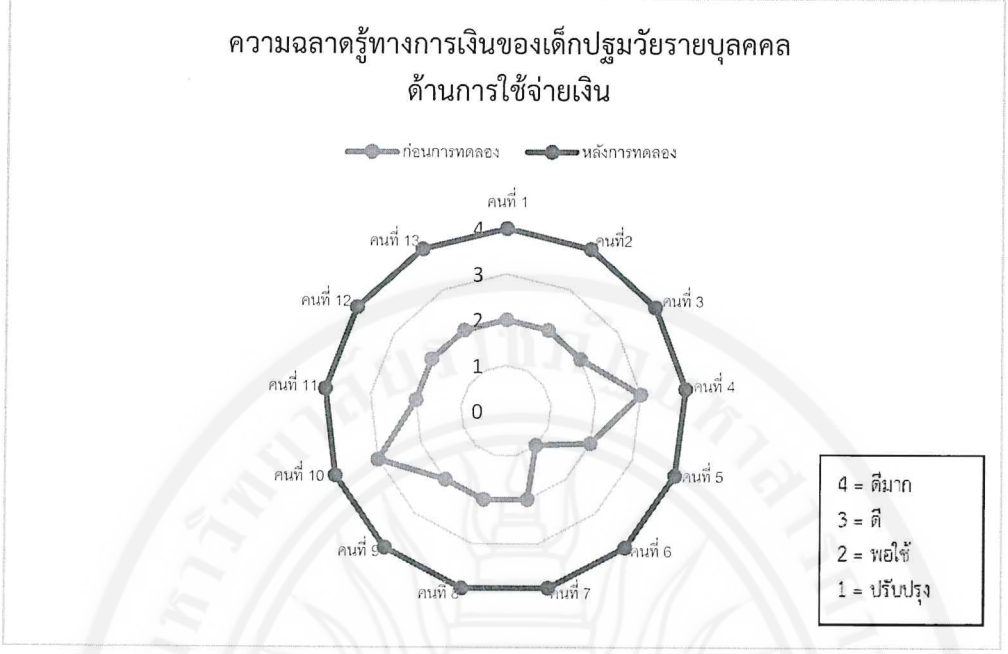
ภาพที่ 4.45 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคลก่อนการทดลอง และหลังการทดลองด้านการออม

ตารางที่ 4.8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล โดยก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ด้านการใช้จ่ายเงิน

คนที่	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน					
	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่าความก้าวหน้า (D)	อันดับความก้าวหน้า
	คะแนน (15)	ระดับ	คะแนน (15)	ระดับ		
1	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	2
2	5	พอใช้	13	ดีมาก	8	4
3	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	2
4	8	ดี	15	ดีมาก	7	5
5	5	พอใช้	15	ดีมาก	10	2
6	3	ปรับปรุง	15	ดีมาก	12	1
7	6	พอใช้	13	ดีมาก	7	5
8	6	พอใช้	15	ดีมาก	9	3
9	5	พอใช้	14	ดีมาก	9	3
10	8	ดี	15	ดีมาก	7	5
11	5	พอใช้	13	ดีมาก	8	4
12	6	พอใช้	15	ดีมาก	9	3
13	7	พอใช้	15	ดีมาก	8	4
$\overline{X}$	5.70		14.46			
S.D.	1.38		0.87			
ร้อยละ	38		96.4			

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ก่อนทดลองและหลังการทดลองความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =5.70, *S.D.*=1.38) ร้อยละ 38 และหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =14.46, *S.D.*=0.87) ร้อยละ 96.4 และเมื่อพิจารณาเด็กเป็นรายบุคคล พบว่าก่อนการทดลองเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน ระดับปรับปรุง จำนวน 1 คน ระดับพอใช้ จำนวน 10 คน ระดับดี จำนวน 2 คน และหลังการทดลองเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน ระดับดีมาก จำนวน 13 คน

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้านการใช้จ่ายเงิน เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยนำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพที่ 4.46

ภาพที่ 4.46 ระดับคุณภาพความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยรายบุคคลก่อนการทดลอง และหลังการทดลองด้านการใช้จ่ายเงิน

จากการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยใช้กระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นกระบวนการเรียนรู้ และขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย โดยตรงทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก พบเจอในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กรู้จักและบอกค่าของเงินได้ ฝึกการวางแผนการใช้เงิน เลือกซื้อสินค้าที่มีประโยชน์ รู้จักแหล่งที่มาของเงินโดยการทำกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ในการใช้สถานการณ์เป็นสถานการณ์ให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างสนุกสนานและน่าสนใจ อยากเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ทุกบทบาทหน้าที่ เด็กจึงรู้ค่าของเงิน ใช้เงินอย่างมีเหตุผล รู้จักพอประมาณในการซื้อสินค้า และสามารถเปรียบเทียบราคา ดูป้ายราคาสินค้ากับจำนวนเงินที่มีได้

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย และ เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

5.1.1 ผลการจัดกิจกรรมตามกระบวนการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยใช้กระบวนการและขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการ ได้แก่ 1.1) การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง 2) ขั้นกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ 2.1) ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย 2.1.1) ขั้นตั้งคำถาม 2.1.2) ขั้นแสวงหาความรู้ 2.2) ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย 2.2.1) ขั้นวางแผน 2.2.2) ขั้นปฏิบัติ และ 2.3) ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง คือ 2.3.1) ขั้นเตรียมการ 2.3.2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 2.3.3) ขั้นเลือกบทบาท 2.3.4) ขั้นดำเนินกิจกรรม และ 2.3.5) ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ และ 3) ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ ได้แก่ 3.1) ขั้นสรุป ประกอบด้วย 3.1.1) ทบทวนเนื้อหา 3.1.2) เชื่อมโยงความรู้เดิม 3.1.3) ถามคำถาม 3.1.4) สรุปประโยชน์ที่ได้รับ 3.2) ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ 3.2.1) สังเกตพฤติกรรม 3.2.2) ถามคำถาม 3.3.3) เก็บรวบรวมผลงาน 3.3.4) บันทึกผลการเรียนรู้ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง และหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงิน อยู่ในระดับระดับพอใช้ ($\overline{X}$ =19.23, $S.D.$=1.55) และหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับ

สถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัย มีความฉลาดรู้ทางการเงิน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =43.92, $S.D.$=4.26) แสดงว่า เด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่มีผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำประเด็นข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ คือ 1) กระบวนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย และ 2) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น สู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอน สื่อ อุปกรณ์ สถานการณ์มีความหลากหลายและใกล้เคียงกับความเป็นจริง เด็กได้มีการสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในทุกบทบาท ทุกหน้าที่ เด็กได้ลงมือปฏิบัติในทุกสถานการณ์ที่จำลองขึ้น ได้ลงมือทำกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการใช้เหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันและการใช้สิ่งของอย่างประหยัดรู้คุณค่า เด็กรู้จักการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของ จิตรลัดดา พันธ์เครือ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ถ้าครูได้จัดสภาพแวดล้อมให้กระตุ้นต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของ ทิศนา แขมมณี (2560) ที่ได้กล่าวว่าสถานการณ์จำลองเป็นกระบวนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนได้ลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล กติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำกระบวนการสอนของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกระบวนการการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มาจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เด็กได้หลักการของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความสนุกสนาน น่าสนใจ จากการนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของ Money matter (2562) เห็นว่า ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย เป็นการปลูกฝังนิสัยการใช้เงินที่ดี รู้จักวางแผนการใช้เงินให้เด็กตั้งแต่ยังเล็ก พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ๆ เพราะเด็กจะซึมซับพฤติกรรมและการเรียนรู้การใช้เงินจากคนใกล้ตัว เพราะถ้าปลูกฝังเด็กในเรื่องเงิน ประโยชน์ของเงิน รู้ว่าเงินต้องใช้ซื้อสิ่งของ สามารถระบุค่าของเงินในการใช้จ่ายได้ และเริ่มการเก็บออมเงินโดยการหยอดกระปุกให้มีจำนวนเหรียญมากขึ้น จะเป็นการเรียนรู้การเก็บออมเป็นอย่างดีและเป็นนิสัยติดตัวเด็ก

ต่อไป และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ หฤทัย น้อมระวี (2565) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเกษตรน้อยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกษตรน้อยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการดูแลธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรกช อุดมสาลี (2555) ศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมในการแก้ปัญหาโดยรวม หลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.2.1.1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นเตรียมเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเรียนรู้และปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้ตระหนักถึงความพอเพียงในการใช้เงินในชีวิตประจำวัน โดยการเริ่มกิจกรรมผ่านการท่องคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย การเล่านิทาน การใช้สถานการณ์ และการใช้เพลงให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และรู้จักคุณค่าของสิ่งของ

5.2.1.2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ เป็นขั้นจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความมีเหตุผล ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม และที่สำคัญในขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการเท้าความ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ก่อนเพื่อเชื่อมโยงความรู้ของเด็ก ในขั้นกระบวนการเรียนรู้นี้สิ่งแรกที่จะทำคือ การเท้าความขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนเพื่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้เป็นการทบทวนความรู้และทำความเข้าใจกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในขั้นกระบวนการเรียนรู้บนพื้นที่ฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ขั้นดังนี้

1) ขั้นมีเหตุผล เป็นขั้นที่เน้นการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผลโดยเริ่มจากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ ได้แก่ การตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยและอยากรู้อยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นนี้ เด็กและครูร่วมกันสนทนาโต้ตอบกันในหัวข้อและประเด็นที่สงสัย หลังจากนั้นหลังจากนั้นครูและเด็กจะนำประเด็นคำถามที่ตั้งไว้มาแสวงหาความรู้ในการค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้อาจจะได้ความรู้จากการอ่านหนังสือสอบถามผู้รู้หรือทำกิจกรรมศึกษาผ่านอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับบริษัท เดอะ บริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น (2022) กล่าวได้ว่า ความต้องการและความจำเป็นในการใช้เงิน คือ การสอนให้เด็ก ๆ รู้จักความแตกต่างระหว่างความต้องการและความจำเป็น สอนให้เด็ก ๆ รู้จักสำรวจที่มาของความต้องการซื้อสินค้าบางอย่างของตนเอง โดยอาจจะตั้งคำถามง่าย ๆ ว่า "ทำไมถึงอยากได้ของชิ้นนี้ เด็ก ๆ เห็นเพื่อนใช้ หรือเห็นจากโฆษณา" เมื่อเด็ก ๆ ขอซื้อของบางอย่างที่มองว่าไม่จำเป็นและสอนให้เด็ก ๆ รู้ว่าเป็นเรื่องปกติที่เราจะอยากได้สิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ แต่เราต้องรู้ว่าสิ่งนั้นจำเป็นหรือไม่ รู้จักจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่าย และไม่ใช้เงินทั้งหมดที่มีไปกับสิ่งที่เป็นความต้องการ

2) ขั้นพอประมาณ เป็นขั้นที่เน้นการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางแผนไว้โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมเมื่อเจอสถานการณ์ในการใช้เงิน ได้แก่ การวางแผนเพื่อ

กำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้อย่างสำเร็จเด็กปฐมวัยต้องรู้จักการวางแผนโดยครูจะท้าวความตั้งแต่ขั้นมีเหตุผล การตั้งประเด็นคำถาม การแสวงหาความรู้ก่อนว่าจะทำอย่างไรเกิดปัญหานี้เกิดจากสาเหตุอะไร แล้วเด็ก ๆ จะแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อเข้าสู่ขั้นวางแผน จากนั้นให้เด็ก ๆ นำความรู้ที่ได้จากขั้น 2.1 ขั้นมีเหตุผลมาสู่ขั้น 2.2 ขั้นพอประมาณ เพื่อจะเชื่อมโยงความรู้มาสู่การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3) ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นขั้นที่เน้นการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยขั้นสร้างภูมิคุ้มกันจะเป็นขั้นสุดท้ายในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นขั้นที่เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติผ่านสถานการณ์จำลอง เป็นการนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งอยู่ในขั้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง เป็นการนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า เป็นวิธีที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมากและผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียน เป็นวิธีสอนที่พูดเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ เด็กได้ทำกิจกรรมจริง ๆ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์นั้น เช่น เตรียมอุปกรณ์ บทบาทหน้าที่ สถานการณ์จำลอง และในขั้นนี้ครูต้องเตรียมสถานการณ์จำลอง สร้างบทบาทในสถานการณ์นั้นเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครบก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 2) ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น ตลาดนัด ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร ตลาดนัดของเล่นมือสอง และครูเป็นผู้แนะนำสถานการณ์จำลอง แนะนำบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์จำลอง 3) ขั้นเลือกบทบาท เป็นขั้นที่ให้เด็กได้เลือกบทบาทที่ตนเองต้องการที่จะแสดงในสถานการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกคน 4) ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นการให้เด็กได้ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการในสถานการณ์จำลอง โดยการนำความรู้นำประสบการณ์ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นเตรียมการเกี่ยวกับความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีเหตุผลในการตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ การพอประมาณ โดยการใช้แผ่นวางแผน ในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ในสถานการณ์จำลองที่ครูจัดขึ้น 5) ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ เป็นขั้นที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปในสถานการณ์และบทบาทที่ได้กำหนด เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในขั้นนี้ครูจะให้เด็ก ๆ แต่ละคนมาเล่าบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้รับในสถานการณ์นั้น ว่าเกิดอะไรขึ้นในการทำกิจกรรม เป็นไปตามแผนที่วางไว้ไหม แล้วแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

5.2.1.3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ โดยครูเป็นผู้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้ สอดคล้องกับ Sanook (2560) กล่าวไว้ว่า ความรู้ทางด้านการเงินที่นำมาสอนเด็กเล็กเป็นการสอนผ่านการลงมือปฏิบัติและเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นชัดเจน ซึ่งมีรายการที่จะนำมาสอนการเงินให้กับเด็ก ได้แก่ ให้พวกเขาออมเงิน ให้เงินรายสัปดาห์ มีเงื่อนไขในการใช้จ่ายเงินของเด็ก ๆ ฝึกฝนให้เด็กรอคอยสิ่งของที่อยากได้ สอนเรื่องการคำนวณเงิน สอนให้เด็ก ๆ

เปรียบเทียบราคาสินค้า ซึ่งรายการเหล่านี้สามารถวัดได้จากพฤติกรรมในการลงมือปฏิบัติ โดยมีขั้นสรุปและสะท้อนผล ดังนี้

1) ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กจะได้ทบทวนเนื้อหาทั้งหมดตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย โดยครูเป็นผู้สรุปความรู้ให้เด็กได้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ผ่านการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูจะให้เด็กนำผลงานของตนเองและนำองค์ความรู้ที่เด็กได้จากการทำกิจกรรมมาสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ให้ครูและเพื่อน ๆ ฟังในชั้นเรียน

5.2.2 ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้และซึมซับแนวคิดเรื่องการเงินได้อย่างเหมาะสมกับวัย ผ่านกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเมื่อนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เด็กจะค่อย ๆ ซึมซับคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยการมีคุ้มกัน ซึ่งหลักการเหล่านี้เชื่อมโยงโดยตรงกับความฉลาดรู้ทางการเงินเด็กปฐมวัยสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยมีค่าความก้าวหน้าเท่ากับ 24.69 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

5.2.2.1 ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน โดยความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กมีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน เฉลี่ย 14.46 คิดเป็นร้อยละ 96.4 ซึ่งสรุปได้ว่า โดยภาพรวมเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการใช้จ่ายเงิน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ในสัปดาห์ที่ 1 เด็กยังไม่แม่นยำในการระบุชนิดของเงิน ยังมีการนำเงินไปซื้อของผิด ๆ ถูก ๆ วางแผนซื้อของไว้แต่เวลาไปซื้อของไม่ปฏิบัติตามแผน เลือกซื้อสินค้าที่ตัวเองชอบ ไม่มีประโยชน์ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2,3 และสัปดาห์ต่อไป เด็กมีประสบการณ์และสร้างความฉลาดรู้ทางการเงินให้กับเด็กได้มากขึ้น เพราะการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองสามารถสร้างแรงจูงใจให้เด็กปฐมวัยกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กปฏิบัติจริง ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้เด็กคิด เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับกิจกรรมตลอดจนการฝึกฝนให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนานและเสมือนจริง เด็กทุกคนมีบทบาทหน้าที่ในทุกสถานการณ์ ส่งผลให้เด็กเกิดความฉลาดรู้ทางการเงิน ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน การใช้จ่ายเงิน ได้วางแผนและออกแบบการบริหารเงินด้วยตนเอง เมื่อทำตามแผนแล้วเจอปัญหาเด็ก ๆ ก็สามารถนำมาวางแผนแล้วคิดแก้ปัญหาใหม่ได้ เพื่อให้การจ่ายใช้เงินคุ้มค่าและมีประโยชน์มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของมูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2566) กล่าวได้ว่า ทักษะเรื่องการเงินในแต่ละช่วงอายุ มีความแตกต่างกัน แต่ช่วงอายุที่ควรเริ่มส่งเสริมทักษะได้การเงินคือ ช่วงอายุ 3-5 ปี สร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับเงิน เด็กในช่วงวัยนี้ อยู่ในช่วงอยากอยู่อยากเห็นและต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ คุณพ่อคุณแม่ควรเริ่มสอนให้ลูกทำความคุ้ยเคยเกี่ยวกับเงิน ได้หยิบจับนับเหรียญและธนบัตร เรียนรู้ว่าเราต้องซื้อขายแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงิน สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการ อธิป กีรติพิชญ์ (2564) กล่าวได้ว่า การใช้เงินเป็น (Spending) คือ การสอนให้ลูกรู้ว่า การใช้เงินคือการนำเงินสด ไปแลกสินค้า/บริการกลับมา ในเมื่อเงินเป็นสิ่งมีค่า

ดังนั้น สินค้า/บริการ ที่ลูกตัดสินใจซื้อต้องมีคุณค่าและเหมาะสมคุ้มค่าต่อทุกการใช้จ่ายด้วย "ละเอียดในการใช้เงิน" เช่น พ่อแม่เปรียบเทียบราคาสินค้าทุกครั้งก่อนซื้อ ใช้คูปองลดราคาอย่างชาญฉลาด มีการนับเงินทอนทุกครั้งก่อนเก็บใส่กระเป๋า สิ่งเหล่านี้คือความละเอียดพื้นฐานในการใช้เงินทั้งสิ้น และการหาเงินเก่ง (Earning) คือ การสอนให้ลูกรู้ว่า ถ้าการใช้เงินคือการนำเงินสดไปแลกสินค้า/บริการ การหาเงินก็คือการที่ตัวเราต้องทำงานสร้างสินค้า/บริการที่มีผู้คนต้องการ ไปขายเพื่อแลกเงินกลับมา เช่นกันเด็กเล็กต้องเรียนรู้ตั้งแต่เนิ่น ๆ ว่าเงินไม่ใช่สิ่งที่งอกได้เองบนต้นไม้ และไม่ได้ไหลออกมาจากตู้ ATM แต่เงินเป็นสิ่งที่ต้องทำงานสร้างสินค้าและบริการขึ้นมาขายแลกเงิน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Jumadil Saputra and Dwi Susanti (2021) ได้ศึกษาวิธีการสอนความรู้ทางการเงินหลายวิธีสำหรับเด็ก ความรู้ทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปใช้กับเด็กโดยเร็วที่สุด ความรู้ทางการเงินจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับการเงินและระดับความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต เพื่อศึกษาวิธีในการสอนเด็ก ๆ เกี่ยวกับหน้าที่และการใช้เงิน วิธีจัดการการเงิน และวิธีการที่ตรวจสอบ ได้แก่ การให้เบี้ยเลี้ยงเด็ก สอนเด็กให้มีเงินออม พาเด็กไปช้อปปิ้ง สอนเด็กแบ่งปัน สอนเด็กว่าต้องใช้ความพยายามในการหาเงิน และสอนการเงินด้วยความเข้าใจง่าย ๆ ผลการวิจัย พบว่าการแนะนำความรู้ด้านความรู้ทางการเงินตั้งแต่อายุยังน้อย ทำให้เด็กคุ้นเคยกับการจัดการทางการเงินในอนาคต ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องสามารถศึกษาความรู้ทางการเงินให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่อายุยังน้อย

5.2.2.2 ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน โดยความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กมีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน เฉลี่ย 15 คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่าโดยรวม เด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินได้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ได้หยิบจับเงินแต่ละชนิด บทบาทในสถานการณ์ ทำให้เด็กได้ฝึกการนับเงิน จ่ายเงินตามราคาสินค้า ขายของแลกเปลี่ยนเงินตรา เด็กได้มีการสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในทุกบทบาทหน้าที่ เด็กได้ลงมือปฏิบัติในทุกสถานการณ์ ได้ความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการนำกิจกรรม 2 กิจกรรมเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีหลักการและเหตุผล รู้จักการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรม เน้นการลงมือปฏิบัติ เด็กแต่ละช่วงวัยมีลักษณะการคิดที่แตกต่างกัน ในการสอนเรื่องเงินก็เช่นกันต้องดูถึงความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กตามช่วงอายุ เช่น อายุ 2-7 ปี เด็กเริ่มมีจินตนาการ แต่ยังไม่เข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรม เช่น มูลค่าของเงิน เด็กจะดูได้แค่ลักษณะของขนาดใหญ่เล็ก มีมากกับมีน้อย ดังนั้นการคำนึงถึงความเหมาะสมของวัยในการสร้างประสบการณ์ให้กับเด็กด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน รู้จักค่าของเงินแต่ละชนิด สามารถซื้อหรือใช้เงินได้เท่าไหร่ สามารถบอกมูลค่าของเงิน สามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้ ว่ามาจากการขายสินค้า มาจากการทำงานเพื่อแลกเงินมา เด็กสามารถบอกหรือระบุได้ว่าจะซื้ออะไรถ้ามีเงินเท่านี้ สามารถเปรียบเทียบกับเงินที่มีได้ว่ามีมูลค่าเท่าไหร่ เมื่อรู้สิ่งที่ระบุเรื่องที่เรียนรู้ได้

ตามช่วงวัยก็สามารถนำไปจัดกิจกรรมให้สอดคล้องได้ จึงส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการมูลนิธิเด็ก โสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2566) และกองทุนการออมแห่งชาติ (2563) ที่กล่าวว่า ทักษะเรื่องการเงินในแต่ละช่วงอายุ มีความแตกต่างกัน แต่ช่วงอายุที่ควรเริ่มส่งเสริมทักษะได้การเงินคือ ช่วงอายุ 3-5 ปี สร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับเงิน เด็กในช่วงวัยนี้ อยู่ในช่วงอยากอยู่อยากเห็นและต้องการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ควรเริ่มสอนให้เด็กทำความคุ้ยเคยเกี่ยวกับเงิน ได้หยิบจับนับเหรียญและธนบัตร เรียนรู้ว่าเราต้องซื้อขายแลกเปลี่ยนสิ่งของต่าง ๆ ด้วยเงิน การปลูกฝังให้เด็กใช้เงินเป็นการปลูกฝังให้เด็กออมเงิน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวินัยให้กับเด็ก ๆ ช่วยให้เด็กรู้จักประหยัดอดออม และรู้จักการรอคอย เพราะกว่าที่เด็ก ๆ จะได้สิ่งของมาจะต้องใช้เวลาในการออมเงิน การทำให้เด็กรู้คุณค่าของเงิน ปลูกฝังให้รู้จักการใช้เงินตั้งแต่ยังเล็ก จะสามารถวางแผนการใช้เงินได้อย่างเหมาะสมในอนาคตตามที่ได้ปูพื้นฐานไว้

5.2.2.3 ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการออม โดยการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า เด็กมีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยด้านการออม เฉลี่ย 14.92 คิดเป็นร้อยละ 99.47 ซึ่งสรุปได้ว่า โดยรวมเด็กมีความฉลาดรู้ทางการเงินด้านการออม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องมาจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ในสัปดาห์ที่ 1 เด็กปฐมวัยมีความฉลาดรู้ทางการเงินด้านออม ไม่พบมากนักจะเพิ่มมากขึ้นใน 3-4 สัปดาห์เป็นต้นไป จนถึงสัปดาห์สุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจากช่วงแรก เด็กยังควบคุมตัวเองไม่ได้ในการทำตามกติกา หรือมีเงื่อนไข ส่วนใหญ่จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง จะทำตามความชอบของตัวเอง ไม่ได้คิดวางแผน เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมต่อเนื่องหลายครั้ง เด็กเรียนรู้วิธีการวางแผน การคิดคำนวณ การเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็น การให้เหตุผลในการเลือกใช้เงิน รู้จักการแบ่งเงินไว้เก็บออมมากขึ้น และรู้จักการรอคอยที่จะเก็บออมเงิน หรือสะสมสิ่งของเมื่อนำไปแลกสิ่งของที่อยากได้ สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการกองทุนการออมแห่งชาติ (2563) ที่กล่าวได้ว่า 5 นิสัย ปลูกฝังให้เด็กใช้เงินเป็นการปลูกฝังให้เด็กออมเงิน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวินัยให้กับเด็ก ๆ ช่วยให้เด็กรู้จักประหยัดอดออม และรู้จักการรอคอย เพราะกว่าที่เด็ก ๆ จะได้สิ่งของมาจะต้องใช้เวลาในการออมเงิน ดังสำนวนไทยที่ว่า "เก็บหอมรอมริบ" ซึ่งก็คือ การเก็บรวบรวมไว้ทีละเล็กทีละน้อย ค่อย ๆ เก็บสะสมจน พอกพูนมากขึ้นในที่สุด การทำให้เด็กรู้คุณค่าของเงิน ปลูกฝังให้รู้จักการใช้เงินตั้งแต่ยังเล็ก นับเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเมื่อโตขึ้น จะสามารถวางแผนการใช้เงินได้อย่างเหมาะสม สอนให้เด็กรู้จักการเก็บออม โดยให้นำเงินที่ได้เป็นค่าขนม แบ่งไว้ออมหยอดกระปุกทุกวัน ฝึกจนเป็นนิสัยติดตัว และบอกถึงประโยชน์ของการออมเงิน ซึ่งกิจกรรมการนับเหรียญ และธนบัตร ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้รู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานกับการนับเงิน และเห็นคุณค่าของเงิน รู้จักอดทนและรอคอยได้ดี เพราะกว่าจะเก็บเงินได้ครบตามต้องการก็ต้องใช้เวลา เมื่อครบตามต้องการแล้วให้เลือกการเก็บออมที่สามารถต่อยอดเงินออมของตัวเองได้ สอนให้เก็บเงินซื้อของที่อยากได้เอง วิธีนี้จะทำให้เด็กเห็นความสำคัญของสิ่งของ จะได้รู้ว่ากว่าจะได้ของแต่ละอย่างมาต้องใช้เงินเท่าไร และกว่าจะเก็บเงินซื้อได้ต้องใช้เวลาแค่ไหน ซึ่งเป็นการสร้างนิสัยในการดูแลสิ่งของ ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Tali Te'eni-Harari (2016) ได้ศึกษาความรู้ทางการเงินในเด็กต่อบทบาทของการมีส่วนร่วมในการออมเงิน เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมการออมของเด็กให้ดีขึ้น และช่วยให้เข้าใจกระบวนการรู้ทางการเงินในหมู่เด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเศรษฐกิจ (IMS) ของเด็กกับผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการออมเงินที่สำคัญ (ทัศนคติต่อการออมเงิน ความตั้งใจที่จะออมเงิน และพฤติกรรมการออม) 2) ปัจจัยที่อาจอธิบายภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ของเด็ก (การเข้าถึงเงิน การรับรู้ถึงความสำคัญของทัศนคติของผู้ปกครองและเพื่อนที่มีต่อการออมเงิน และ 3) ทัศนคติที่แท้จริงของผู้ปกครองและเพื่อนที่มีต่อการออมเงิน ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่มีภาวะเศรษฐกิจ (ISM) ในระดับสูงแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการออมมากขึ้น เช่นเดียวกับพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้นเกี่ยวกับการออม

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลโดยตรงต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยทุกด้าน และเด็กได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในทุกบทบาทหน้าที่ในทุกสถานการณ์ ได้ฝึกการคิด การวางแผน การใช้จ่ายเงินตามแผนที่วางไว้ โดยนำหลักการและเหตุผลมาใช้ในการเลือกและตัดสินใจซื้อสินค้า รู้จักการอดทนรอคอยในการสะสมสิ่งของที่ต้องการ และบอกค่าของเงินแต่ละชนิดได้ถูกต้องก่อให้เกิดความฉลาดรู้ทางการเงิน ทำให้การส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงิน ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน เด็กได้นำความฉลาดรู้ทางการเงินไปฝึกใช้จริงในสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น จึงเหมาะสมในการนำหลักการนี้ไปใช้ส่งเสริมเด็ก ทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญติดตัวต่อไป อันจะเป็นพื้นฐานที่ทำให้เด็กสามารถเอาตัวรอดได้ในทุกสถานการณ์และบริหารจัดการเงินของด้วยตนเองได้ในอนาคต ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการศึกษาความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัยสามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กตามความสนใจตามวัย และวุฒิภาวะของเด็กตลอดจนระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ในการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมซ้ำอีกครั้งหากเด็กยังสนใจในสถานการณ์นั้น และสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมในบทบาทนั้นนาน ๆ และได้เรียนรู้ในกิจกรรมนั้นมากขึ้น

5.3.1.2 การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยต้องให้เด็กได้เผชิญกับสถานการณ์จริงด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความฉลาดรู้ทางการเงินได้ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงินกับชีวิตจริงและจัดทำวัสดุอุปกรณ์และสถานการณ์ให้เพียงพอและหลากหลายจะทำให้กิจกรรมน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

5.3.1.3 ควรนำกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองไปใช้ในการจัดกิจกรรมเล่นตามมุม/มุมเสรี ให้กับเด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองกันเป็นประจำ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินให้เกิดขึ้นกับเด็ก

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านสังคม ด้านวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินไปใช้ในกลุ่มเด็กอายุอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรือในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกระดับ

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม แล้วศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลขนก สกนธวัฒน์. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กองทุนการออมแห่งชาติ. (2563). *5 นิสัย ปลูกฝังให้เด็กใช้เงินเป็น.* (บทความ). สืบค้นจาก https://www.nsf.or.th/node/967

กัลยาณมิตรทางการเงิน. (2561). *5 ทักษะทางการเงินที่ทักคนควรมี.* (บทความ). สืบค้นจาก https://www.kititouch.com/5-financial-skills/

ขนิษฐา บุนนาค. (2562). *กิจกรรมปลูกฝังและส่งเสริมการออมสำหรับเด็กปฐมวัย.* (บทความ). สืบค้นจาก https://www.youngciety.com/article/learning/teach-kids-about-money.html

จิตรลัดดา พันธ์เครือ (2560). *รูปแบบการเรียนการสอนแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย.* สืบค้นจาก http://e-network.amnat-peo.go.th/2017/09/blog-post_79.html

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *กลยุทธ์การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *MODEL การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

ทิศนา แขมมณี. (2562). *กระบวนการสถานการณ์จำลอง วิธีสอน (Teaching Methods) : สถานการณ์จำลอง.* สืบค้นจาก http://skruteachingmethods.blogspot.com/p/blog-page_16.html

ธนาคารไทยพานิช. (2567). *Financial Literacy สำคัญอย่างไรทำไมต้องรู้.* สืบค้นจาก https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/financial-literacy-important.html

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556ก). *รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556.* สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/fl-survey-report.html

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *สรุปผลการสำรวจทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ปี 2559 และแนวทางการดำเนินการของ ธปท. ธนาคารแห่งประเทศไทย.*

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559ก). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559.* สืบค้นจาก http://doh.hpc.go.th/data/HL/ThaiFinancialSkillSurvey2559.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานการศึกษาสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในประเทศไทย.* สืบค้นจาก https://www.bot.or.th

นรรธพร จันทร์เฉลี่ย เสริบุตร. (2566). *การสอนลูกออมเงินเพื่ออนาคต.* (บทความ). สืบค้นจาก https://www.starfishlabz.com/

บริษัท กรุงศรี คอนซูเมอร์. (2566). *พฤติกรรมทางการเงินของลูกค้ากลุ่มคนรุ่นใหม่ (Gen Y) บริษัท กรุงศรี คอนซูเมอร์.* สืบค้นจาก https://www.krungsri.com

บริษัท เดอะ บริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น. (2565). *5 วิธีสอนลูกเรื่องเงิน–การเงินสำหรับเด็กแบบง่ายๆ ทำได้ทุกบ้าน.* บทความ. สืบค้นจาก https://www.thebridge-education.com/post/5

บริษัท เลิร์น คอร์ปอเรชั่น. (2565). *5 เรื่องการเงินง่ายๆ ที่สอนลูกได้ตั้งแต่เด็ก.* บทความ. สืบค้นจาก https://www.learn.co.th/articles/5

บริษัท อีสท์สปริง. (2565). *แนวคิดการสอนการเงินเด็กวัย 3-6 ปี.* สืบค้นจาก https://www.eastspring.co.th/

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.

บุญธิดา เสงี่ยมเนตร. (2566). *คนไทยกับพัฒนาการด้านทักษะทางการเงิน.* บทความ. สืบค้นจาก https://www.pier.or.th/blog/2023/1001/

พัทธนันท์ ธาราวุฒิ. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ใช้วัสดุรียส (REUSE) ผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา.*

ไพศาล วรคำ. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา.* มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2553). *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคนิคและวิธีการสอน.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มสธ.

มูลนิธิเด็กโสสะแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์. (2566). *สอนการเงินลูกตามช่วงวัย รู้ไว้ใช้เป็น.* บทความ. สืบค้นจาก https://www.sosthailand.org/blog?page=2

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. (2564). *เงินทองต้องคิดส์ (4): สอนลูกชั่งใจก่อนใช้เงิน (ฉบับเด็กเล็ก).* บทความ. สืบค้นจาก https://thepotential.org/family/money-for-kids-ep4/

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). *คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน.* สืบค้นจาก https:/www.senate.go.th/document/mSubiect/Ext86/86374 0001.PDF

สฤณี อาชวานันทกุล. (2556). *ความรู้เรื่องทางการเงิน (Financial literacy).* บทความ. สืบค้นจาก https://thaipublica.org/2013/06/financial-literacy-1/

สัญชัย อภิศักดิ์ศิริกุล. (2567). *การวางแผนการเงินอย่างยั่งยืนสำหรับคนรุ่นใหม่. ไทยรัฐออนไลน์.* สืบค้นจาก https://www.thairath.co.th/news/business/xxxxxxx

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. (2560). *นโยบายด้านการพัฒนาการศึกษา.* นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานราชบัณฑิตสภา. (2562). *พจนานุกรมศัพศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดความฉลาดรู้ (literocy).* กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *รายงานภาวะหนี้สินของครัวเรือน พ.ศ. 2560.* สืบค้นจาก http://www.nso.go.th/

สุรเกียรติ เสถียรไทย. (2550). *ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง.* กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.

ไสว ฟักขาว. (2558). *การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง.* กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู.

หฤทัย น้อมระวี. (2565). *การจัดกิจกรรมเกษตรกรน้อยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์).

อธิป กีรติพิชญ์. (2564). *การสอนลูกเรื่องการเงิน: สร้างนิสัยทางการเงินให้ลูกตั้งแต่เล็ก.* สืบค้นจาก https://www.parentsone.com/how-to-teach-kids-about-money/

อรกช อุดมสาลี. (2555). *พฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้สถานการณ์จำลอง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อินทิรา บุญยาทร. (2542). *หลักการและวิธีการสอน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Amagir, A. (2017). A review of financial-literacy education programs for children and adolescents. *Citizenship, Social and Economics Education,* 16(1), 26–39.

Atkinson, A., and Messy, F. (2012). *Measuring financial literacy: Results of the OECD/ International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study [Working Paper No. 15].* Retrieved from http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90f4-en

Cruze, R. (2024). *How to teach kids about money*. Retrieved from https://www.ramseysolutions.com/relationships/how-to-teach-kids-about-money

Deng, M., Yang, Z., and Zhao, Y. (2013). Teacher knowledge and attitudes in financial education. *Journal of Financial Literacy,* 29(4), 125-140.

Grifoni, A., and Messy, F. (2012). *Current status of national strategies for financial education: A comparative analysis and relevant practices.* OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 16. OECD Publishing.

Hung, A., Parker, A. M., and Yoong, J. (2009). *Defining and measuring financial literacy.* Santa Monica, CA: RAND Corporation.

Kempson, E. (2009). Framework for the development of financial literacy baseline surveys: A first international comparative analysis. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/framework-for-the-development-of-financial-literacy-baseline-surveys_5kmddoz7m9zq-en

Money Matter. (2562). *สอนลูกให้ฉลาดใช้เงินตั้งแต่ยังเล็ก.* สืบค้นจาก https://www.moneymatter.or.th/article/kids-financial-literacy

Pennsylvania Department of Education. (2014). *Financial literacy: A guide for teaching the knowledge and skills necessary to make informed personal financial decisions.* Harrisburg, PA: Pennsylvania Department of Education.

Potrich, A. C. G., Vieira, M., and Mendes-Da-Silva, W. (2016). Development of a financial literacy model for university students. *Management Research Review,* 39(3), 356-376.

Rachel Cruze. (2024). *มีเงินเยอะไม่ได้แปลว่ารั่วรวยเสมอไป.* บทความ. สืบค้นจาก https://www.investerest.co/finance/rachel-cruze/

Sanook. (2560). *ความรู้ด้านการเงินสำหรับเด็กเล็ก.* สืบค้นจาก https://www.sanook.com/

Saputra, J., and Susanti, D. (2021). The implementation of financial literacy education for early childhood: A systematic review. *Psychology and Education Journal,* 58(2), 2353–2361.

Sawatzi, K., and Sullivan, K. (2017). Effective financial education: Approaches and practices. *Journal of Financial Education,* 45(2), 56-72.

Son, J., and Park, J. (2018). Effects of financial education on sound personal finance in Korea: Conceptualization of mediation effects of financial literacy across income classes. *International Journal of Consumer Studies,* 43(1), 77-86.

Te'eni-Harari, T. (2016). The role of involvement in children's saving behavior. *Journal of Consumer Behaviour*, 15(4), 344–352.

World Economic Forum. (2015). *New vision for education: Unlocking the potential of technology*. Geneva: World Economic Forum.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย
4. นางธิดาวรรณ แสนณรงค์ ครุศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
5. นางจารุพักตร์ รติวีรภัทรกุล ครุศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) ครูชำนาญการ โรงเรียนชุมชนกุดหมากไฟ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ภาคผนวก ข

หนังสือขอแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ อว ๖๖๑๑๙.๐๒/ว๕๒๑ **วันที่** ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช

ด้วยนางสาววาสนา เมสเคน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๖ สาขาวิชา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย"เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติการวิจัย
- ☑ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์อนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๑๖๙๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางธิดาวรรณ แสนณรงค์

ด้วยนางสาววาสนา เมสเคน นักศึกษาระดับปริญญาโทรหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๖ สาขาวิชา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- ☑ อื่นๆ ระบุ ด้านการศึกษาปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูลินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๘๘-๓๑๑๐๙๖๖)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ อว ๐๖๖๑๙.๐๖/๖๕๒๓ **วันที่** ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์

ด้วยนางสาววาสนา เมสเคน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๓๑๐๑๐๖ สาขาวิชา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย"เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☑ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☑ ตรวจสอบด้านสถิติการวิจัย
- ☐ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์อนุสรณ์ ถูสิบแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๘๖๙๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล

ด้วยนางสาววาสนา เมสเคน นักศึกษาระดับปริญญาโทรหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๖ สาขาวิชาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- ☑ อื่นๆ ระบุ ด้านการศึกษาปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๘๘-๓๑๑๐๙๖๖)

ที่ อว๐๖๑๔.๐๒/ว๔๖๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางจารุพักตร์ รติวีรภัทรกุล

ด้วย นางสาววาสนา เมสเคน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๖ สาขาวิชาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๖๒-๓๖๒๑๖๕๔)

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

****

ชื่อโครงการภาษาไทย : ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ชื่อโครงการภาษาอังกฤษ : The Effects of organizing activities based on the philosophy of sufficiency economy and with Technique on the financial literacy of young children

หมายเลขสำคัญโครงการ : HE000013	**ลำดับที่** 013/2568

ผู้วิจัยหลัก นางสาววาสนา เมสเคน

เอกสารที่รับรอง

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. โครงร่างวิจัย
3. แบบชี้แจงอาสาสมัคร
4. แบบคำยินยอมอาสาสมัคร
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. ประวัติผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
7. ใบผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
8. อื่น ๆ ระบุ (เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสาขาวิชาคณะที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล

รับรอง ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2568

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.จารุณี ชนะเวตร์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสาขาวิชาคณะที่ 2

วันที่รับรอง : วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2568

วันหมดอายุ : วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2569

รายงานความก้าวหน้า : ทุก 6 เดือน

โทรศัพท์ 043-722118 ต่อ 319, 320

E-mail. : research.rmu@gmail.com

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถทำได้หลายวิธี วิธีการหนึ่งที่สามารถจัดให้กับเด็กได้ คือ การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้มีความฉลาดรู้ทางการเงิน กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองของเด็กปฐมวัย เด็กจะได้ลงมือปฏิบัติผ่านสถานการณ์จำลอง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรม โดยครูจะมีสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้ศึกษาและเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ เน้นกระบวนการการเรียนรู้ ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน ในขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ในเรื่องความฉลาดรู้ทางการเงิน และเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติเสมือนจริง รู้จักการวางแผนการใช้เงิน การรู้จักตั้งเป้าหมายเล็ก ๆ และทำตามเป้าหมายได้สำเร็จ รู้จักการแยกแยะระหว่างสิ่งของที่จำเป็นและสิ่งของที่ต้องการ รู้จักตัวเลข สามารถบอกค่าของเงินได้ ซึ่งกิจกรรมนี้เด็กสามารถนำไปต่อยอดในการใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการสร้างสถานการณ์ให้เด็ก ๆ ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดและลงมือปฏิบัติผ่านสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

จุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

1. เด็กสามารถบอกความหมายและประโยชน์ของเงินได้
2. เด็กสามารถบอกและเปรียบเทียบค่าของเงินได้
3. เด็กสามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้
4. เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้
5. เด็กสามารถใช้เงินซื้อสิ่งของที่มีประโยชน์ได้
6. เด็กสามารถบอกประโยชน์ของการออมเงินได้
7. เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้
8. เด็กสามารถตัดสินใจเลือกซื้อของตามงบประมาณที่มีได้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน	การเรียนรู้เรื่องการเงินพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัย เช่น รู้จักแยกแยะและใช้เงินในรูปแบบที่เข้าใจง่าย
การออม	การเรียนรู้ที่จะเก็บออม โดยเด็กได้ฝึกเก็บเงินบางส่วนเพื่อเป้าหมายเล็ก ๆ ที่ต้องการ
การใช้จ่ายเงิน	การเรียนรู้วิธีใช้จ่ายอย่างพอดี โดยไม่ฟุ่มเฟือย และฝึกฝนการตัดสินใจในการซื้อสิ่งของที่จำเป็น

ประสบการณ์สำคัญ

ด้านร่างกาย	การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
ด้านอารมณ์ จิตใจ	การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง
ด้านสังคม	การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
ด้านสติปัญญา	การแสวงหาความรู้ สถานการณ์ การใช้คำถาม การวางแผน

หลักการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

1. จัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 45 นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.20–10.05 น.

2. ลักษณะของชุดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรมสอดคล้องกับความฉลาดรู้ทางการเงิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับเงิน ด้านการออม ด้านการใช้จ่ายเงิน

3. การจัดชุดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (วันอังคาร)
ขั้นที่ 2 ขั้นเหตุผลและพอประมาณ (วันพุธ)
ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน (วันพฤหัสบดี)
ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ (วันศุกร์)

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้โดยการท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลง โดยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เล่านิทาน สถานการณ์ และเพลงให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และรู้จักคุณค่าของสิ่งของ

ขั้นที่ 2 ขั้นกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทั้งในและนอกสถานที่ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สำรวจ การสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็น บนพื้นฐานกรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักความรู้คู่คุณธรรม

2.1 ขั้นมีเหตุผล หมายถึง กระบวนการที่เน้นการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผล โดยเริ่มจากการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ

2.1.1 ขั้นตั้งคำถาม หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยและอยากรู้ อยากเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ขั้นแสวงหาความรู้ หมายถึง การค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งขึ้น อาจทำได้โดยการอ่านหนังสือสอบถามผู้รู้ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 ขั้นพอประมาณ หมายถึง กระบวนการที่เน้นการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสม

2.2.1 ขั้นวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การวางแผนการใช้เงิน การแบ่งปันสิ่งของ

2.2.2 ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3 ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง กระบวนการที่เน้นการเตรียมตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง หมายถึง การนำสถานการณ์จำลองต่าง ๆ มาจัดแสดงในชั้นเรียนโดยให้เด็กปฏิบัติจริงตามบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์นั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1.1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินกิจกรรม เช่น การเตรียมอุปกรณ์ บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง

2.3.1.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง หมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและครูเป็นผู้แนะนำสถานการณ์จำลองเพื่อให้เด็กได้เข้าใจในสถานการณ์นั้น

2.3.1.3 ขั้นเลือกบทบาท หมายถึง การให้เด็กเลือกบทบาทที่ตนเองต้องการแสดงในสถานการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและการมีส่วนร่วม

2.3.1.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม หมายถึง การให้เด็กได้ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลอง

2.3.1.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้ หมายถึง ครูและเด็กร่วมกันสรุปในสถานการณ์และบทบาทที่ได้รับเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ โดยครูเป็นผู้อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดประสบการณ์ให้เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นสรุป

3.1.1 ทบทวนเนื้อหา หมายถึง การสรุปเนื้อหาที่เด็กเรียนรู้ในวันนั้นอีกครั้ง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสั้นกระชับ อาจใช้ภาพประกอบ หรือวัตถุจริงประกอบการอธิบาย เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1.2 เชื่อมโยงความรู้เดิม หมายถึง การเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เด็กเรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมที่เด็กเคยเรียนมา เพื่อให้เด็กเห็นภาพรวมและความเกี่ยวข้องของเนื้อหาต่าง ๆ

3.1.3 ถามคำถาม หมายถึง ถามคำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้คิดและวิเคราะห์ เช่น ให้เด็กเล่าเรื่องที่เรียนมาใหม่ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

3.1.4 สรุปประโยชน์ที่ได้รับ หมายถึง สรุปประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการเรียนรู้ในวันนี้ เช่น การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการพัฒนาทักษะต่าง ๆ

3.2 ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

3.2.1 สังเกตพฤติกรรม หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตั้งใจฟัง การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง เพื่อประเมินความเข้าใจและความสนใจของเด็ก

3.2.2 ถามคำถาม หมายถึง การถามคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น เด็กชอบส่วนไหนของกิจกรรมมากที่สุด เด็กเรียนรู้อะไรใหม่บ้าง

3.2.3 เก็บรวบรวมผลงาน หมายถึง การเก็บรวบรวมผลงานของเด็ก เช่น ภาพวาด การประดิษฐ์ เพื่อประเมินความสามารถและพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ

3.2.4 บันทึกผลการเรียนรู้ หมายถึง การบันทึกผลการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม

บทบาทของครู

ในการจัดชุดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง ครูมีบทบาท ดังนี้

1. ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กร่วมกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ หรือทำกิจกรรมต่อไป เช่น การใช้คำถาม การเล่าสถานการณ์

2. ครูกำหนดและสร้างสถานการณ์จำลองให้กับเด็ก โดยให้เด็กเป็นผู้เลือกบทบาทในการแสดงในสถานการณ์จำลอง

3. ครูจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

บทบาทของเด็ก

1. วางแผน ลงมือปฏิบัติในกิจกรรม
2. เลือกบทบาทในการแสดงสถานการณ์จำลอง และเล่นในสถานการณ์จำลองตามบทบาทที่เลือก
3. สนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

การดำเนินการ

เด็กวางแผนในการใช้เงินตามที่ครูกำหนดให้ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 45 นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.20–10.05 น. กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีทั้งหมด 8 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ร้านค้าของพี่เบลล่า

กิจกรรมที่ 2 กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้

กิจกรรมที่ 3 เกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม

กิจกรรมที่ 4 เปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู

กิจกรรมที่ 5 เทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา
กิจกรรมที่ 6 ตลาดนัดของเล่นมือสอง
กิจกรรมที่ 7 ตลาดนัดพอเพียง
กิจกรรมที่ 8 ห้างสรรพสินค้า

บทบาทของเด็ก

บทบาทหลักของเด็ก

1. เด็กได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การสอบถาม การสังเกต และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง

2. เด็กได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาด้านความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็ก

3. เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะการสื่อสารด้านความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็ก

4. เด็กจะได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

บทบาทเด็กในแต่ละขั้นตอน

1. ขั้นเตรียมการ เด็กมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้รับฟังและเรียนรู้จากการท่องคำคล้องจอง เล่านิทาน และฟังเพลง เพื่อสร้างความสนใจและความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. ขั้นกระบวนการเรียนรู้ เด็กมีบทบาทในแต่ละขั้นดังนี้

2.1 ขั้นมีเหตุผล เด็กมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งคำถาม สืบค้นข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ

2.2 ขั้นพอประมาณ เด็กมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้วางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผล การปฏิบัติ

2.3 ขั้นสร้างภูมิคุ้มกันเด็กมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ แก้ปัญหาและเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง

3. ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้ เด็กมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้สรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง

กำหนดแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
1	ร้านค้าของพี่เบลล่า	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
2	กระปุกออมสินจากวัสดุเหลือใช้	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	

(ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
3	เกมกระดานนักออมยอดเยี่ยม	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	

(ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
4	เปิดบัญชีธนาคารน้อย ๆ ของหนู	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
5	เทศกาลปาร์ตี้ของห้องเรา	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	

(ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
6	ตลาดนัดของเล่นมือสอง	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	

(ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
7	ตลาดนัดพอเพียง	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
8	ซุปเปอร์มาร์เก็ต	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	

(ต่อ)

สัปดาห์	กิจกรรม	วัน	กิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย 3.1 ขั้นเตรียมการ 3.2 ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง 3.3 ขั้นเลือกบทบาท 3.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม 3.5 ขั้นประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	
7	ตลาดนัดพอเพียง	อังคาร	**ขั้นเตรียมการ** - การนำเด็กเข้าสู่เศรษฐกิจพอเพียง	1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2. ด้านการออม 3. ด้านการใช้จ่ายเงิน
		พุธ	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 1. ขั้นมีเหตุผล ประกอบด้วย การตั้งคำถาม การแสวงหาความรู้ 2. ขั้นพอประมาณ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ	
		พฤหัสบดี	**ขั้นกระบวนการเรียนรู้** 3. ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย 3.1 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วย การเตรียมการ การนำเสนอสถานการณ์จำลอง การเลือกบทบาท 3.2 การดำเนินกิจกรรม 3.3 การประยุกต์และนำไปใช้	
		ศุกร์	**ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้** 1. ขั้นสรุป 2. ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้	

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถบอกความหมายว่าเงินคือสิ่งที่ใช้ซื้อของและ "เงินมีประโยชน์ช่วยให้เราได้สิ่งที่จำเป็นได้

2. เด็กสามารถบอกและเปรียบเทียบราคาของสินค้าในตลาดนัดได้

3. เด็กสามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้

4. เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินในการซื้อของได้

5. เด็กสามารถเลือกซื้อของเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีประโยชน์ได้

6. เด็กสามารถบอกประโยชน์ของการออมเงินว่า "การออมเงินช่วยให้เรามีเงินซื้อของที่ต้องการในวันข้างหน้า หรือเก็บไว้ใช้ยามจำเป็นได้

7. เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้

8. เด็กสามารถตัดสินใจเลือกซื้อของตามงบประมาณที่มีได้

แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
กิจกรรมที่ 7 ตลาดนัดพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....
สัปดาห์ที่ 7 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ..... เวลา 30 นาที

วันที่ 1 วันอังคาร : ขั้นเตรียมการ

กระบวนการจัดกิจกรรม

1. ครูใช้คำถาม ถามกระตุ้นความสนใจเด็ก โดยครูถามว่า
   - เด็ก ๆ รู้จักตลาดนัดมั้ยคะ ตลาดนัดมีไว้ทำอะไรบ้าง
2. ครูเกริ่นเกี่ยวกับปริศนาคำทาย มาถามเด็ก ๆ โดยเกริ่นขึ้นมา วันนี้คุณครูมีปริศนาคำทายมาถามเด็ก ๆ เกี่ยวกับการออมเงิน การใช้จ่าย ดังนี้
   - คำถามที่ 1 "อะไรเอ่ย เก็บเล็กผสมน้อยไว้จนเต็ม ถึงเวลาได้ใช้ยามจำเป็น"
   คำตอบ: กระปุกออมสิน
   - คำถามที่ 2 "อะไรเอ่ย ใช้ซื้อนู่นนี่ได้ แต่ว่าถ้าใช้หมดแล้วก็ไม่มีเหลือ"
   คำตอบ: เงิน
   - คำถามที่ 3 "อะไรเอ่ย เมื่อใช้ไปแล้วจะต้องคิดว่าจำเป็นจริงหรือไม่"
   คำตอบ: การใช้จ่ายเงิน
3. ครูนำภาพตลาดนัดมาเล่าเกี่ยวกับ การซื้อขาย การแลกเปลี่ยนของเด็ก ๆ ฟัง
4. ครูใช้คำถาม ถามเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด โดยใช้คำถามดังนี้
   - ถ้าเราอยากซื้อของ เราต้องทำอย่างไร
   - ถ้าเรามีเงินเหลือ เราควรทำอะไรกับมันดี
5. ครูเชื่อมโยงคำตอบของเด็กกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและการออมเงิน
6. ครูใช้คำถามกระตุ้นความสนใจเด็ก ดังนี้ “วันนี้เราได้เรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับการออมและการใช้เงิน”
7. ครูให้เด็ก ๆ ตั้งเป้าหมายง่าย ๆ เกี่ยวกับการออมเงิน เด็ก ๆ จะทำอย่างไร
8. ครูและเด็กแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากความรู้ที่ได้รับ

สื่อ อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

1. ปริศนาคำทายเกี่ยวกับการออม
2. บัตรภาพตลาดนัด

การประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก

-

แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
กิจกรรมที่ 7 ตลาดนัดพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....
สัปดาห์ที่ 7 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ..... เวลา 30 นาที

วันที่ 2 วันพุธ : ขั้นกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นมีเหตุผล

1. ขั้นตั้งคำถาม

1.1 ครูใช้คำถามกระตุ้นความสนใจเด็ก โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ รู้ไหมว่าเงินที่เราใช้มาจากไหน
- เด็ก ๆ คิดว่าเราสามารถหาเงินได้ไหม แล้วเราจะหาเงินอย่างไรได้บ้าง

2. ขั้นแสวงหาความรู้

2.1 ครูนำวิดีโอสั้น เรื่อง สับปะรด มาให้เด็ก ๆ ดู

2.2 ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวิดีโอสั้น โดยครูใช้คำถามดังนี้

- ในวิดีโอนี้เขาทำอะไรเขาถึงได้เงินมาคะ
- เพราะอะไรเขาถึงได้ทำไอศกรีมสับปะรดขายคะ
- ถ้าเป็นเด็ก ๆ เด็ก ๆ ทำอะไรขายเพื่อให้ได้เงินมาคะ

2.3 ครูแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อค้นหาคำตอบของที่มาของเงิน ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 บัตรภาพได้เงินค่าขนมจากพ่อแม่
- กลุ่มที่ 2 บัตรภาพได้เงินจากการขายของ ได้แก่ ขายของเล่นหรือหนังสือเก่า
- กลุ่มที่ 3 บัตรภาพได้เงินจากการช่วยงานเล็ก ๆ ในบ้าน ได้แก่ การเก็บจาน การรดน้ำต้นไม้

2.4 เด็ก ๆ ใช้ภาพที่ครูเตรียมไว้และพูดคุยร่วมกันในกลุ่มเพื่อสรุปว่าเงินมาจากไหนบ้าง

2.5 ครูให้เด็ก ๆ นำเสนอผลงานกลุ่มโดยนำมาเล่าเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินของกลุ่มที่ตัวเองได้

2.6 ครูสรุปว่าเงินมีหลายแหล่งที่มา และทุกแหล่งเกิดจากความพยายามหรือการช่วยเหลือผู้อื่น

ขั้นพอประมาณ

1. ขั้นวางแผน

1.1 ครูให้เด็ก ๆ ออกแบบสินค้า ราคาสินค้า ป้ายราคาที่จะนำมาขาย โดยสินค้าที่นำมาให้หาได้ง่าย ๆ ในชุมชน เช่น ผักต่าง ๆ ผลไม้ ๆ ของที่ทำจากวัสดุเหลือใช้

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูให้เด็กนำแผนออกแบบสินค้า นำสินค้ามาทำตามที่ออกแบบไว้ โดยมี ป้ายสินค้า ป้ายราคา สินค้า

2.2 เด็กลงมือปฏิบัติตามที่ออกแบบไว้

2.3 ครูให้เด็กนำเสนอผลงานการออกแบบสินค้าของแต่ละคน

2.4 ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการสินค้าของเพื่อน ว่าเป็นอย่างไร

สื่อ อุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้

1. บัตรภาพได้เงินค่าขนมจากพ่อแม่
2. บัตรภาพได้เงินจากการขายของ ได้แก่ ขายของเล่นหรือหนังสือเก่า
3. บัตรภาพได้เงินจากการช่วยงานเล็ก ๆ ในบ้าน ได้แก่ การเก็บจาน การรดน้ำต้นไม้
4. วิดีโอสั้น เรื่อง สับปะรด
5. ป้ายราคา
6. แผ่นออกแบบสินค้า
7. สินค้าต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผักต่าง ๆ ผลไม้ ๆ ของที่ทำจากวัสดุเหลือใช้

การประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก

1. วิดีโอสั้น สับปะรด

"สับปะรด" (Pineapple) หนังสั้นสร้างแรงบันดาลใจ โครงการสานรัก

สืบค้น https://youtu.be/UlHPlESyIXM?si=pKT1J1damEd7nwpL

แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
กิจกรรมที่ 7 ตลาดนัดพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....
สัปดาห์ที่ 7 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ..... เวลา 30 นาที

วันที่ 3 วันพฤหัสบดี : ขั้นกระบวนการเรียนรู้

ขั้นสร้างภูมิคุ้มกัน

ขั้นสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผ่านสถานการณ์จำลอง

1. ขั้นเตรียมการ

1.1ครูจัดเตรียมสถานการณ์และอุปกรณ์ในการเปิดตลาดพอเพียง โดยครูให้เด็ก ๆ นำสินค้าที่ออกแบบมาวางขายในร้านค้า ได้แก่ ผักต่าง ๆ ผลไม้ ๆ เนื้อสัตว์ ขนมปังแซนวิช น้ำหวานสมุนไพร

1.2ครูเตรียมพื้นในห้องเรียน เป็นโซนตลาด โดยมีร้านค้าต่าง ๆ ได้แก่ ร้านขายผักต่าง ๆ ร้านขายผลไม้ ร้านขายเนื้อสัตว์ ร้านขายขนมปัง ร้านขายน้ำหวานสมุนไพร

1.3 ครูอธิบายกิจกรรมให้เด็ก ๆ ฟังโดยครูจะให้เด็ก ๆ เล่นบทบาทสมมติการซื้อขายสินค้า

2. ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลอง

2.1 ครูนำเสนอ วัสดุอุปกรณ์ ฉากร้านค้า โต๊ะผู้ขาย เงินจำลอง ครูแนะนำสถานการณ์จำลองและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กฟังพร้อมกับบทบาทหน้าที่ในสถานการณ์ เช่น พ่อค้า/แม่ค้า เป็นผู้ขาย ลูกค้าเป็นผู้ซื้อ นำเงินมาซื้อหรือแลกเปลี่ยนสินค้า

2.2 ครูกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับบรรยายกาศการซื้อขายของในตลาด โดยครูสาธิตการซื้อขาย โดยใช้เงินจำลอง และการดูราคาสินค้าก่อนจ่ายเงิน

3. ขั้นเลือกบทบาท

3.1 ครูให้เด็ก ๆ เลือกบทบาทของตัวเองว่าจะเป็นกลุ่มพ่อค้า (ทำหน้าที่ขายขนมให้เพื่อน ๆ) หรือเป็นกลุ่มลูกค้า (ทำหน้าที่ซื้อขนมจากเพื่อน) โดยแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนเท่ากัน

3.2 ครูสนับสนุนให้เด็กแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยและเลือกบทบาทที่ต้องการ หากเด็ก ๆ ต้องการเปลี่ยนบทบาทหลังจากการทดลอง ครูสามารถให้สลับบทบาทในรอบถัดไปได้

3.3 ครูใช้คำถามกระตุ้นเด็กเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ตนเองเลือก โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ ได้เลือกบทบาทอะไรบ้าง
- บทบาทที่หนูเลือกทำหน้าที่อะไรบ้างคะ แล้วทำอย่างไร

4. ขั้นดำเนินกิจกรรม

4.1 เด็กลงมือปฏิบัติตามบทบาทที่เลือก ในสถานการณ์ตลาดนัดพอเพียง

4.2 ครูและเด็กสรุปและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5. ขั้นประยุกต์และนำไปใช้

5.1 ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองที่ได้เล่นไปโดยใช้คำถามดังนี้ ครูและเด็กสรุปและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ ได้เลือกบทบาทอะไรบ้าง แล้วในแต่ละบทบาททำหน้าที่อย่างไร

- เด็ก ๆ มีวิธีซื้อสิ่งของและใช้เงินอย่างไรบ้างคะ
- ก่อนที่เด็ก ๆ จะใช้เงินเด็ก ๆ ต้องทำอย่างไรก่อน ทำไมถึงวางแผน

สื่อ อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

1. บัตรภาพได้เงินค่าขนมจากพ่อแม่
2. บัตรภาพได้เงินจากการขายของ ได้แก่ ขายของเล่นหรือหนังสือเก่า
3. บัตรภาพได้เงินจากการช่วยงานเล็ก ๆ ในบ้าน ได้แก่ การเก็บจาน การรดน้ำต้นไม้
4. ป้ายราคา
5. แผ่นออกแบบสินค้า
6. สินค้าต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผักต่าง ๆ ผลไม้ ๆ ของที่ทำจากวัสดุเหลือใช้

การประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก

-

แผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง
ชุดกิจกรรมที่ 7 ตลาดนัดพอเพียง
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....
สัปดาห์..... หน่วย ..... วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ..... เวลา 30 นาที

วันที่ 4 วันศุกร์ : ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้

ขั้นสรุป

1. ครูเกริ่นนำเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้เรียนมาตลอดสัปดาห์ โดยครูใช้คำถามดังนี้
   - เงินที่เราใช้อยู่ทุกวันได้มาจากที่ไหนบ้างคะ
   - การออม เด็ก ๆ ได้ออมหรือสะสมอะไรบ้างคะ
   - ทำไมเราถึงได้เอาผัก เอาผลไม้ที่ปลูกไว้มาขายคะ
2. ครูนำทบทวนบทเรียนทั้งหมดที่เด็กได้เรียนมาตลอดสัปดาห์ ได้แก่ การแยกสิ่งจำเป็นจากสิ่งที่ไม่จำเป็น การออมเงิน และการใช้เงินอย่างมีเหตุผล โดยใช้ภาพประกอบเพื่อให้เด็กเห็นภาพชัดเจน
3. ครูถามเด็ก ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำวันแรกจนถึงวันสุดท้าย โดยใช้คำถามดังนี้
   - เด็ก ๆ ได้ทำอะไรบ้างในกิจกรรมครั้งนี้ แล้วเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร
   - เด็ก ๆ คิดว่าเด็ก ๆ จะนำความรู้ไปใช้อย่างไร
   - ถ้าเด็ก ๆ มีผักหรือผลไม้ที่บ้านมันเยอะ เด็ก ๆ จะทำอย่างไรบ้าง

ขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้

1. ครูและเด็กสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้ผลงาน สื่อที่ใช้ในกิจกรรม แผ่นออกแบบสินค้า
2. ครูให้เด็ก ๆ ออกมานำเสนอแผ่นออกแบบสินค้า และสินค้าที่ออกแบบแล้ว โดยครูถามดังนี้
   - ตอนที่เด็ก ๆ ออกแบบราคาสินค้า ป้ายราคา เด็ก ๆ เจอปัญหาอะไร
   - เด็ก ๆ คิดว่าการที่เราหาเงินได้ด้วยตนเอง เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร แล้วเด็ก ๆ จะนำเงินที่ขายได้ไปทำอะไร

สื่อ อุปกรณ์ / แหล่งเรียนรู้

1. ผลงานเด็กในการทำกิจกรรม

การประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก

-

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

วัตถุประสงค์	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน			
1. เด็กสามารถบอกความหมายว่าเงินคือสิ่งที่ใช้ซื้อของและ "เงินมีประโยชน์ช่วยให้เราได้สิ่งที่จำเป็นได้	เด็กสามารถอธิบายความหมายของเงินได้อย่างครบถ้วน และบอกประโยชน์ เช่น ใช้ซื้อสิ่งจำเป็น ออมเงิน และช่วยเหลือผู้อื่น	เด็กสามารถอธิบายความหมายของเงินได้บางส่วน และบอกประโยชน์ได้ 1-2 ข้อ	เด็กไม่สามารถบอกความหมายหรือประโยชน์ของเงินได้ หรือบอกผิด
2. เด็กสามารถบอกและเปรียบเทียบราคาของสินค้าในตลาดนัดได้	เด็กสามารถบอกค่าของเงินได้ทั้งเหรียญและธนบัตร และเปรียบเทียบค่าของเงินได้ถูกต้อง เช่น 5 บาท มากกว่า 1 บาท	เด็กสามารถบอกค่าของเงินในรูปแบบพื้นฐานได้ แต่เปรียบเทียบค่าของเงินได้ไม่ชัดเจน	เด็กไม่สามารถบอกค่าของเงินหรือเปรียบเทียบค่าของเงินได้เลย
3. เด็กสามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้	เด็กสามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้หลากหลาย เช่น ได้จากพ่อแม่ งานบ้าน หรือขายของเล่นที่ไม่ใช้แล้ว	เด็กสามารถบอกแหล่งที่มาของเงินได้บางส่วน เช่น ได้จากพ่อแม่ แต่ไม่สามารถระบุแหล่งอื่นได้	เด็กไม่สามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้ หรือระบุผิด
ด้านการออม			
4. เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินในการซื้อของได้	เด็กสามารถอธิบายประโยชน์ของการออมได้ เช่น เก็บไว้ใช้ในอนาคต เผื่อเหตุฉุกเฉิน และอธิบายตัวอย่างได้	เด็กสามารถบอกประโยชน์ของการออมได้บางส่วน เช่น เก็บไว้เพื่อซื้อของในอนาคต	เด็กไม่สามารถบอกประโยชน์ของการออมได้ หรือบอกผิด
5. เด็กสามารถเลือกซื้อของเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีประโยชน์ได้	เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้หลากหลาย เช่น เก็บในกระปุก ฝากธนาคาร หรือฝากพ่อแม่	เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้บางวิธี เช่น เก็บในกระปุกเพียงอย่างเดียว	เด็กไม่สามารถบอกวิธีการออมได้ หรือบอกผิด
ด้านการใช้จ่ายเงิน			
6. เด็กสามารถบอกประโยชน์ของการออมเงินว่า "การออมเงินช่วยให้เรามีเงินซื้อของที่ต้องการในวันข้างหน้า หรือเก็บไว้ใช้ยามจำเป็นได้	เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายในตลาดได้ เช่น ระบุสิ่งที่จะซื้อโดยคำนึงถึงงบประมาณและความจำเป็น	เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้บางส่วน เช่น ระบุสิ่งที่จะซื้อแต่ไม่คำนึงถึงงบประมาณหรือความจำเป็นมากนัก	เด็กไม่สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ หรือไม่มีความคิดที่เป็นระบบ
7. เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้	เด็กเลือกซื้อสิ่งของที่มีประโยชน์และจำเป็น เช่น ขนมที่มีประโยชน์หรือของเล่นที่ใช้งานได้จริง	เด็กเลือกซื้อสิ่งของที่มีประโยชน์บางส่วน แต่ยังซื้อของที่ไม่จำเป็น	เด็กเลือกซื้อของที่ไม่มีประโยชน์ทั้งหมด หรือซื้อสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้อง

(ต่อ)

วัตถุประสงค์	ระดับ 3	ระดับ 2	ระดับ 1
8. เด็กสามารถตัดสินใจเลือกซื้อของตามงบประมาณที่มีได้	เด็กสามารถเลือกซื้อของได้ตามงบประมาณที่กำหนดโดยมีเงินเหลือสำหรับการออม	เด็กสามารถเลือกซื้อของได้ตามงบประมาณบางส่วน แต่ยังไม่เหลือเงินสำหรับการออม	เด็กไม่สามารถเลือกซื้อของได้ตามงบประมาณหรือใช้เงินเกินงบ

แบบประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

ข้อ	ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย	คะแนน		
		3	2	1
1	เด็กสามารถบอกความหมายว่าเงินคือสิ่งที่ใช้ซื้อของและ "เงินมีประโยชน์ช่วยให้เราได้สิ่งที่จำเป็นได้			
2	เด็กสามารถบอกและเปรียบเทียบราคาของสินค้าในตลาดนัดได้			
3	เด็กสามารถระบุแหล่งที่มาของเงินได้			
4	เด็กสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินในการซื้อของได้			
5	เด็กสามารถเลือกซื้อของเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีประโยชน์ได้			
6	เด็กสามารถบอกประโยชน์ของการออมเงินว่า "การออมเงินช่วยให้เรามีเงินซื้อของที่ต้องการในวันข้างหน้า หรือเก็บไว้ใช้ยามจำเป็นได้			
7	เด็กสามารถบอกวิธีการออมได้			
8	เด็กสามารถตัดสินใจเลือกซื้อของตามงบประมาณที่มีได้			
	รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

เด็กเลือกคำตอบได้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้วยตนเอง ให้ 3 คะแนน

เด็กเลือกคำตอบได้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยมีผู้กระตุ้นหรือให้คำแนะนำ ให้ 2 คะแนน

เด็กไม่เลือกคำตอบและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์แม้จะมีผู้กระตุ้นหรือให้คำแนะนำ ให้ 1 คะแนน

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) เพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) เพื่อประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบทดสอบถามตอบความฉลาดรู้ทางการเงินสำหรับเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นข้อคำถามให้บางข้อคำถามมีภาพและมีแนวคำตอบของคำถามประกอบสำหรับครูผู้สอนใช้ถามให้นักเรียนโดยให้นักเรียนเป็นผู้ตอบคำถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 3 ด้าน ด้านละ 15 คำถาม ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน จำนวน 15 ข้อคำถาม
ด้านที่ 2 ด้านการออม จำนวน 15 ข้อคำถาม
ด้านที่ 3 ด้านการใช้จ่ายเงิน จำนวน 15 ข้อคำถาม

การใช้การทดสอบถามตอบความฉลาดรู้ทางการเงิน เป็นข้อคำถามในการดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ให้ครูทำการทดสอบดำเนินการดังนี้

การใช้แบบทดสอบ

1. ผู้ถูกทดสอบจะได้รับทดสอบโดยการใช้ข้อคำถาม เป็นการถามตอบทีละคน เพื่อมิให้ผู้ตอบเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ตอบแล้ว
2. ผู้ทดสอบอ่านคำสั่งช้า ๆ และชัดเจนดังนี้“ให้นักเรียนฟังครูอ่านคำถามพร้อมกับภาพประกอบและตอบคำตอบด้วยการตอบปากเปล่า โดยผู้ทดสอบจะมีแนวทางคำตอบ
3. ช่วงเวลาของการทดสอบหากมีคำถามก็อาจตอบได้ในลักษณะดังนี้คือ “เด็กๆ สามารถตอบได้หรือได้คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุดไม่ต้องกังวล”
4. ผู้ทดสอบต้องจดบันทึกชื่อผู้ถูกทดสอบ ในด้านบนของกระดาษคำตอบ

แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Exam) ความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

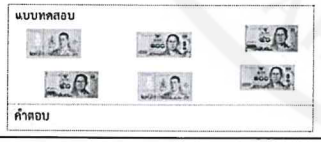
คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมของแบบประเมินพฤติกรรมทางการเงิน ในประเด็นเหล่านี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับการพิจารณาของท่าน ดังนี้

สอดคล้อง หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมิน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าแบบประเมิน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ไม่สอดคล้อง หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมิน ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ตัวบ่งชี้	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน มีข้อคำถามความสอดคล้องกับการประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน			
1. การอธิบายเกี่ยวกับการใช้เงินในแต่ละวันได้			
ข้อคำถาม หนูรู้ไหมเงินเอาไว้ทำอะไรได้บ้างคะ/ครับ			
2. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยใช้เงินได้			
ข้อคำถาม หนูคิดว่าเราสามารถนำเงินไปใช้ทำอะไรได้บ้างคะ/ครับ			
3. การบอกความสำคัญของเงินได้			
ข้อคำถาม หนูคิดว่าเงินสำคัญอย่างไรคะ/ครับ			
4. การรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเหรียญหรือธนบัตรมีมูลค่าแตกต่างกันได้			
ข้อคำถาม หนูสามารถบอกได้ไหมว่าเหรียญกับธนบัตรต่างกันอย่างไรคะ/ครับ			
5. การบอกแหล่งที่มาของเงินได้			
ข้อคำถาม หนูรู้ไหมว่าเงินมาจากที่ไหนบ้างคะ/ครับ			
6. การบอกเกี่ยวกับเงินมีไว้แลกเปลี่ยนหรือบริการ			
ข้อคำถาม ขนมชิ้นหนึ่งราคา 5 บาท อีกชิ้นราคา 10 บาท หนูคิดว่าอันไหนแพงกว่ากันคะ/ครับ			
7. การแยกแยะมูลค่าของเหรียญและธนบัตรเบื้องต้นได้			
ข้อคำถาม อันไหนคือเหรียญ 1 บาทคะ/ครับ 			
8. การบอกจำนวนเงินที่ได้รับมีจำนวนเท่าไหร่			
ข้อคำถาม อันไหนคือเหรียญ 2 บาทคะ/ครับ 			

ตัวบ่งชี้	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
9. การระบุเหรียญหรือธนบัตรชนิดต่าง ๆ ได้			
ข้อคำถาม อันไหนคือเหรียญ 5 บาทคะ/ครับ 			
10. การนับจำนวนเงินอย่างง่ายได้			
ข้อคำถาม อันไหนคือเหรียญ 10 บาทคะ/ครับ 			
11. การแสดงความรู้สึกดีใจเมื่อสามารถบอกค่าของเงินได้			
ข้อคำถาม อันไหนคือธนบัตร 20 บาทคะ/ครับ 			
12. การแสดงความสนุกและภาคภูมิใจเมื่อได้รู้จักกับเงิน			
ข้อคำถาม อันไหนคือธนบัตร 50 บาทคะ/ครับ 			
13. การบอกค่าของเหรียญและธนบัตรที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้			
ข้อคำถาม อันไหนคือธนบัตร 100 บาทคะ/ครับ 			
14. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อเด็กสามารถแยกค่าของเงินได้			
ข้อคำถาม ธนบัตร 20 บาท กับธนบัตร 50 บาท อันไหนมีมูลค่ามากกว่ากันคะ/ครับ 			

ตัวบ่งชี้	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
15. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อสามารถนับเงินได้ถูกต้อง			
ข้อคำถาม เหรียญ 5 บาทกับเหรียญ 1 บาท อันไหนมีมูลค่ามากกว่ากันคะ/ครับ 			
ด้านการออม มีข้อคำถามความสอดคล้องกับการประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน			
16. การบอกความหมายของการออมได้			
ข้อคำถาม หนูรู้ไหมว่า "การออม" คืออะไรคะ/ครับ			
17. การบอกวิธีการเก็บออมในแบบต่าง ๆ ได้			
ข้อคำถาม หนูคิดว่าเราสามารถเก็บออมด้วยวิธีไหนได้บ้างคะ/ครับ			
18. กำหนดเป้าหมายในการออมได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูอยากได้ของเล่นราคาแพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
19. รอคอยในการออมได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูอยากเก็บเงินมากขึ้นหนูจะทำอย่างไรดีคะ/ครับ			
20. การรู้จักแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง			
ข้อคำถาม ถ้ามีคนให้เงินหนู 20 บาท หนูจะแบ่งเงินไว้ทำอะไรบ้างคะ/ครับ			
21. การกำหนดเป้าหมายในการออมได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเก็บเงินได้พอแล้ว หนูจะเอาไปทำอะไรบ้างคะ/ครับ			
22. การแบ่งเงินไว้สำหรับการออมทุกครั้ง			
ข้อคำถาม หนูคิดว่าการออมเงินมีประโยชน์อย่างไรคะ/ครับ			
23. การออมหรือสะสมสิ่งของจนสำเร็จ			
ข้อคำถาม ถ้าหนูอยากมีของเล่นเยอะ ๆ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
24. การอธิบายให้ผู้อื่นฟังเกี่ยวกับการเก็บออมเงินของตนเองได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเก็บเงินได้มากขึ้นแล้วหนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			

ตัวบ่งชี้	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
25. การอดทนรอคอยในการซื้อของโดยการเก็บสะสม			
ข้อคำถาม ถ้ามีของเล่น 2 ชิ้น โดย ชิ้นที่ 1 ขอเงินแม่ซื้อ ชิ้นที่ 2 สะสมเงินเองค่อยซื้อ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
26. การแสดงความตื่นเต้นเมื่อเห็นเงินออมในกระปุกเพิ่มขึ้น			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเก็บเงินได้เต็มกระปุกแล้ว หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ			
27. การประหยัดอดออมในการใช้สิ่งของ			
ข้อคำถาม ถ้าหนูมีของเล่นอยู่แล้ว แต่หนูไปเจอของเล่นชิ้นใหม่หนูจะทำอย่างไร			
28. การแสดงความภาคภูมิใจเมื่อได้ซื้อของด้วยเงินที่ตนเองเก็บออม			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเก็บออมเงินจนซื้อของที่อยากได้สำเร็จ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ			
29. การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการแบ่งปันหรือช่วยเหลือผู้อื่น			
ข้อคำถาม ถ้ามีเพื่อนอยากเล่นของเล่นกับหนู หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
30. การแสดงความพอใจเมื่อได้รับคำชมจากผู้ปกครองในการเก็บออมเงิน			
ข้อคำถาม ถ้ามีผู้ใหญ่ชมหนูว่า เก่งมากเลยสามารถเก็บออมเงินได้ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ			
ด้านการใช้จ่ายเงิน มีข้อคำถามความสอดคล้องกับการประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน			
31. กำหนดแผนในการใช้จ่ายเงินได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูได้เงินมา 10 บาท หนูจะทำอย่างไรบ้างกับเงิน 10 บาทคะ/ครับ			
32. การอธิบายคำว่า สินค้า ได้			
ข้อคำถาม หนูรู้จักคำว่าสินค้า ไหมคะ/ครับ			
33 การอธิบายคำว่า บริการ ได้			
ข้อคำถาม หนูรู้จักคำว่า บริการ ไหมคะ/ครับ			

ตัวบ่งชี้	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
34. การอธิบายการใช้จ่ายเงินของตนเองได้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูได้เงินไปตลาด 20 บาท หนูจะซื้ออะไรบ้างคะ/ครับ			
35. การรู้จักเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เงินหมดเร็ว			
ข้อคำถาม ถ้าหนูมีเงินไม่พอซื้อสิ่งของที่อยากได้ เช่น หนูมีเงิน 3 บาทแต่ราคาของ 5 บาท หนูจะซื้อไหมคะ/ครับ			
36. การวางแผนการใช้เงิน			
ข้อคำถาม ถ้าหนูอยากได้ของที่แพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
37. การใช้เงินตามที่วางแผนไว้			
ข้อคำถาม ทำไมเราถึงต้องวางแผนก่อนใช้จ่ายเงินทุกครั้งคะ/ครับ			
38. การเลือกซื้อของที่จำเป็นก่อนของที่ต้องการ			
ข้อคำถาม สิ่งของที่มีประโยชน์ที่ควรซื้อมีอะไรบ้างคะ/ครับ			
39. การอธิบายเหตุผลในการใช้เงิน			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเห็นเพื่อนซื้อของที่มีราคาแพง หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
40. การเลือกวิธีการซื้อของจากความจำเป็นและมีราคาที่เหมาะสม			
ข้อคำถาม ถ้าหนูเห็นของที่อยากได้แต่มีเงินไม่พอที่จะซื้อ หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ			
ด้านการใช้จ่ายเงิน มีข้อคำถามความสอดคล้องกับการประเมินความฉลาดรู้ทางการเงิน			
41. การแสดงความพอใจ เมื่อใช้จ่ายเงินตามที่วางแผนไว้			
ข้อคำถาม ถ้าหนูใช้เงินตามที่วางแผนได้ หนูจะรู้สึกอย่างไรคะ/ครับ			
42. การแสดงความรู้สึกกังวล เมื่อใช้เงินไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็น			
ข้อคำถาม เวลาที่หนูซื้อของที่ไม่มีประโยชน์ หนูจะรู้สึกอย่างไร			
43. การเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้			
ข้อคำถาม ก่อนที่หนูจะตัดสินใจซื้อของทำไมต้องดูราคาก่อนคะ			

ตัวบ่งชี้		ระดับความสอดคล้อง		
		สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
44. การอธิบายเหตุผลในการใช้จ่ายเงินได้				
ข้อคำถาม ถ้าหนูไปซื้อของกินแต่อยากได้ของเล่นมาก หนูจะทำอย่างไรคะ/ครับ				
45. การแสดงความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า				
ข้อคำถาม ทำไมเราจึงต้องตัดสินใจก่อนที่จะซื้อของคะ/ครับ				
เกณฑ์การให้คะแนน มีความสอดคล้องความถูกต้องตามหลักออกข้อสอบ				
ตอบคำถามไม่ถูกต้องหรือให้คำตอบที่ไม่เหมือนแนวทางที่ระบุ	0 คะแนน			
ตอบคำถามได้ถูกต้องหรือเป็นไปตามแนวทางที่ระบุ	1 คะแนน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

หมายเหตุ

คะแนน 0 หมายถึง แทนการไม่ตอบคำถามหรือไม่เข้าใจคำถาม

คะแนน 1 หมายถึง แทนคำตอบที่มีความเข้าใจหรือให้คำตอบใกล้เคียงกับแนวทางที่ระบุ

ภาคผนวก จ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางที่ จ.1 คะแนนการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลอง

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					ระดับความเหมาะสม		แปลผล
	1	2	3	4	5	$\overline{X}$	*S.D.*	
การกำหนดโครงสร้าง ขั้นตอน วิธีการ								
1. สาระสำคัญมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
2. สาระที่ควรรู้ มีความสอดคล้องกับสาระสำคัญ	5	5	5	4	5	4.80	0.40	มากที่สุด
3. วิธีการที่ต้องการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสาระสำคัญ	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่เลือกใช้มีความเหมาะสมกับสาระสำคัญที่ต้องการสอน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
5. สาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญมีความสอดคล้องกัน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
6. สาระที่ควรรู้มีความชัดเจนและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
7. ประสบการณ์สำคัญสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
8. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และตัวแปรตาม คือ ความฉลาดรู้ทางการเงิน	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
การจัดประสบการณ์โดยภาพรวม								
9. ขั้นตอนการจัดประสบการณ์มีความชัดเจนและมีการจัดลำดับที่เหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
10. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสม	5	4	4	4	5	4.40	0.49	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ จ.1 (ต่อ)

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					ระดับความเหมาะสม		แปลผล
	1	2	3	4	5	$\overline{X}$	*S.D.*	
11. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
12. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
13. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กอนุบาล	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
14. กิจกรรมมีความสอดคล้องกับหลักการของการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
15. บทบาทของครูเอื้อต่อการเสริมสร้าง	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
16. สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
17. การประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ในแต่ละระยะ								
ขั้นเตรียมการ								
18. กิจกรรมในขั้นเตรียมการมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
ขั้นกระบวนการเรียนรู้								
19. กิจกรรมในขั้นมีเหตุผลมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
20. กิจกรรมในขั้นพอประมาณมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ จ.1 (ต่อ)

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					ระดับความเหมาะสม		แปลผล
	1	2	3	4	5	$\overline{X}$	*S.D.*	
21. กิจกรรมในขั้นสร้างภูมิคุ้มที่ดีมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
ขั้นสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้								
22. กิจกรรมในขั้นสรุปมีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
23. กิจกรรมในขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
รวม	-	-	-	-	-	4.97	0.13	มากที่สุด

ตารางที่ จ.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล	หมายเหตุ
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	ผู้เชี่ยวชาญ 4	ผู้เชี่ยวชาญ 5			
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 2	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง	
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 6	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง	
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
รวมเฉลี่ย						0.99	สอดคล้อง	

ตารางที่ จ.3 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการออม

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล	หมายเหตุ
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	ผู้เชี่ยวชาญ 4	ผู้เชี่ยวชาญ 5			
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 21	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 22	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง	
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 28	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง	
ข้อที่ 29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
รวมเฉลี่ย						0.99	สอดคล้อง	

ตารางที่ จ.4 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบพฤติกรรมความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย ด้านการใช้จ่ายเงิน

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล	หมายเหตุ
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	ผู้เชี่ยวชาญ 4	ผู้เชี่ยวชาญ 5			
ข้อที่ 31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 36	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 39	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 41	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 42	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 43	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 44	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
ข้อที่ 45	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
รวมเฉลี่ย						1.00	สอดคล้อง	

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

วาสนา เมสเคน และรุ่งลาวัลย์ ละอำคา. (2568). ผลการจัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสถานการณ์จำลองที่มีต่อความฉลาดรู้ทางการเงินของเด็กปฐมวัย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 19(3), กันยายน-ธันวาคม.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาววาสนา เมสเคน
วันเกิด	22 กันยายน 2540
ที่อยู่ปัจจุบัน	123 หมู่ที่ 1 ตำบลอูบมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านโคกผักหอม ตำบลอูบมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41220
ตำแหน่ง	ครูระดับปฐมวัย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2564	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2568	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY